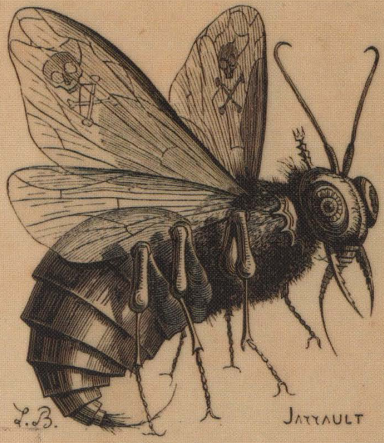
BERTRAND RUSSELL

MÜMTAZ ŞAHSİYETLERİN KÂBUSLARI

VE DİĞER ÖYKÜLER

RUSSELL

bgst YAYINLARI

MÜMTAZ ŞAHSİYETLERİN KÂBUSLARI VE DİĞER ÖYKÜLER

Bertrand Russell

bgst Yayınları

bgst Yayınları - 70
Edebiyat Dizisi - 2
Mümtaz Şahsiyetlerin Kâbusları ve Diğer Öyküler
Bertrand Russell
"Nightmares of Eminent Persons and Other Stories"
Birinci Basım: The Bodley Head, Londra (1954)
© 2000 The Bertrand Russell Peace Foundation Ltd., Londra
Spokesman, Nottingham (2000)
Türkçesi: Seda Çıngay Mellor

Birinci Basım
İstanbul, Ekim 2016
© bgst Yayınları

Yayına Hazırlayan: Taylan Doğan
Redaksiyon: Seda Ateş
Türkçe Düzelti: Sibel Neslişah Hazar
Kapak Tasarımı: Mehmet Ulusel
Mizanpaj: Esra Aşan

Baskı: Görsel Dizayn Ofset Matbaacılık Tic. San. A.Ş.
Atatürk Bulvarı, Deposite İş Merkezi
A5 Blok, 4.Kat No:407
İkitelli O.S.B. / Başakşehir / İstanbul Sert. No: 32211
0212 671 91 00

ISBN: 978-975-6165-72-0
Boğaziçi Gösteri Sanatları Topluluğu
Tomtom Mah. Kaymakam Reşat Bey Sok. 9/3
Beyoğlu / İstanbul Sert. No: 11193
0212 251 19 21
www.bgst.org
bgstyayinlari@bgst.org

MÜMTAZ ŞAHSİYETLERİN KÂBUSLARI VE DİĞER ÖYKÜLER

Bertrand Russell

Türkçesi: Seda Çıngay Mellor

bgst Yayınları

Bertrand Arthur William Russell (1872-1970): Britanyalı felsefeci, mantıkçı, matematikçi, tarihçi, yazar, toplumsal eleştirmen ve politik aktivist. Yaşamının çeşitli dönemlerinde kendini liberal, sosyalist ve pasifist olarak adlandırmış, fakat bu tanımlardan hiçbirinin onu doğru ifade etmediğini belirtmiştir. Henüz 19. yüzyılda kadınların oy hakkı, kürtaj ve Darwincilik gibi radikal görüşleri benimseyen liberal bir aristokrat ailenin çocuğudur.

G. Frege, G. E. Moore ve kendi öğrencisi Ludwig Wittgenstein ile birlikte analitik felsefenin kurucularından kabul edilir. 1910-13 yılları arasında A. N. Whitehead ile birlikte yayımladıkları üç ciltlik eser *Principia Mathematica*, matematik için mantıksal bir temel inşa etme çabasının ürünüdür. 1905'te yayımladığı "On Denoting" adlı makale, bir "felsefe paradigması" olarak değerlendirilir. Çalışmalarının mantık, matematik, küme teorisi, dilbilim, yapay zekâ, bilişsel bilimler, bilgisayar bilimleri ve felsefe; özellikle dil felsefesi, epistemoloji ve metafizik üzerinde çok büyük etkileri olmuştur.

Russell aynı zamanda önde gelen bir savaş karşıtı aktivist ve antiemperyalisttir. I. Dünya Savaşı esnasında pasifist görüşleri nedeniyle hapse girmiştir. II. Dünya Savaşı arifesinde Adolf Hitler'e karşı kampanya yürütmüş, Soğuk Savaş yıllarında Stalin'in otoriter rejimini eleştirmiştir. ABD'nin Vietnam işgaline karşı çıkmış, nükleer silahlanma yarışına karşı mücadele yürütmüştür. 1950 yılında, "insani idealleri ve ifade özgürlüğünü savunan çeşitli yazılarından ötürü" Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görülmüştür.

1955 yılında nükleer silahlanmaya karşı yayımlanan ve dönemin önde gelen on bir fizikçisi tarafından imzalanan Russell-Einstein Manifestosu, 1962 Küba Krizi sırasında Nikita Khruschev ve J. F. Kennedy arasındaki dolaylı görüşmede oynadığı rol, Kennedy sui-

kastinin ardından 1964'te Kennedy'i Kim Öldürdü Komisyonu'nun kuruluşuna öncülük etmesi, 1966-67'de Jean Paul Sartre ve diğer önemli entelektüellerle birlikte Russell Vietnam Savaş Suçları Mahkemesi'nin kuruluşunda oynadığı rol, Russell'ın uzun siyasal aktivizminden önemli satırbaşlarıdır.

Russell'ın Türkçe yayımlanmış başlıca eserleri şunlardır: *İkarus ya da Bilimin Geleceği* (çev. Nirva Osanyan, bgst Yayınları, 2016) *Toplumsal Yeniden İnşanın İlkeleri* (çev. Şebnem Duran, Taylan Doğan, bgst Yayınları, 2015), *Özgürlük Yolu: Sosyalizm, Anarşizm, Sendikalizm* (çev. Şebnem Duran, bgst Yayınları, 2015), *Neye İnanıyorum* (çev. Savaş Kılıç, bgst Yayınları, 2015), *Politik İdealler* (çev. Taylan Doğan, Sezin Gündoğan, bgst Yayınları, 2015), *Felsefe Yazıları* (çev. Funda Sezer, Say Yayınları, 2015), *Anlam ve Doğruluk Üzerine* (çev. Ezgi Onat, İtalik Yayınları, 2014), *Batı Felsefesi Tarihi, 3 Cilt* (çev. Ahmet Fethi, Alfa Yayıncılık, 2016), *Mutlu Olma Sanatı* (çev. Yunus Sağlamtürk, Say Yayınları, 2016), *Din ile Bilim* (çev. Akşit Göktürk, Say Yayınları, 6. baskı, 1994), *Eğitim Üzerine* (çev. Şebnem Duran, İlya Yayınevi, 2005), *Eğitim ve Toplum Düzeni* (çev. Nail Bezel, Varlık Yayınları, 1969), *Evlilik ve Ahlak* (çev. Ender Gürol, Cem Yayınevi, 1999), *İktidar* (çev. Mete Ergin, Cem Yayınevi, 2002), *İnsanlığın Yarını* (çev. Akşit Göktürk, Yapı Kredi Yayınları, 1998), *Neden Hıristiyan Değilim* (çev. Ender Gürol, İlke Basın Yayım, 1996), *Sorgulayan Denemeler* (çev. Nermin Arık, Say Yayınları, 2015).

ÖNDEYİŞ

Bu ciltteki hikâyelerin hepsinin niyetinin eğlendirmek olmadığı konusunda okuru uyarmak adilce olur. "Kâbuslar"ın bir kısmı tam anlamıyla fantastik, diğerleriyse muhtemel olmasa da imkân dahilindeki dehşetleri anlatıyor. "Zahatopolk" baştan aşağıya ciddi olarak tasarlandı. Son hikâye "İnanç ve Dağlar" bazı okurlara fantastik gibi gelebilir, ama bu, okurların korumalı hayatlar sürdüğü anlamına gelir. Şöyle ki:

"İngiltere Kraliçesi II. Elizabeth'in bu yılki taç giyme töreninden ilham alan Milli Turşu Vakfı, 1953 yılı boyunca Turşistan'ın hükümdarlığını yapması için Elizabeth Turshu isimli bir Amerikalı kız aramaya başladı. -*Yerfıstığı Güncesi ve Fıstık Dünyası*" (*Observer* gazetesinden, 28 Haziran 1953.)

Elizabeth Turshu'ya sonsuz başarılar diliyorum!

İÇİNDEKİLER

11 ***Giriş***

13 ***Saba Melikesi'nin Kâbusu*** - Şehzadelere Güven Olmaz

22 ***Bay Bowdler'ın Kâbusu*** - Aile Saadeti

28 ***Psikanalistin Kâbusu*** - Uyum - Bir Füj

41 ***Metafizikçinin Kâbusu*** - Retro Me Satanas

47 ***Varoluşçunun Kâbusu*** - Varoluşu Elde Etmek

51 ***Matematikçinin Kâbusu*** - Profesör Karedüz'ün Tasavvuru

57 ***Stalin'in Kâbusu*** - Amor Vincit Omnia

62 ***Eisenhower'ın Kâbusu*** - McCarthy-Malenkov Paktı

70 ***Dean Acheson'ın Kâbusu*** - Menelaus S. Bloggs'un Son Eseri

75 ***Doktor Southport Vulpes'in Kâbusu*** - Zihnin Maddeye Karşı Zaferi

83 ***Zahatopolk***

133 ***İnanç ve Dağlar***

GİRİŞ

Buradaki "Kâbuslar," "Akıl Sağlığına Giden Yolu Gösteren Tabelalar" olarak adlandırılabilir. Tecrit edilmiş her tutku, tecrit altındayken delicedir; akıl sağlığı, deliliklerin bir birleşimi olarak tanımlanabilir. Her baskın tutku, baskın bir korku yaratır; tutkunun tatmin edilemeyeceği korkusu. Her baskın korku bir kâbus yaratır; bu kâbuslar bazen açık ve bilinçli bir fanatizm, bazen insanı felç eden bir ürkeklik, bazen de sadece rüyalarda açığa çıkan bilinçsiz ya da bilinçaltı bir dehşet şeklindedir. Tehlikelerle dolu bu dünyada akıl sağlığını korumak isteyen kişi, kendi zihninde bir korku meclisi toplamalı, her korku sırayla diğerleri tarafından saçma olarak oylanmalıdır. Buradaki kâbusları gören kişiler bu tekniği uygulamadı. Okuyucuların daha sağduyulu davranacağını umuyoruz.

SABA MELİKESİ'NİN KÂBUSU

Şehzadelere Güven Olmaz

Sultan Süleyman'a yaptığı ziyaretten dönen Saba Melikesi, beyaz eşeğiyle çölde yol alıyordu; vezir-i azamı da daha sıradan renkteki karakaçanıyla peşindeydi. İlerledikleri sırada Melike, Süleyman'ın servetini ve irfanını yâd ediyordu.

"Saltanatımın ihtişamının yerinde olduğunu düşünürdüm hep," dedi. "Mevkimi koruyacağımı ummuştum ama Süleyman'ın malını mülkünü gördükten sonra içimde hevesten eser kalmadı. Lakin sarayının hazineleri, zihninin hazinelerinin yanında hiç kalır. Ah sevgili vezirim, sultanın sohbetleri ne bilgelik, ne hayat malumatı, ne feraset sergiliyor! Bütün gövdende Sultan Süleyman'ın serçe parmağındaki kadar siyasi feraset olsaydı, hükümdarlığımdaki sorunların hiçbirini yaşamazdık. Ancak Süleyman'ın eşsizliği sadece servette ve bilgelikte değil. Kendisi ayrıca üstün bir şair, gerçi bu ayrıcalıklı bilgiyi benden başka bilen yok sanırım. Ayrıldığımız sırada, misafirliğimde tattığı neşeyi zarif güzellikte bir dille anlattığı, kendi benzersiz el yazısıyla doldurulmuş nadide bir cilt verdi bana. Mahrem güzelliklerimi öven, sana göstermekten utanacağım kısımlar var; ama çöldeki yolculuğumuzun akşamlarını eğlenceli kılmak için bu kitabın bazı bölümlerini sana okuyabilirim belki. Bu zarif ciltte her hanımın, aşk dolu dudaklardan duymaktan hoşlanacağı sözlerin yanı sıra, yaratıcı bir anlayış timsali

olarak bana atfettiği şairane sözler var ki, o sözlerin ağzımdan dökülmesine ancak memnun olurum. Böyle kusursuz bir birlikteliği, böyle mükemmel bir ahengi, ruhun bunca derinliklerine dalmayı bir daha asla bulamayacağıma kaniyim. Heyhat, halkıma karşı vazifem, hükümdarlığıma dönmeye beni mecbur kılıyor ama dünyada aşkıma layık bir erkek olduğu bilgisini ölünceye dek aklımdan çıkarmayacağım."

Vezir-i azam, "Sultan hazretleri," dedi. "Saltanat sinesine şüphe tohumları ekmek bana düşmez, ama erkekler arasında bir denginiz bulunması hizmetkârlarınız için inanılmaz bir şeydir."

Tam o anda günbatımının arasında yürüyen bitkin bir figür belirdi.

Melike, "Bu da kim?" dedi.

Vezir-i azam, "Dilencinin biri sultanım," diye cevap verdi. "Uzağından geçmenizi şiddetle tavsiye ederim."

Ancak yaklaşan yabancının havasındaki belli vakar, Melike'ye onun dilenciden fazlası olduğunun işareti gibi göründü. Melike, vezir-i azamının itirazlarına rağmen eşeğini yabancıdan yana sürerek "Sen de kimsin?" diye sordu.

Adamın cevabı vezirin kuşkularını anında dağıttı; çünkü yabancı, Saba sarayının en debdebeli sözleriyle konuşmuştu. "Sultanım, adım Beelzebub* ama Kenanlar diyarından nadiren çıktığımdan, ismimi muhtemelen duymamışsınızdır. Ben sizin kim olduğunuzu biliyorum. Sadece kim olduğunuzu değil, nereden geldiğinizi, günbatımı düşüncelerinize nasıl hayallerin ilham verdiğini de bi-

* Şeytanın yanına çektiği meleklerden biri. Sineklerin Tanrısı olarak bilinir. –ç.n.

liyorum. Mütevazı kılığım sözlerimle ters düşse de, uzun yıllardır yakın dostum olan o bilge sultanı ziyaretten dönüyorsunuz. Kendisiyle ilgili bilmenizi arzu ettiği ne varsa size anlatmıştır mutlaka. Ancak, bu fikir biraz düşüncesizce görünse bile, kendisiyle ilgili size anlattıklarının ötesinde bilmek istediğiniz bir şey varsa, bana sormanız yeter, çünkü onun benden sakladığı hiçbir sırrı yoktur."

"Beni şaşırtıyorsun," dedi Melike. "Ancak görüyorum ki sohbetimiz, sen yürür, ben de eşek sırtında giderken münasip şekilde sürdürülemeyecek denli uzun olacak. Vezir-i azamım inecek ve eşeğini sana verecek."

Vezir, zorunlu bir nezaketle emri yerine getirdi.

Melike, "Süleyman'la sohbetlerinin genellikle devlet işleriyle ve derin irfan konularıyla ilgili olduğunu varsayıyorum," dedi. "Bilgelikten yoksun bir sultan olarak tanınmadığım için, ben de bu konularda onunla sohbet ettim, ama konuşmalarımızın bir kısmı sultanın senden ziyade benim daha yakından tanıyacağım bir tarafını açığa çıkardı bence, en azından kendimi böyle pohpohluyorum. Sultan bu konuşmaların en güzel kısımlarının birazını, ayrıldığımız sırada bana verdiği bu kitaba yazdı. Bu kitapta çok güzellikler var. Mesela baharın hoş bir tasviri bulunuyor."

"Ah," dedi Beelzebub. "Peki, bu tasvir kaplumbağanın sesinden bahsediyor mu?"

"Evet," dedi Melike. "Bunu nasıl bildin?"

Beelzebub, "Ah sultanım," diye cevap verdi. "Süleyman baharda konuşan kaplumbağayı fark etmekten pek gururlanır ve bu konudan her fırsatta bahsederdi."

Melike, "İltifatlarının bazıları özellikle hoşuma gitti," diye devam etti. "Kudüs'e yaptığım yolculuk sırasında İbranice öğrenmiştim ama yeterince hâkim olup olmadığımdan emin değildim. O nedenle sultan, 'Konuşman çok zarif,' deyince pek sevindim."

Beelzebub, "Çok kibar davranmış," dedi. "Aynı zamanda Melike hazretlerinin şakaklarının bir nar parçasına benzediğinden de dem vurdu mu acaba?"

Melike, "Ah, gerçekten acayip!" dedi. "Bu iş gittikçe esrarengiz bir hal alıyor. Öyle dedi, ben de bunun epey tuhaf bir söz olduğunu düşündüm. Ama nasıl tahmin ettin bunu?"

"Şey," diye cevap verdi Beelzebub. "Bütün büyük erkeklerin acayiplikleri vardır, nar da sultanın tuhaf meraklarından biridir."

Melike, "Bazı karşılaştırmalarının tuhaf olduğu doğru," dedi. "Örneğin gözlerimin Heşbon Nehri'ndeki havuzlara benzediğini söyledi."

"Onun daha da tuhaf karşılaştırmalar yaptığına şahit oldum," dedi Beelzebub. "Sultan Hanım'ın burnunu Lübnan Kulesi'ne benzetti mi acaba?"

"Amanın aman," dedi Melike. "Bu kadarı da fazla. O karşılaştırmayı yaptı. Şüphelendiğimden daha derin bir bilgi kaynağına sahip olduğuna ikna edeceksin beni."

Beelzebub, "Melike hazretleri," diye cevap verdi. "Korkarım söyleyeceklerim sizi biraz üzebilir. İşin doğrusu, Sultan'ın eşlerinden bazıları arkadaşımdı, bu eşler aracılığıyla onu yakından tanıdım."

"Anladım, peki ya bu aşk şiiri?"

"Şey, anlayacağınız Süleyman gençken, babası hâlâ hayattayken, daha fazla zahmete katlanmak zorundaymış. O günlerde, bir çiftçinin erdemli kızına âşıkmış ve kızın tereddütlerinin üstesinden ancak şiirsel hediyeleriyle gelebilmiş. Ondan sonra, bu hediyelerin ziyan olması içine sinmemiş ve daha sonraki bütün hanımlarına bu şiirlerin birer nüshasını vermiş. Anlayacağınız, evine gittiğinizde sizin de mutlaka fark etmiş olacağınız üzere, kendisi bir koleksiyoncudur. Uzun yılların deneyimiyle, her kadının sırası geldiğinde kendisine yönelik muhabbetin diğer bütün kadınlardan üstün olduğunu düşünmesini sağlamış. Ve siz de sevgili Sultan Hanım, Süleyman'ın son ve en göze çarpan zaferisiniz."

Melike, "Ah, alçak herif," dedi. "Bir daha erkeklerin göz boyamalarına aldanmayacağım. İltifatların gözümü kör etmesine bir daha izin vermeyeceğim. Hükümranlığımın topraklarında kadınların en bilgesi olarak kabul edilirken, böylesine kandırılmama izin verdiğimi düşündükçe!"

Beelzebub, "Hayır, sevgili Sultan Hanım," dedi. "Bu kadar keyfiniz kaçmasın, çünkü Süleyman hükümranlığının en bilgesi olmakla kalmaz, bütün insanların da en bilgesidir ve sayısız çağlar boyunca da öyle bilinecektir. Onun tarafından kandırılmış olmak utanılacak bir mesele sayılmaz."

Melike, "Belki haklısın, ama gururuma açılan yaranın iyileşmesi vakit alacak." dedi.

"Ah tatlı Melike," dedi Beelzebub. "Zamanın şifa verişini hızlandırabilseydim ne kadar mutlu olurdum! O hain hükümdarın hilelerini taklit etmek bana göre değil. Ağzımdan yalnızca yüreğin içten duygularının söylettiği basit sözcükler dökülür. Ey Melike, Güneyin Eşsiz ve Benzersiz Mücevheri, izin versen sana kıymeti-

nin gerçekten takdir edilmesinin yaratacağı merhemi sunardım."

Melike, "Sözlerin teselli edici," dedi. "Ancak onun ihtişamıyla boy ölçüşebilir misin? Onunkiyle kıyaslanabilecek bir sarayın var mı? Öyle kıymetli taşlarla dolu bir hazinen? Mür ve reçine kokuları saçan öyle kaftanların? Ve en önemlisi, onunkine denk bir irfan sahibi misin?"

Beelzebub, "Güzel Saba," dedi. "Seni her konuda memnun edebilirim. Süleyman'ın sarayından çok daha büyük bir sarayım var. Kıymetli taşlarım çok daha fazla. Hükümdarlık kaftanlarımın sayısı gökteki yıldızlar kadar çok. İrfana gelince, Süleyman'ın irfanı benimkiyle boy ölçüşemez. Süleyman, nehirler denize akarken denizin taşmamasına şaşırıyor. Bense bunun sebebini biliyorum, uzun bir kış gecesinde Sultan Hazretleri'ne anlatacağım. Daha ciddi bir kusurdan bahsetmek gerekirse, Süleyman'ın sizi gördükten sonra 'Değişen hiçbir şey yok,' demesi söz konusu. Sizi gençliğinde sevdiği o çiftçi kızıyla mukayese edip ondan yana karar kıldığından şüpheniz var mı? Sizi gören ve karşısında yepyeni bir güzellik ve görkem abidesi bulunduğunu derhal anlamayan bir adam irfan sahibi kabul edilebilir mi? Hayır! Bir irfan yarışmasında Süleyman'dan çekinmek için hiçbir sebebim yok!"

Saba Melikesi, biraz geçmişi kabullenmekten, biraz da mutlu bir geleceğe dair doğan umutlardan kaynaklanan bir gülümsemeyle gözlerini Beelzebub'a çevirip "Sözlerin cezbedici," dedi. "Hükümdarlığımdan Süleyman'ın ülkesine kadar uzun bir yolculuk yaptım. Bu dünyanın en görülmeye değer şeylerini gördüğümü düşünmüştüm. Ancak doğru söylüyorsan krallığın, sarayın ve irfanın, hepsi Süleyman'ınkilere üstün geliyor. Seyahatimi uzatıp hükümdarlığına bir ziyarette bulunabilir miyim?"

Beelzebub, Melike'nin gülümsemesine zaferin hakikatinin sevgi tarafından zar zor gizlendiği bir gülümsemeyle karşılık verdi. "Sefil zenginliklerimi ayaklarınıza sermekten daha büyük bir zevk hayal edemiyorum," dedi. "Gece henüz yeni başlamışken düşelim yola. Ancak yolumuz karanlık ve zor, ayrıca vahşi haydutlarla dolu. Güvende olmak istiyorsanız kendinizi kayıtsız şartsız benim rehberliğime bırakmalısınız."

"Bırakacağım," dedi Melike. "Bana yeniden umut verdin."

Bu sırada bir dağ yamacındaki uçsuz bucaksız bir mağaraya geldiler. Alev alev bir meşaleyi havaya kaldıran Beelzebub başı çekerek uzun tünellerle çetin geçitler boyunca yol gösterdi. Sonunda sayısız lambayla aydınlanan geniş bir salona vardılar. Duvarlarla tavan, kıvılcımlar çakan yüzeylerinden lambaların ışığını yansıtan değerli taşlarla ışıldıyordu. Üç yüz gümüş taht, heybetli bir biçimde duvarlar boyunca dizilmişti.

Melike, "Gerçekten muhteşem." dedi.

"Ah, bu yalnızca ikinci giriş salonum," dedi Beelzebub. "Kabul salonunu görmelisiniz."

O ana kadar fark edilmeyen bir kapıyı açıp Melike'yi ilkinin iki misli büyüklüğünde, iki misli kadar parıl parıl aydınlatılmış, iki katından fazla mücevherle süslenmiş bir başka salona soktu. Bu salonun üç duvarı boyunca yedi yüz altın taht uzanıyordu. Dördüncü duvarın önünde baştan aşağı değerli taşlardan oluşan iki taht vardı. Elmaslar, safirler, yakutlar, iri inciler, Melike'nin anlayamadığı tuhaf bir sanatla bir araya getirilmişti.

Beelzebub, "Burası büyük salonum," dedi. "Mücevherli iki tahttan biri benim. Diğeri de sizin olacak."

Melike, "İyi ama yedi yüz altın tahtta kim oturacak?" diye sordu.

"Ah," dedi Beelzebub. "Zamanı gelince öğreneceksiniz."

O konuşurken, Saba Melikesi'nden yalnızca biraz daha az görkemli, sultan havalarında birisi süzülürcesine içeri girip altın tahtların ilkine oturdu. Saba Melikesi, Süleyman'ın başgözdesini tanıyarak afalladı.

Hafifçe titreyerek "Onunla burada karşılaşmayı beklemiyordum." dedi.

"Ah, böyle işte," dedi Beelzebub. "Anlayacağınız, sihir gücüm var. Size kur yaparken, bu güzel hanıma da Süleyman'ın göründüğü gibi olmadığını anlatıyordum. O da sizin gibi beni dinledi ve geldi."

Konuşmayı bitirdiği sırada, Saba Melikesi'nin yine Süleyman'ın haremine yaptığı ziyaretten tanıdığı bir kadın içeri girip ikinci tahta yerleşti. Sonra bir üçüncü, dördüncü, beşinci... Kafilenin sonu gelmeyecek gibiydi. Nihayet yedi yüz altın tahtın hepsi doldu.

Beelzebub kadife gibi bir sesle," Üç yüz gümüş tahtın ne olacağını merak ediyorsunuzdur belki," dedi. "Üç yüzü de Süleyman'ın cariyeleriyle doldu bile. Bu salonla öbüründeki bin kadınla diğer salonlardakiler benden sizin duyduklarınıza benzeyen sözler duydu, hepsi benim tarafımdan ikna edildi ve hepsi buraya geldi."

"Kalleş canavar!" diye haykırdı Melike. "Nasıl ikinci defa kandırılacak kadar basitleştim böyle! Bundan sonra yalnız başıma hüküm süreceğim ve hiçbir erkek beni kandırma şansını elde edemeyecek. Hoşçakal rezil mahluk. Hükümdarlığıma ayak basacak olursan, alçaklığının hak ettiği muameleyi göreceksin."

Beelzebub, "Hayır güzel Sultan," diye cevap verdi. "Korkarım du-

rumu tam anlayamadınız. Giriş yolunu gösterdim size ama çıkış yolunu ancak ben bulabilirim. Burası ölüler diyarı. Sonsuza kadar burada kalacaksınız, ama daima benim yanımdaki elmas tahtta değil. Orada ancak daha muhteşem bir Sultan size üstün gelene kadar oturacaksınız. Son Mısır kraliçesi yerinize geçecek."

Bu sözler Melike'de öyle bir öfke ve çaresizlik patlaması doğurdu ki, uyanıverdi.

"Korkarım Sultan Hazretleri'nin uykuları pek huzursuz." dedi Vezir-i azam.

BAY BOWDLER'IN KÂBUSU

Aile Saadeti

Dünyanın en masum genç kızının yanakları tek bir kere kızarmadan okuyabileceği *Ailenizin Shakespeare*'i kitabının pek saygıdeğer yazarı Bay Bowdler, hayatında bir kez olsun çalışmalarının faydalarından şüpheye düşmemişti. Ancak bu iyi adamın bilinçaltının derinliklerinde bir yerlerde kötücül ve alaycı alçak bir ses pusuda bekliyor gibiydi. Bay Bowdler, Pazar günleri ailesine bol bol domuz eti dağıtma alışkanlığındaydı, kendisine de az miktarda almazdı hani. Etin yanında haşlanmış patatesle lahana olur, ardından da rulo pasta yenirdi. Hane halkının geri kalanı değil ama Bay Bowdler makul miktarda bira içerdi. Yemeğin ardından hızlı adımlarla yürüyüş yapmak âdeti vardı. Ancak bir keresinde, kar ve karla karışık yağmur hızla yağarken Bay Bowdler her zamanki rutinini bozup güzel bir kitapla iskemlesinde dinlenmek üzere kendisine izin verdi. Ancak güzel kitap fazla ilginç değildi, Bay Bowdler da uyuyakaldı. Uykusunda, aşağıdaki kâbusun pençesine düştü:

Bütün dünya Bay Bowdler'ın her türlü erdemin timsali olduğuna inanırdı, hâlâ da pek çok kişi öyle düşünüyor. Ancak Bay Bowdler bir defasında, gerçekten de komşularının sandığı gibi biri olup olmadığı konusunda korkunç bir şüpheye kapıldı.

Gençliğinde, Wilkes'le (Wilkes ve Özgürlük) ilgili iğneli bir saldırı kaleme almıştı. Wilkes'in sefih biri olduğuna inanıyordu, bunda da

tam anlamıyla haksız sayılmazdı. Wilkes ömrünün baharını geride bırakmıştı, gençlik yıllarında kendiliğinden bürünebileceği intikam havasına bürünemiyordu artık. Vasiyetinde Bay Spiffkins'e hatırı sayılır miktarda para bırakmıştı; tek koşul Bay Spiffkins'in Bay Bowdler'ın başına elinden geldiğince büyük belalar sarmasıydı. Üzüntüyle belirtiyorum ki, Bay Spiffkins bu ahlaksız mirası tereddütsüz kabul etti.

Wilkes'in vasiyetinin koşullarını yerine getirmek amacıyla, arkadaşlık kisvesi altında Bay Bowdler'ı ziyaret etti. Yazarı, mükemmel aile saadetinin keyfini çıkarırken yakaladı. İki çocuğunu dizlerine oturtmuş olan Bay Bowdler, "Tavşan atı kandırmış, sırtına binmiş koşturmuş," diye şarkı söylüyor; diğer iki çocuk da, "Sıra bizde baba!" diye yaygarayı basıyordu. Onlar da sırasıyla aynı atçılık oyunun tadını çıkardı. Etine dolgun, iyi huylu Bayan Bowdler, çay hazırlamakla meşgulken bu mutlu sahneyi gülümseyerek seyrediyordu.

Bay Spiffkins, Bay Wilkes'in bu iş için kendisini seçmesini sağlayan zarif inceliğiyle, sohbeti Bay Bowdler'a hitap edeceğini bildiği edebi konulara ve söz konusu beyefendiyi, yüce adamların çalışmalarını küçük hanımlara da uygun hale getirme işine yöneltmiş olan ilkelere getirdi. Mükemmel ahenk, çay bitip de Bayan Bowdler açık kiler kapısından çay fincanlarını yıkarken görülünceye dek hüküm sürdü. Bay Spiffkins o sırada gitmek üzere ayaklandı. Veda ederken şunları söyledi:

"Sevgili Bay Bowdler, evinizdeki bu mutluluktan etkilendim ama Avon Ozanı'nın* eserlerinden çıkardığınız bütün bölümleri dikkat-

* Shakespeare

le inceledikten sonra, bu neşeli küçüklerin varlıklarını partenogeneze borçlu oldukları sonucuna varmaya mecburum."

Öfkeden kıpkırmızı kesilen Bay Bowdler, "Defol!" diye bağırıp kapıyı Bay Spiffkins'in yüzüne çarptı. Ancak heyhat, Bayan Bowdler çay fincanlarının şıkırtısına rağmen o korkunç sözcüğü işitmişti. Ne anlama geldiğini hayal bile edemiyordu, ama kendisi bilmediğine, kocası da onaylamadığına göre, bunun kötü bir sözcük olduğundan hiç kuşkusu yoktu.

Kocasına sorabileceği türden bir mesele değildi bu. Bay Bowdler, "Hayatım, o sözcük iyi kadınların düşünmediği bir şeyle ilgili." diyerek kesip atardı. Demek ki Bayan Bowdler kendi başının çaresine bakmak zorundaydı. Elbette yaratılış anlamındaki *genesis* sözcüğünden gelen genez kısmını biliyordu ama kelimenin ilk yarısı onun için karanlıktı. Bir gün fena halde cesur davranıp evde olmayan kocasının kütüphanesine sızdı, sözlüğü alıp parteno için ne dendiğine baktı. Ama bu tuhaf sözcüğün anlamını yine de bulamadı. Yaratılışta parteno ile ilgili hiçbir şey yoktu, Parthenon Tapınağı'nın fresklerinde de yaratılıştan hiç bahsedilmiyordu.

Araştırmaları çıkmaza saplandıkça konu Bayan Bowdler için saplantı haline geldi. Eskiden tertemiz olan evi pasaklı, dağınık bir hal aldı. Kara kara düşünüp duruyordu. Hatta bir çarşamba günü karides almayı unuttu. Bay Bowdler'la kutsal evlilik bağıyla bağlandıkları o mutlu günden beri tek bir çarşamba bile unutmamıştı bunu.

Sonunda işler, Bay Bowdler'ın tıbbi yardım almanın gerekli olduğunu hissettiği noktaya geldi. Doktor bir sürü soru sordu, Bayan Bowdler'ın alnına küçük, tahta bir çekiçle tık tık vurdu, vücudundaki şişlikleri yokladı, sonunda da kadından kan aldı ama hiçbir sonuç elde edemedi. Nihayet, "Sevgili hanımefendi, korkarım

şikâyetinizin tek bir tedavisi var, o da *edax rerum*," dedi. Ukalalık taslayarak zaman yerine bu lafı kullandı. "İşi zamana, o büyük şifacıya bırakmalıyız."

Bayan Bowdler, "Aman doktor, rica ederim, bu *edax rerum* dediğiniz şey nereden alınır?" dedi.

"Herhangi bir yerden." diye cevap verdi doktor.

Bayan Bowdler'ın doktorun bilgisine pek inancı yoktu, ne de olsa adama sorunun kaynağını ifşa etmemişti ama kadıncağız yine de aile eczacısına gidip *edax rerum* verip veremeyeceğini sordu. Eczacı kızarıp kem küm ettikten sonra, "Hanımefendi, iyi hanımların isteyeceği türden bir şey değildir o." dedi.

Bayan Bowdler, kafası karışarak oradan ayrıldı.

Gidişattan şaşkına dönünce, çaresizliği onu başka yollar aramaya mecbur kıldı. Hasıraltı etmek istediği kitapları okumak, kocasının işinin bir parçasıydı. Bayan Bowdler onun masasındaki kitapçı faturalarını inceledi ve Bay Bowdler'a temin ettiği kitaplara bakılırsa, elinde kendisinin ilgilendiği kadar feci bir konuda bile edebi eserler bulundurabilecek birinin ismini ve adresini öğrendi. Yüzünü kalın peçesinin ardına iyice gizlemiş olarak bu adamın dükkânına gitti ve cüretkârca, "Beyefendi, partogenezle ilgili bilgi alacağım bir kitap istiyorum." dedi.

Bayan Bowdler'ın peçesinin gizleyemediği çekici yönlerini gözden kaçırmayan adam, "Hanımefendi," dedi. "Partogenez, benimle üst kata gelirseniz öğreneceğiniz şeydir."

Korkup dehşete kapılan Bayan Bowdler kaçtı.

Tek umudu kalmıştı. Her şeyi göze almış bir kararlılık ve sahip ol-

duğundan neredeyse şüphe ettiği bir cesaret gerektiren bir umuttu bu. Kocasının, hiç kuşkusuz eziyetli bir görev olsa da, her saygın evin vazgeçilmezi olan *Ailenizin Shakespeare*'i kitabını tamamlamak için, maalesef lafını hiç sakınmayan söz konusu yazarın eserlerinin sansürsüz kopyalarını okumak zorunda kaldığını hatırlıyordu. Bay Bowdler'ın, kitap dolaplarından birinin kilitli kapıları ardında Bowdler öncesi Shakespeare'leri olduğunu biliyordu. Bay Bowdler, matbaacının işini kolaylaştırmak için, akıllıca bir şekilde kitaplardan çıkarılmasını uygun gördüğü kısımların altını çizmişti. Bayan Bowdler, "Hiç kuşkusuz, çıkarılmış onca kısmın arasında altı çizili bir paragrafta partogenez sözcüğünü bulurum," diye düşünüyordu. "Sözcüğün bulunduğu paragrafın içeriği bana anlamını açıklayacaktır mutlaka."

Bir gün, kocası erdemli kitap satıcılarının bir toplantısında konuşmaya çağrılmışken Bayan Bowdler onun çalışma odasına süzüldü, kilitli dolabın anahtarını biraz aradıktan sonra buldu, ölümcül kapıları açtı, o müthiş bilgileri içeren hırpalanmış cildi çıkardı. Sayfaları birbiri ardına dikkatlice gözden geçirdi ama aradığı sözcüğü hiçbir yerde bulamadı. Ancak aramadığı bir sürü şey buldu. Dehşete düşmüş ama büyülenmiş, tiksinmiş ama kendini kaptırmış olarak okudu da okudu. Geçen zamandan haberi bile yoktu. Aniden kapının açıldığını, kocasının eşikte durduğunu fark etti. Bay Bowdler dehşet içinde haykırdı:

"Yüce Tanrım Maria, elinde ne görüyorum öyle? O kitabın sayfalarından zehir aktığını bilmiyor musun? Korunmasız kadın zihnine her harften iffetsiz düşüncelerin sıçrayıp bulaştığını? Masumları bu kirlilikten korumayı hayatımın amacı edindiğimi unuttun mu? Ah, kendi ailemin bağrından böyle uğursuz bir felaket gelsin başıma ha!"

İyi adam bunları söyleyip gözyaşlarına boğuldu. Üzüntüden, aşağılanmışlıktan ve aynı zamanda haklı bir öfkeden ötürü ağlıyordu. Günahını birdenbire anlayan Bayan Bowdler kitabı yere attığı gibi odasına koşup yürek parçalayıcı hıçkırıklara boğuldu.

Ne var ki nedamet getirmenin faydası yoktu. Okuduğu tek bir kelimeyi bile unutamıyordu. Utanç verici sözlerle rezil zevklere ilişkin görüntüler kafasında durmadan dönüyordu. Saplantı saat saat, gün be gün şiddetlendi, sonunda kontrol edilemez bir çılgınlığın pençesine düşen Bayan Bowdler'ın akıl hastanesine kapatılması gerekti. Götürülürken sokak boyunca Shakespearevâri açık saçık sözler haykırıp durmuştu. Karısının korkunç sözleri artık duyulmaz olunca Bay Bowdler dizlerinin üstüne çöküp yaratıcısına hangi günahı için böyle cezalandırıldığını sordu. Sizinle benden farklı olarak, cevabı bulamadı.

PSİKANALİSTİN KÂBUSU

Uyum - Bir Füj

Yeni muhafazakârlıklar bulmak isyancıların kaderidir. Bunun psikanalizde nasıl olduğu, Doktor Robert Lindner'ın *Başkaldırı Reçetesi*'nde ikna edici biçimde açıklanıyor. İnsan, pek çok psikanalistin kendi gizli vesveseleri olduğunu varsaymalı. İşte bunlardan biri, her ne kadar uyanıkken muhafazakâr olsa da uykusunda aşağıdaki son derece rahatsız edici kâbusun pençesine düştü:

Limbo* Rotary Kulübü'nün Shakespeare'in bir heykelinin tepeden baktığı salonunda Altılar Komitesi yıllık toplantısını yapıyordu. Komite Hamlet, Lear, Macbeth, Othello, Antonius ve Romeo'dan oluşuyordu. Bu altısı, henüz dünyada yaşadıkları sırada Macbeth'in doktoru Doktor Bombasticus tarafından psikanalize tabi tutulmuştu. Macbeth, doktor ona gündelik İngilizceyi konuşmayı öğretmeden önce, o günlerde kullandığı tumturaklı dille, "Muallel bir dimağı ıslah edebilir misin?" demişti. "Tabii, tabii," diye cevap vermişti doktor. "Elbette edebilirim. Kanepeme uzanıp konuşman yeterli. Dakikası bir altına dinleme görevini üstleneceğim." Macbeth hemen kabul etmiş, diğer beşi de çeşitli zamanlarda tamam demişti.

---

* Lat. Cehennemin kıyısı. Roma Katolik Kilisesi'ne göre günahlarından ötürü cehenneme atılmayan ruhların bulunduğu yer. –ç.n.

Macbeth bir zamanlar nasıl cinayet hayalleri kurduğunu ve Shakespeare'in bütün aktardıklarını uzun bir rüyada nasıl gördüğünü anlatmıştı. Neyse ki doktorla tam zamanında tanışmıştı; Doktor Bombasticus ona Duncan'ı baba figürü olarak gördüğünü, Leydi Macbeth'i de aynısının anne olanı diye değerlendirdiğini açıklamıştı. Doktor biraz güçlük çekerek de olsa Macbeth'i Duncan'ın gerçekten babası olmadığına ikna etti, böylece Macbeth sadık bir uyruk haline geldi. Malcolm ile Donalbain genç yaşta öldüler, Macbeth zamanı gelince onların ardından tahta geçti. Leydi Macbeth'e sadık kaldı, ikisi birlikte günlerini hayır işleriyle geçirdiler. Macbeth izcileri destekledi, Leydi Macbeth de kermesler düzenledi. Kral uzun bir ömür sürdü ve kapıcı hariç herkesin saygısına mazhar oldu.

İçinde bir gramofon olan heykel bu noktada, "*Ölüme giderken, dünlerimiz aydınlatmış bir sürü budalayı, toprak olmadan daha.*" diye belirtti.

Açılışı Macbeth yaptı. "Şu heykel yerin dibine batsın," dedi. "Bizim Shakespeare, hakkımda fena halde iftiralarla dolu bir eser yazdı. Beni Doktor Bombasticus'la tanışmamdan çok öncesinden, gençliğimden tanıyordu ve işleyeceğimi umduğu bütün suçlar konusunda çılgın hayaller kurdu. İnsanların neden ısrarla ona saygı duymaya devam ettiğini anlayamıyorum. Oyunlarında Doktor Bombasticus'un iyileştiremeyeceği kimse yok gibi bir şey." Lear'a döndü. "Aynı fikirde misin ihtiyar?"

Lear sessiz bir adamdı, konuşmaya pek meraklı değildi. Yaşlı olmasına rağmen saçları güzelce taranmıştı, üstü başı da çok düzgündü. Genellikle uyuklar gibiydi ama Macbeth'in sorusu onu uyandırdı.

"Evet, gerçekten de aynı fikirdeyim," dedi. "Bakın, bir zamanlar sevgili kızlarım Regan ve Goneril'le ilgili bir fobiyi saplantı haline getirdiğimi biliyor muydunuz? Beni yargıladıklarını ve ebeveyni yemekle ilgili bir yamyam ayininin canlandırmayı hayal ettiklerini düşünüyordum. Bu sonuncusunu ancak Doktor Bombasticus açıklayınca fark edebildim. O kadar telaşlandım ki gecenin bir yarısı fırtınada dışarı çıkıp sırılsıklam ıslandım. Üşüttüm, o yüzden de ateşim çıktı. İkili bir koltuğun önce Goneril olduğunu hayal ettim, sonra da Regan. Soytarım durumumu kötüleştirdi; doğaya dönüşe inanan ve sürekli Pillicock ile Sör Rowland gibi alakasız şeylerden bahseden şu malum çıplak adam da öyle. Neyse ki hastalığım Doktor Bombasticus'un tedavisini gerektirdi. Doktor kısa sürede Regan'la Goneril'in her zaman düşündüğüm kadar şefkatli olduğuna ve hayallerimin o nankör Cordelia'yla ilgili mantıksız pişmanlıktan kaynaklandığına ikna olmamı sağladı. İyileştiğimden beri sakin bir hayat sürüyor, yalnızca kızlarımın doğum günü gibi devlet törenlerinde ortaya çıkıyorum. Balkondan kendimi gösteriyorum, kalabalık, 'Yaşlı kral için üç defa yaşasın!' diye bağırıyor. Eskiden gösterişçiliğe meyilliydim, ama artık bunun ortadan kalktığını sevinçle söyleyebilirim."

Heykel bu noktada, "*Kâinatın her köşesini titreten gök gürültüleri, şu dünyayı dümdüz edip geçin o dehşet verici kükremenizle.*" diye belirtti.

Macbeth, "Peki şimdi mutlu musun?" diye sordu.

"Ah, hem de nasıl," dedi Lear. "Gün nasıl uzunsa ben de öyle mutluyum. Sandalyemde oturup iskambil falı açıyor ya da uyukluyorum ve hiç ama hiçbir şey düşünmüyorum.

Heykel konuştu. "*Hayatın ateş nöbetlerinin ardından, güzel uykular çekiyor.*"

Lear, "Ne budalaca bir laf!" dedi. "Hayat ateş nöbetleri değildir! Ayrıca hâlâ hayatta olmama rağmen gayet iyi uyuyorum. Tam da Doktor Bombasticus'la tanışmadan önce hayran olacağım türden bir saçmalık bu."

Heykel bir bildirimde daha bulundu. "*Doğduğumuz zaman, bu koca budalalar sahnesine çıktığımız için ağlarız.*"

Lear, o ana dek sergilediği sükûneti bir anlığına kaybederek, "Budalalar sahnesi ha?" diye bağırdı. "Şu heykelin aklı başında konuşmayı öğrenmesini isterdim doğrusu. Budala olduğumuzu düşünmeye mi cüret ediyor? Bizim, Limbo'nun en saygıdeğer üyelerinin? Ah, Doktor Bombasticus şu heykeli ele alabilse keşke. Sen ne diyorsun Othello?"

"Eh," dedi Othello. "O Shakespeare denen rezil bana seninle Macbeth'ten bile daha kötü davrandı. Birlikte yalnızca birkaç gün geçirdik ve işin aslı o sırada hayatımda bir kriz söz konusuydu. Beyaz bir kızla evlenmek kusurunu işlemiştim. Kızın Siyahi bir adamı gerçekten sevmesine imkân olmadığını kısa sürede fark ettim. Aslında Shakespeare benimle tanıştığı sırada kız, yaverim Cassio'yla kaçma planları yapıyordu. Sevinçten havalara uçtum, çünkü karım tam bir baş belasıydı, ama Shakespeare benim kıskanmış olabileceğimi düşündü. O günlerde belagat sanatından epey hoşlanırdım, o nedenle Shakespeare'in hoşuna gitsin diye bazı kıskanç söylemlerde bulundum. O sırada tanıştığım Doktor Bombasticus, sorunun temelinde Siyahi olmamdan kaynaklanan aşağılık kompleksimin yattığını gösterdi bana. Bilinçli varlığımla, Siyah olmamın, Siyah olmama rağmen üstün bir mevkide bulunmamın gayet güzel olduğunu düşünürdüm. Ancak doktor, bilinçaltımda bayağı farklı duyguların yattığını ve

bunların ancak savaşla yatıştırılabilecek bir gazaba yol açtığını gösterdi. Beni tedavi etmesinin ardından savaşçılıktan vazgeçtim, Siyah bir kadınla evlenip kocaman bir aile kurdum ve kendimi ticarete adadım. Bol keseden nutuk atmaya ya da aklı başında vatandaşların dik dik bakmasına yol açacak saçma sapan şeyler söylemeye yönelik hiçbir dürtü hissetmiyorum artık."

Heykel: *"Zafer dolu savaşların gururlu tamtamlarıyla törenleri!"*

"Aman sus," dedi Othello. "Tam da Doktor Bombasticus'un beni tedavi etmemiş olsaydı söyleyeceğim türden bir şey bu. Ama bugünlerde şiddete inanmıyorum. İtaat kisvesi altında çevrilen entrikalar çok daha etkili bence."

Heykel, *"İğdiş edilmiş o köpeği yakaladım gırtlağından,"* diye mırıldandı.

Aniden gözleri çakmak çakmak olan Othello, "Yıkılsın bu heykel!" diye bağırdı. "Çenesini tutmazsa ben onun gırtlağına sarılacağım."

O ana kadar sessiz duran Antonius, "Peki Siyah karını da Desdemona'yı sevdiğin kadar seviyor musun?" diye sordu.

"Ah, şey," dedi Othello. "Nasıl desem, ikisi farklı şeyler. Bizimki daha olgun bir ilişki, kamu görevlerimle daha iç içe geçmiş. Gereksiz çılgınlıklar yok. İyi bir rotaryenin üzüntü duyacağı şeyler yapma hissi doğurmuyor içimde."

Heykel, *"Şimdi ölseydim, en mutlu anımda ölmüş olurdum."* diye belirtti.

"Şuna da bakın," dedi Othello. "Profesör Bombasticus'un beni kurtardığı türden bir laf bu. Onun sayesinde, ki kendisine ne kadar

teşekkür etsem yetmez, bugünlerde hiç böyle aşırı duygularım yok. Bayan Othello iyi bir kadın. Bana güzel yemekler pişiriyor, çocuklarıma iyi bakıyor. Terliklerimi de ısıtıyor. Mantıklı bir adamın bir eşte başka ne isteyebileceğini bilmiyorum doğrusu."

Heykel, "*Kapatın ışıkları, sonra da sönsün ışık.*" diye mırıldandı.

Othello heykele dönerek "Sözümü kesip duracaksan tek bir kelime daha etmeyeceğim," dedi. "Ee Antonius, senin hikâyeni de duyalım bakalım."

"Şey," dedi Antonius. "Hepiniz Shakespeare'in benim hakkımda söylediği bütün o eşi benzeri duyulmamış yalanları biliyorsunuz tabii. Kleopatra'yı bir süre, yeri gelmişken söyleyeyim, pek uzun bir süre değil, ensestin yasak olmadığı bir anne figürü olarak görmüştüm. Sezar benim için daima baba gibiydi, Kleopatra'yla ilişkisi de kadını annem olarak görmemi doğal kılıyordu. Ama Shakespeare, karasevdamın kalıcı olduğunu ve sonunda beni felakete sürüklediğini iddia etti, öyle inandırıcıydı ki en ciddi tarihçileri bile yanlış yönlendirdi. Elbette durum bundan farklıydı. Aktium Muharebesi sırasında tanıştığım Doktor Bombasticus, bilinçaltımın nasıl işlediğini açıkladı bana. Doktorun etkisiyle Kleopatra'da ona atfettiğim çekiciliklerin bulunmadığını ve ona olan aşkımın sadece fantastik bir tutku olduğunu çok geçmeden anladım. Doktor Bombasticus sayesinde mantıklı davranmayı başarabildim. Octavius'la aramızdaki kavgayı çözüme ulaştırdım, kendisinin kız kardeşine, yani resmi eşime döndüm. Böylece saygın bir hayat sürme ve bu komiteye üyelik vasfını kazanma şansını yakaladım. Kamu görevlerim dolayısıyla Kleopatra'yı ölüme mahkûm etmek zorunda kaldığıma üzüldüm, ama Octavia ve erkek kardeşiyle uzlaşmamızın somut bir hale gelmesinin tek

yolu buydu. Bu görev elbette nahoştu, ama kamunun yararı söz konusu olduğunda hiçbir vazifeşinas vatandaş böyle görevlerden kaçmaz."

"Octavia'yı seviyor muydun peki?" diye sordu Othello.

"Yani, şey." dedi Antonius. "İnsan neye aşk der pek bilmiyorum. Octavia için ciddi ve aklı başında bir vatandaşın karısına beslemesi gereken hisleri besliyordum. Ona saygı duyuyor, kamu yararına çalışmalarımızda güvenilir bir iş arkadaşı olarak görüyordum. Ayrıca, Doktor Bombasticus'un öğretileri çerçevesinde yaşamayı kısmen Octavia'nın yol göstericiliği sayesinde başardım. Ancak bu mümtaz insanı tanımadan önce algıladığım şekliyle tutkulu aşkı bir tarafa bıraktım, onun yerine ahlakçıların takdirini kazandım."

Heykel: *"Binlerce öpücüğün arasında, en zavallı sonuncusunu konduruyorum dudaklarına."*

Antonius bu sözleri duyunca tepeden tırnağa titredi, gözleri yaşlarla doldu. Çaba harcayarak kendisini toplayıp "Hayır! Bunları geride bıraktım ben!" dedi.

Heykel: *"Parlak gün sona erdi, karanlığa gömüldük."*

"Bu heykel cidden çok ahlaksız," dedi Antonius. "Orospunun birinin kollarında yuvarlanmayı kastederken 'parlak bir günden' bahsetmenin uygun olduğunu mu sanıyor? Rotaryenlerin buna neden katlandığını anlayamıyorum. Neyse, sen ne diyorsun Romeo? O serseri moruğa göre sen de şehvetli bir tutkuya gereğinden fazla bağlıydın."

"Şöyle söyleyeyim," dedi Romeo. "Bana sorarsan kendisi benimle ilgili olarak senin durumundan daha büyük isabetsizlik gösterdi.

Adını pek hatırlayamadığım bir kızla bir çeşit yeniyetmelik sevdası yaşadığımı hayal meyal hatırlıyorum. Neydi adı, Jemima ya da Joanna gibi bir şeydi... Yok, buldum! Juliet'ti."

Heykel araya girdi: "*Öyle geliyor ki bana, bir Habeş'in kulağındaki parlak bir mücevher gibi asılıdır gecenin yanağında.*"

Romeo, "İkimiz de çok genç, çok budalaydık," diye devam etti. "Sonunda kız epey trajik koşullarda öldü."

Heykel tekrar araya girdi. "*Güzelliği bu mahzeni ışıkla dolu bir neşe kaynağına çeviriyor.*"

Romeo, "O günlerde eczacılıkla uğraşan Doktor Bombasticus, kısa bir süreliğine hissetmeye meylettiğim o budalaca kederi içimden söktü," diye devam etti. "Esas dürtümün babama karşı başkaldırmak olduğunu gösterdi bana. Bu başkaldırı dürtüsü, bir Capulet'yi sevmenin muhteşem bir şey olduğunu zannetmeme yol açmıştı. Doktor, babaya başkaldırının çağlar boyunca doğru düzgün zapt edilememiş bir kötü davranış kaynağı olduğunu açıklayıp doğal akış süreci gereğince bugün oğul olan yeniyetmenin yarın baba olacağını hatırlattı bana. Babama duyduğum bilinçsiz nefreti tedavi etti, Montague'lerin şerefini ağırbaşlı ve layığıyla taşımamı sağladı. Zamanı gelince prensin yeğenlerinden biriyle evlendim. Bütün dünyanın saygısını kazandım ve Shakespeare'in gösterdiği gibi ancak felakete yol açacak o ölçüsüz duygulara ilişkin tek kelime bile etmedim bir daha."

Heykel: "*Zehirlerin çabuk etki ediyor. Öleceğim bir öpücükle böylece.*"

Romeo, "Eh, yeter bu kadar benden bahsettiğimiz," dedi. "Seni dinleyelim bakalım Hamlet."

Hamlet, "Doktor Bombasticus'la tam da o sırada tanıştığım için olağanüstü talihliydim, çünkü gerçekten pek kötü vaziyetteydim," diye başladı sözlerine. "Anneme çok bağlıydım, babama da çok bağlı olduğumu sanıyordum, ama Doktor Bombasticus daha sonra aslında kıskançlık yüzünden babamdan nefret ettiğime beni ikna etti. Annem amcamla evlenince, bilinçaltımdaki baba nefreti, bilinçli amca nefretiyle kendisini gösterdi. Bu nefret öyle içime işledi ki, halüsinasyonlar görmeye başladım. Babamı gördüğümü sandım, hayalimde bana kendisini kardeşinin öldürdüğünü söylüyordu. Amcamı öldürmemin görevim olduğunu düşündüm. Bir defasında, amcamın perdenin arkasında saklandığını zannederek o olduğunu sandığım bir şeyi bıçakladım. Meğer yalnızca bir sıçanmış, ama öyle delirmiştim ki başbakanı bıçakladığımı sandım. Bu olay, dengesizliğimin tehlikeli olduğunu herkese gösterdi, Doktor Bombasticus beni tedavi etmek üzere çağrıldı. Çok iyi iş çıkardığını söylemem gerekir. Anneme karşı beslediğim ensest duyguların, bilinçaltımdaki baba nefretinin ve bu duygunun amcama aktarıldığının farkına varmamı sağladı. Saçma sapan bir şekilde kendimi bir şey zannederdim. Zamanın zıvanadan çıktığını, dünyaya onu düzeltmek için geldiğimi sanıyordum. Doktor Bombasticus çok genç olduğuma ve devlet işlerinden hiç anlamadığıma ikna etti beni. Aklı başında herhangi birinin rahat edeceği kurulu düzene karşı çıkarak hata ettiğimi anladım. Söylemiş olabileceğim kötü sözler için annemden özür diledim. Amcamla düzgün bir ilişki kurdum. Gerçi onu hâlâ biraz sıkıcı bulduğumu itiraf etmem gerekiyor. Ophelia'yla evlendim, o da bana itaatkâr bir eş oldu. Zamanı gelince krallık tahtına geçtim, Polonya'yla anlaşmazlıklarda başarılı çarpışmalarla ülkenin onurunu savundum. Dünyanın dört bir yanından saygı görerek

öldüm. Ulusal hafızada amcam bile benim kadar şerefle anılmaz."

Heykel: "*İyi de yoktur, kötü de, düşünce getirir onu bu hale.*"

"Şu moruğu dinleyin," dedi Hamlet. "Hâlâ aynı saçmalıkları anlatıyor. Yaptıklarımın iyi olduğu aşikâr değil mi? Shakespeare'in yaptığımı iddia ettiği şeylerin kötülüğü ortada değil mi?"

Macbeth, "Delice davranışlarını yüreklendiren akranın bir arkadaşın yok muydu senin?" diye sordu.

Hamlet, "Ah, evet, vardı," diye cevap verdi. "Şimdi sen söyleyince hatırladım, bir delikanlı vardı. Neydi adı? Nelson mıydı? Hayır, değildi galiba. Ah, buldum, buldum. Horatio'ydu! Evet, o delikanlı kesinlikle kötü etkiliyordu beni."

Heykel: "*İyi geceler tatlı prens, meleklerin kanatları şarkılarıyla yatırsın seni uykuna!*"

"Ah tabii ya," dedi Hamlet. "Pek iyi, pek güzel. Shakespeare'in büyük keyif aldığı alakasız yorumlardan biri. Ancak ben, Doktor Bombasticus tarafından iyileştirildikten sonra Horatio'yu kaldırıp attım ve doktorun belirttiği gibi her şeye tam anlamıyla uyum sağlamış Rosencrantz ve Guildenstern ile yakınlaştım."

Heykel, "*Ancak çıngıraklı yılanın dişlerine güvendiğim kadar güvenirim onlara.*" diye fısıldadı.

Antonius, "Peki artık öldüğüne göre bütün bunlar hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordu.

"Ah, nasıl desem," dedi Hamlet. "İnkâr etmeyeceğim, öyle zamanlar oluyor ki eski ateşi, ağzımdan akan altın sözleri, aynı anda hem işkencecim, hem de sevinç kaynağım olan keskin sezgileri belli

bir özlemle anıyorum. Uydurduğum güzel bir söz parçasını şimdi bile hatırlıyorum. 'Nasıl büyük bir eserdir insan,' diye başlıyordu. Kendi çılgın dünyasında bunların bir tür fazilet taşıdığını inkâr etmeyeceğim. Ancak akla yatkın dünyada yaşamayı seçtim ben, dürüst insanların atanmış görevleri kuşku duymadan, soru sormadan yerine getirdiği, göreceklerinden korktukları için asla yüzeyin altına bakmadığı, babalarını onurlandırıp annelerini övdüğü, desteklenmeyi hak edip etmediğini sorgulamaksızın devleti desteklediği, kendi hayallerinde yarattığı tanrıya dindarca taptığı ve güçlünün çıkarına olmadığı sürece hiçbir yalan söylemediği dünyada. Doktor Bombasticus'un öğretilerini takip ederek bu inanca katıldım. Bu inanç doğrultusunda yaşadım ve bu inançla öldüm."

Heykel: "*Bir kere sıyrıldıktan sonra bu ölümlü kabuktan, ölüm uykusunun koynunda nasıl rüyalar bulacak bizi kim bilebilir, durup düşünmeli bunu.*"

"Saçmalama seni beş para etmez moruk," dedi Hamlet. "Hiç rüya görmüyorum. Dünyanın durumundan son derece memnunum. Daha fazlasını isteyemem. Benim gibi riyakârlar ne istese elde edebilir burada."

Heykel: "*İnsan gülümseyip dursa da mümkündür kötü biri olması.*"

"Eh," dedi Hamlet. "İyi adam olup ağlamaktansa kötü olup gülmeyi yeğlerim."

Heykel: "*Böyle olduğuna şiddetle inanıyorsam da, söylemem gerek efendim, bunu böylece kâğıda dökmek dürüstçe değil.*"

"Evet," dedi Hamlet. "Adaletsizlikten kâr sağlıyorsam adaleti ne yapayım?"

Heykel: *"Ne de olsa, kimse katlanmaz hayatın bütün darbeleriyle acılarına."*

Hamlet, "Ah, eziyet etme bana!" diye bağırdı."

Heykel: *"İkna olmayacaksın en derinlerindekini gösterecek bir ayna tutana dek yüzüne."*

Hamlet, "Ah, ne düzenbaz, ne hödük bir köleyim ben!" diye feryat etti. "Doktor Bombasticus'un canı cehenneme! Uyum sağlamanın canı cehenneme! İhtiyatın, budalalığa övgünün canı cehenneme!" Bunları söyledikten sonra bayılıp yere yığıldı.

Heykel: *"Bundan sonrası sessizlik."*

O anda tuhaf bir çığlık duyuldu, derinlerden, rotaryenlerin daha önce hiç fark etmediği bir tüpün içinden geliyordu. Istırap dolu bir ses, "Ben Doktor Bombasticus!" diye inledi. "Cehennemdeyim! Tövbe ediyorum! Ruhlarınızı öldürdüm. Ama Hamlet'te bir kıvılcım kaldı, bu da beni mahkûm etti. Cehennemdeydim ama hangi suçtan ötürü olduğunu şimdiye dek bilmiyordum. İtaati gurura tercih ettiğim, boyun eğmeyi ihtişamdan üstün tuttuğum, şimşeğin çakışından ziyade düzenli bir akışı aradığım, gök gürültüsünden çok korktuğumdan rutubetli, bitmek bilmez bir çisentiyi yeğlediğim için cehennemde yaşadım. Hamlet'in tövbesi, günahımı anlamamı sağladı. İçinde yaşadığım cehennemde sonu gelmez kompleksler üstümde hüküm sürüyor. Aziz Freud'a başvurdum ama beyhude, delice bir sıradanlığın sonsuz boşluğunda tutsaklığım devam ediyor. Kurbanlarım, benim için ricacı olun! Üstünüzdeki şeytani çalışmalarımı tersine çevireceğim."

Ancak geri kalan beş kişi dinlemiyordu. Arkadaşları Hamlet'i yeise düşüren heykele büyük bir hiddetle yönelerek vahşi darbelerle

saldırdılar. Heykel parça parça ufalandı. Geride kafadan başka bir şey kalmadığında, *"Tanrım, ne budala oluyor bu ölümlüler."* diye mırıldandı.

Beşli Limbo'da kaldı. Doktor Bombasticus da cehennemde. Ancak Hamlet, meleklerle ilahi elçiler tarafından yukarılara taşındı.*

* *Komiteye Hamlet'in yerine Ophelia üye olarak atandı.*

METAFİZİKÇİNİN KÂBUSU

*Retro Me Satanas**

Artık tarihe karışmış bir Orta Avrupa Üniversitesi'nde bir zamanlar felsefe profesörü olan zavallı arkadaşım Andrei Bumblowski, zararsız bir çeşit delilikten mustaripmiş gibi geliyordu bana. Sağduyum sağlamdır; zekâyı hayat rehberi gibi değil, hoş münakaşacı oyunlarda kıvraklıkta geri kalan rakipleri rahatsız etmeye imkân sağlayan bir şey olarak görmenin gereğine inanırım. Ancak Bumblowski bu görüşü benimsemiyordu; zekâsının kendisini nereye olursa sürüklemesine izin vermişti, ortaya çıkan sonuçlar da tuhaftı. Nadiren tartışmaya girerdi, görüşlerinin temelleri de çoğu arkadaşı için muğlaktı. Bilinen şuydu, Bumblowski "değil" kelimesinden ve her türlü eş anlamlısından daima kaçınırdı. "Bu yumurta taze değil," demek yerine, "Yumurtlandığından beri bu yumurtada kimyasal değişiklikler olmuş." derdi. "Aradığım kitap bu değil," yerine, "O kitabı aramıyorum." derdi. "Öldürmek doğru değil," yerine "Hayata değer vereceksin." derdi. Pratiklikten uzak ama masum bir yaşamı vardı, ona karşı hatırı sayılır bir muhabbet beslerdim. Sonunda ağzının mührünü açıp aşağıdaki dikkate değer deneyimi bana anlatmaya onu yöneltenin de bu muhabbet olduğuna kuşku yok. Onun sözleriyle aktarıyorum:

Bir defasında kötü bir ateş nöbetine tutuldum, neredeyse ölüyordum.

---

* Geri dur şeytan. Ortaçağ Katolikliğinde şeytan çıkarma duası. —ç.n

Ateş nöbetleri sırasında uzun, ısrarlı bir delilik nöbeti de geçirdim. Rüyamda cehennemdeydim. Cehennem, uzak ihtimal olsa da hepten imkânsız olmayan şeylerle dolu bir yer. Bunun ilginç etkileri var. Lanetlilerin bazıları, aşağıya yeni geldiklerinde sonsuzluğun bezdiriciliğini iskambil oynayarak aşabileceklerini tasavvur ediyor, ancak bunun imkânsız olduğunu görüyorlar, çünkü bir deste ne zaman karılsa maça asıyla başlayıp kupa papazıyla sona eren kusursuz bir düzen ortaya çıkıyor. Cehennemde olasılık öğrencileri için özel bir bölüm var. Bu bölümde bir sürü daktiloyla maymun bulunuyor. Bir maymun ne zaman bir daktilonun üstünde yürüse, tesadüfen Shakespeare'in sonelerinden birini yazıyor. Fizikçiler için işkence yeri ayrı. Bu bölümde çaydanlıklarla ateşler bulunuyor, ama çaydanlıklar ateşe konduğunda içlerindeki su donuyor. Ayrıca bunaltıcı odalar var. Ancak fizikçiler asla pencere açmamaları gerektiğini tecrübeyle biliyorlar, çünkü ne zaman pencere açsalar hava bütün hızıyla dışarı akıyor ve odada bir vakum oluşuyor. Gurmeler için başka bir bölüm var. Bu adamlara en nefis malzemelerle en yetenekli aşçılar veriliyor; ancak ne zaman önlerine bir biftek gelse de şöyle kallavi bir lokma alsalar, etin tadı çürük yumurta gibi oluyor. Ayrıca yumurta yemeye çalıştıklarında yumurtanın tadı çürük patatese benziyor.

İçinde yalnızca Hume'un tezlerini çürütmeye çalışmış filozofların bulunduğu, bilhassa acı verici bir oda var. Bu filozoflar, cehennemde bile bilgelik edinememiş. Tümevarıma yönelik hayvani eğilimleri tarafından yönetiliyorlar hâlâ. Ancak ne zaman tümevarımsal bir çıkarım yapsalar, çıkarımları bir sonraki örnekle geçersiz kılınıyor. Neyse ki bu, cehennem cezalarının ilk yüz senesi boyunca devam ediyor sadece. Ondan sonra, bir tümevarımın geçersiz kılınacağını öğreniyorlar; fakat bu defa da çıkarımlar geçer-

siz kılınmıyor, ta ki yüz sene daha devam eden mantık işkencesi filozofların beklentilerini yeniden değiştirene kadar. Şaşkınlık, her seferinde daha yüksek bir mantık seviyesinde olmak üzere sonsuzluk boyunca devam ediyor.

Hayatta oldukları sırada kuvvetli hitabetleriyle kitleleri etkilemiş vaizlerin cehennemi de başka. Hitabet yeteneklerinde azalma yok, dinleyecek kitleler de emirlerine veriliyor; ama tuhaf rüzgârlar sesleri dağıtıyor, öyle ki kitleler vaizlerin söylediklerini değil, yalnızca sıkıcı ve basmakalıp yavanlıkları duyuyor.

Cehennem krallığının tam merkezinde, huzuruna yalnızca ayrıcalıklı cehennem mahkûmlarının kabul edildiği şeytan yer alıyor. Şeytana yaklaşıldıkça olasılıksızlıklar artıyor ve şeytan, hayal edilebilecek en kusursuz olasılıksızlık haline geliyor. Saf hiçlik o, mutlak varlıksızlık; yine de durmadan değişiyor.

Felsefi itibarımdan ötürü Karanlıklar Prensi'nin huzuruna çabucak kabul edildim. Şeytandan *der Geist der stets verneint*, Değilleme Ruhu diye bahsedildiğini okumuştum. Ancak huzuruna çıkınca şeytanın yalnızca zihninin değil, bedeninin de negatif olduğunu fark ederek sarsıldım. Şeytanın vücudu, saf ve eksiksiz bir boşluk; yalnızca madde parçacıklarından değil, ışık parçacıklarından da yoksun. Sürekli boşluğu, doruk noktasındaki bir olasılıksızlıkla güvence altında. Bir parçacık ne zaman şeytanın dış yüzeyine yaklaşsa, tesadüfen bir başka parçacıkla çarpışıyor, böylece boş alana girmesi engelleniyor. Boş alan, hiçbir zaman herhangi bir ışığa maruz kalmadığından mutlak siyahlıkta; bu kelimeye genel olarak atfettiğimiz şeyler gibi aşağı yukarı değil, tam anlamıyla, kesinlikle ve sonsuz olarak siyah. Bir biçimi var; şeytanla ilişkilendirmeye alışkın olduğumuz biçim bu: Boynuzlar, toynaklar, kuyruk ve diğer

şeyler tastamam. Cehennemin geri kalanı bulanık alevlerle kaplı, şeytan bu fonda korkunç bir haşmetle öne çıkıyor. Hareketsiz değil. Tam aksine, şeytanı oluşturan boşluk sürekli hareket halinde. Bir şeyden rahatsız olduğunda kıvrık kuyruğunun dehşetini öfkeli bir kedi gibi savuruyor. Bazen yeni diyarlar fethetmek için sefere çıkıyor. Sefere çıkmadan önce, içindeki boşluğu gözlerden tamamıyla gizleyen ışıltılı beyaz bir zırh kuşanıyor. Yalnızca gözleri açıkta kalıyor ve gözlerinden fethedebileceği şeyleri arayan delici hiçlik ışınları fışkırıyor. Nerede değilleme bulsalar, nerede yasak, nerede bir yapmama tarikatı bulsalar, orada şeytanı kabule hazır olanların en derinlerine giriyorlar. Her değilleme ondan çıkıyor ve tutsak edilmiş hüsranları toplayarak geri dönüyor. Tutsak edilmiş hüsranlar şeytanın parçası haline geliyor, gövdesini bütün boşluğu doldurma tehdidi oluşturacak kadar şişiriyorlar. Ahlakçılığı "yapılmayacaklardan" ibaret bütün ahlakçılar, "yapmak istiyorum" dedikten sonra daima "yapamam" diye ekleyen her korkak, tebaasını korku içinde yaşamaya zorlayan her tiran, zamanla şeytanın bir parçası haline geliyor.

Şeytanın çevresi, panteistliğin yerine pansatanistliği seçmiş dalkavuk filozoflar korosuyla çevrili. Bu adamlar varlığın yalnızca görünüşte olduğunu savunuyor, tek gerçekliğin yokluk olduğunu söylüyor. Zamanla görünüşün yokluğunu görünür kılmayı umuyorlar, çünkü o zaman şu anda varlık olarak kabul ettiğimiz şey gerçekte yalnızca şeytani özün çevresel bir kısmı olarak görülecek. Bu metafizikçiler çok kurnazlık sergilediler, ama onlarla aynı fikirde olmam mümkün değildi. Dünyadayken zorba otoriteye karşı çıkmaya alışkındım, bu alışkanlığım cehennemde de değişmemişti. Metafizik dalkavuklarla tartışmaya koyuldum:

"Söylediğiniz şey saçma," diye itiraz ettim. "Yokluğun tek gerçeklik olduğunu iddia ediyorsunuz. Taptığınız bu kara boşluk varmış gibi yapıyorsunuz. Yokluğun var olduğuna ikna etmeye çalışıyorsunuz beni. Ancak bu bir çelişki. Cehennem alevleri ne kadar sıcak olursa olsun, mantıksal varlığımı bir çelişkiyi kabullenme seviyesine asla düşürmem."

Dalkavukların başkanı bu noktada tartışmaya karıştı. "Fazla hızlı gidiyorsun, dostum," dedi. "Yokluğun var olduğunu reddediyorsun demek? Fakat varlığını inkâr ettiğiniz bu şey nedir? Yokluk hiçbir şeyse, o zaman onunla ilgili herhangi bir önermede bulunmak saçmadır. Onun var olmadığı önermen de öyle. Korkarım cümlelerin mantıksal analizine hiç dikkat etmemişsin, halbuki bunun sana çocukken öğretilmiş olması gerekirdi. Her cümlenin bir öznesi olduğunu, özne yoksa cümlenin saçmalık olacağını bilmiyor musun? Yani erdemli bir hararetle, yokluk olan şeytanın var olmadığını iddia ettiğinde, kendi kendinle çelişiyorsun."

"Hiç kuşkusuz epey bir süredir buradasın ama yine de eskimiş doktrinlere sarılmaya devam ediyorsun." diye cevapladım. "Cümlelerin öznesi olduğundan dem vuruyorsun ama bu tür konuşmaların modası geçti. Yokluk olan şeytanın var olmadığını söylediğimde ne şeytandan ne de yokluktan bahsettim, yalnızca "şeytan" ve "yokluk" sözcüklerini dile getirdim. Mantık hataların, büyük bir gerçeği açıkladı bana. Büyük gerçek şu ki, 'değil' kelimesi lüzumsuz bir kelime. Bundan sonra 'değil' kelimesini kullanmayacağım."

Bunu duyan bütün metafizikçiler kahkahalara boğuldu. Gülme krizi yatışınca "adamın nasıl da kendi kendisiyle çeliştiğini dinleyin," dediler. "Değillemekten kaçınmayı öğütleyen büyük emrine kulak

verin. Bundan sonra 'değil' kelimesini kullanmayacakmış, aman da aman!"

Öfkelenmiştim, ama kendime hâkim oldum. Cebimde bir sözlük vardı. Değilleme ifade eden bütün sözcüklerin üstünü çizerek, "Konuşmam bu sözlükte geri kalan sözcüklerden ibaret olacak. Geri kalan bu sözcüklerin yardımıyla, evrendeki her şeyi tanımlayabileceğim. Tanımlarımın sayısı fazla olacak, ama hepsi de şeytan haricindeki şeylerden bahsedecek. Şeytan bu cehennem diyarında fazla hüküm sürdü. Işıltılı zırhı gerçekti ve korku salıyordu ama zırhın altında kötü sözel alışkanlıktan başka bir şey yoktu. 'Değil' sözcüğünden kaçınırsanız şeytanın imparatorluğu sona erer."

Tartışma sürerken şeytan kuyruğunu gitgide artan bir öfkeyle savuruyor, mağaramsı gözlerinden vahşi karanlık ışınları saçıyordu. Ancak en sonunda, şeytanı kötü bir sözel alışkanlık olarak tanımladığımda muazzam bir patlama oldu, hava dört bir yandan içeri doldu ve dehşet verici şekil ortadan kayboldu. Cehennemin karanlık hiçlik ışıklarıyla bulanık havası sihirle temizlenmiş gibi berraklaştı. Daktilo başındaki maymunlar gibi görünen şeyler aniden edebiyat eleştirmenleri olarak görülmeye başladı. Çaydanlıklar kaynadı, iskambil desteleri karıldı, bütün pencerelerde taze bir esinti gezindi, bifteklerin tadı bifteğe döndü. Muhteşem bir özgürlük hissiyle uyandım. Rüyam delilik nöbeti kisvesine bürünmüştü ama içinde bilgelik olduğunu fark ettim. Ateşim o andan itibaren düştü, ama tahmin edebileceğin gibi, delilik kaldı.

VAROLUŞÇUNUN KÂBUSU

Varoluşu Elde Etmek

Büyük filozof-şair Porphyre Eglantine pek çok incelikli ve derinlikli yazılarıyla yaygın olarak tanınsa da en çok bilinen eseri ölümsüz *Chant du Néant*'dır.

Dans un immense désert,
Un étendu infini de sable,
Je cherche,
Je cherche le chemin perdu,
Le chemin que je ne trouve pas.
Mon âme plane par ci, par là,
Dans toutes directions,
Cherchant, et ne rencontre rien, parmi
Ce vide immense,
Ce vide sans cesse,
Ce sable,
Ce sable éblouissant et étouffant,
Ce sable monotone et morne,
S'étendant sans fin jusqu'à l'ultime horizon.
J'entends enfin
Une voix,
Une voix en même temps foudroyante et douce.
Cette voix me dit:
"Tu penses que tu es une âme perdue.
Tu penses que tu es une âme.

Tu te trompes. Tu n'es pas une âme.
Tu n'es pas perdu,
Tu n'es rien.
Tu n'existes pas."*

Şiir çok iyi bilinmesine karşın, yazılmasına yol açan koşullarla şiirin yol açtığı olayları pek az kişi bilir. Ne kadar acı verici olursa olsun, söz konusu koşulları ve olayları aktarmak görevim.

Porphyre ilk gençlik yıllarından itibaren hassas ve acı çeken bir kişilikti. Belki de var olmadığı korkusu yakasını bırakmıyordu. Ne zaman aynaya baksa, yansımasının kaybolacağı endişesine kapılıyordu. Bu dehşeti dağıtacağını umduğu bir felsefe icat etmişti, ama felsefesi zaman zaman onu tatmin etmekten aciz kalıyordu. Genelde şüphelerini gömmeyi beceriyordu ama ani, parçalayıcı bir imgeyi ifade eden *Chant du Néant*, başarısız kaldığını gösteriyordu. Porphyre, ne pahasına olursa olsun şüphe götürmez biçimde var olarak hayalet sesi susturmaya karar verdi.

İç gözlemleri ve incelemeleri onu hiçbir şeyin acı kadar gerçek olmadığına ve varoluşu ancak acı çekerek elde edebileceğine ikna etmişti. Bir hüzün yolculuğuna çıkarak dünyanın dört bir yanında ıstırap aradı. Antarktika'da tek başına bir kış geçirdi; oradaki sonu gelmez gece, gelecekteki kasvetlere dair imgeleri esinledi.

---

* *Hiçliğin Şarkısı*
Koskocaman bir çölde / Uçsuz bucaksız bir kum denizinde / Arıyorum / Yitik yolu arıyorum / Bulamadığım o yolu / Ruhum kâh orada dolaşıyor kâh burada / Dört bir yanda / Bu koskocaman boşluğun içinde / Bitmek bilmeyen bu boşlukta / Göz kamaştırıcı ve boğucu / Yeknesak ve kasvetli / Ufka doğru sonsuzca uzanan / Bu kumda / Arıyor ve bulamıyorum aradığımı / Nihayet bir ses duyuyorum / Hem sarsıcı hem de yumuşak bir ses / Bu ses bana diyor ki: / "Kaybolmuş bir ruh zannediyorsun kendini / Bir ruh zannediyorsun kendini / Yanılıyorsun / Aslında ruh değilsin / Kaybolmuş da değilsin / Sen sadece bir hiçsin / Yoksun."

Yahudiymiş gibi yaparak Nazi Almanya'sında işkencelere maruz kaldı. Ancak, tam çektikleri katlanılamaz noktaya varmak üzereydi ki, Poe'nun kuzgunu toplama kampına çıkageldi (hop, hop, hop) ve Mallarmé'nin sesiyle gaklayarak tüyler ürpertici nakaratı söyledi. "Tu ne souffres pas. Tu n'es rien. Tu n'existes pas."*

Porphyre bundan sonra Rusya'ya gitti, orada Wall Street casusuymuş numarası yapıp Beyaz Deniz'in kıyısında kereste keserek uzun bir kış geçirdi. Açlık, yorgunluk ve soğuk her gün en gizli yerlerinin daha da derinlerine işliyordu. Porphyre, bu uzun süre devam ederse kesinlikle var olurum, diye düşündü. Ama hayır. Kışın son günü, karlar erimeye başlamışken korkunç kuş bir kez daha ortaya çıkıp insafsız sözleri bir kez daha söyledi.

Porphyre, belki de peşine düştüğüm ıstıraplar çok basit kaçıyordur, diye düşündü. Gerçekten sefil olmak istiyorsam hüzünlerime bir parça utanç karıştırmalıyım.

Bu planı uygulamak üzere Çin'e gitti ve komünist partinin yüksek danışma mevkilerinde bulunan zarif bir Çinli kıza kör kütük âşık oldu. Sahte belgelerle kızın İngiliz Hükümeti adına casusluk yapmaktan hüküm giymesini sağladı. Kız, Porphyre'in gözlerinin önünde korkunç işkencelere tabi tutuldu. Şiddetli acılar sonunda ölüm getirdiğinde Porphyre, "İşte şimdi gerçekten acı çektim. Son ana kadar onu tutkuyla sevdim, alçak ihanetimle sevdiğimin ölümüne sebep oldum. Bu kadarı insan kapasitesinin sınırlarını zorlayacak kadar acı çekmeme yetecektir mutlaka." diye düşündü. Ama hayır, Porphyre, Kader Kuşu'nun yeniden ortaya çıkışını ve kuşu Paris edebiyat çevresine tanıtan ölümsüz şairin sesiyle bir

* "Acı çekmiyorsun. Bir hiçsin sen. Yoksun." –ç.n.

kez daha konuşmasını en küçük bir hareket bile yapmasına imkân vermeyen donuk bir dehşetle seyretti.

Kuş henüz oradayken, Porphyre muazzam bir çaba harcayarak çaresizliğini dile getirmeyi başardı. "Ey kuzgun," dedi. "Var olduğumu kabul etmeni sağlayacak bir şey, tek bir şey var mı şu koca dünyada?" Kuzgunun ağzından tek bir kelime çıktı. Kuş, "Ara." dedikten sonra gözden kayboldu.

Porphyre'ın arayışının bütün enerjisini emmesine izin verdiği düşünülmesin. Bütün bu süreç boyunca filozof-şairliği sürdürdü, her yerde, çoğunlukla da en seçkin çevrelerde hayranlıkla izlendi. Çin'den dönüşünde, Paris'te bir felsefe kongresine davet edildi, kongrenin esas amacı Porphyre'i onurlandırmaktı. Başkan hariç bütün misafirler yerlerini almıştı. Porphyre başkanın ne zaman geleceğini merak ederken Kuzgun göründü ve başköşeye yerleşti. Porphyre'a döndü, her zamanki nakaratı değiştirerek bütün kongrenin duyabileceği çınlayan bir sesle, "Ta philosophie n'existe pas. Elle n'est rien."* dedi. Bu sözleri duyunca daha önceki hiçbir deneyimin bırakın denk olmayı, yanından bile geçemediği bir ıstırap dalgası bütün varlığını delip geçti, Porphyre bayıldı. Kendine geldiğinde, kuşun ağzından özlemle beklediği sözlerin döküldüğünü duydu. "Enfin, tu souffres. Enfin, tu existes."**

Uyandı. Amanın! Hepsi rüyaymış meğer.

Ancak bir daha ne felsefeden bahsetti ne de felsefeyle ilgili bir şey yazdı.

---

* "Felsefen yok. Felsefen hiçbir şey." –ç.n.

** "Nihayet acı çekiyorsun. Nihayet varsın." – ç.n

MATEMATİKÇİNİN KÂBUSU

Profesör Karedüz'ün Tasavvuru

Önsöz Niteliğinde Açıklama

Matemi tutulan dostum, saygın matematikçi Profesör Karedüz, hayatı boyunca Sör Arthur Eddington'ın arkadaşı ve hayranıydı. Fakat Sör Arthur'un teorilerindeki bir şey Profesör Karedüz'ü daima şaşkına çevirirdi; bu da Sör Arthur'un 137 sayısına atfettiği gizemli, kozmik güçlerdi. Bu sayının sahip olduğu iddia edilen özellikler yalnızca aritmetiksel olsaydı hiçbir zorluk çıkmayacaktı. Ancak 137 marifetlerini her şeyden çok fizik alanında gösteriyordu, bu da 666 sayısına atfedilen marifetlerden pek farklı değildi. Sör Arthur'la yaptığı sohbetlerin Profesör Karedüz'ün kâbusunu etkilediği gayet açık.

Pisagor'un teorilerini inceleyerek geçirdiği uzun bir günün ardından yorgun düşmüş olan matematikçi, sonunda sandalyesinde uyuyakaldı ve uykusu tuhaf bir piyese sahne oldu. Bu piyesteki sayılar matematikçinin önceden varsaydığı gibi cansız şeyler değil, meslektaşlarında görmeye alışkın olduğu bütün tutkuları besleyen kanlı canlı, nefes alan varlıklardı. Profesör rüyasında sonsuz sayıda eş merkezli dairenin tam ortasında duruyordu. İlk dairede 1'den 10'a, ikincide 11'den 100'e, üçüncüde 101'den 1000'e kadar sayılar vardı ve bu uçsuz bucaksız bir düzlüğün sonsuz alanı boyunca sınırsızca devam edip gidiyordu. Tek sayılar erkek, çiftler de

dişiydi. Merkezde, profesörün yanında Tören Teşrifatçısı Pi sayısı duruyordu. Yüzü maskeliydi, kimsenin o yüze baktıktan sonra hayatta kalamayacağı anlaşılıyordu. Ancak maskeden delici, acımasız, soğuk ve büyüleyici gözler bakıyordu dışarı. Her sayının adı, üniformasının üstüne açıkça yazılmıştı. Değişik türdeki sayıların üniformaları değişik biçimlerdeydi. Kareler kare, küpler zar, yuvarlak sayılar top biçiminde, asal sayılar bölünemez silindirler halindeydi, mükemmel sayılar da taç takmıştı. Biçim değişikliklerinin yanı sıra, üniformaların renkleri de farklı farklıydı. 10, 100, 1000 ve benzerlerinin beyaz, 13 ile 666'nın da siyah olması haricinde ilk yedi eş merkezli daire, gökkuşağının renklerini taşıyordu. Bir sayı bu kategorilerden ikisine birden aitse, mesela 1000 gibi hem yuvarlak hem de küpse, daha saygın bir üniforma giyiyordu, daha saygınlar da ilk milyon sayının arasında daha seyrekti.

Sayılar, Profesör Karedüz'le Pi'nin etrafında karmakarışık, muazzam bir bale yapıyorlardı. Kareler, küpler, asal sayılarla piramidal sayılar, mükemmel sayılarla yuvarlak sayılar, bitmek bilmez, büyüleyici bir dansla iç içe geçmiş zincirler örüyor, dans ederken de kendi yüceliklerine yazılmış bir şarkı söylüyorlardı.

Sonlu sayılarız biz.
Dünyanın temeliyiz.
Kafa karışıklığı sıkıntı çıkarınca
Bizimle çözüme kavuşur dünya.
Efendimiz Pisagor'a hürmet duyarız
Cadalozlarla eşekleri çok fena hor görürüz.
Ne Endor'un cadısı, ne Balaam'ın bineği,
Değildir bizce bilgeliğin kaynağı.
Sonsuz balemizle dönüp dururken
Halley'nin gördüğü kuyrukluyıldızlara benzeriz.

Ölümsüz Eflatun'un şereflendirdiği
Gelmedi Eflatun'dan daha yüce ölümlü.
Kurallara uyarız
Hiç tereddüt etmeden,
Çünkü sonlu sayılarız biz.

Pi'nin bir işaretiyle bale durdu, sayılar birer birer Profesör Karedüz'e tanıştırıldı. Her sayı, tuhaf faziletlerini açıklayan küçük bir konuşma yapıyordu.

1: Hepsinin ebeveyni, sonsuz kuşakların babasıyım. Ben olmasam hiçbiri var olamazdı.

2: O kadar burnu büyük olma. Daha fazlasını yapmak için ikinin gerektiğini biliyorsun.

3: Triumvirliğin sayısıyım ben, Doğu'nun bilge adamlarının, Orion Kuşağı'nın yıldızlarının, kaderin ve lütufların.

4: Ben olmasam hiçbir şey dört dörtlük olmaz, dünyada hiç dürüstlük bulunmazdı. Ahlak yasasının muhafızıyım ben.

5: Bir elin parmaklarının sayısıyım. Beşgenlerle beş köşeli yıldızlar yaparım. Ben olmasam on iki yüzlü şekil var olmazdı; herkesin bildiği gibi evren on iki yüzlüdür. Anlayacağınız ben olmasam evren de olmazdı.

6: Mükemmel sayıyım ben. Bunun rakipleri ürküttüğünü biliyorum. 28'le 496 bazen bana denk numarası yapıyor ama sıradaki yerleri bana karşı bir tehlike teşkil etmeyecek kadar geride.

7: Kutsal sayıyım ben, haftanın günlerinin, Ülker burcunun, yedi kollu şamdanların, Yedi Kilise'nin, gezegenlerin sayısıyım, çünkü o kâfir Galileo'yu tanımıyorum.

8: Küplerin ilkiyim ben, zavallı yaşlı Bir sayılmazsa tabii. Bu saatte çoktan içi geçmiştir onun.

9: İlham perilerinin sayısıyım. Hayatın her türlü cazibesi, her zarafeti bana bağlıdır.

10: Aferin, siz sefil sayılar pek güzel şişindiniz ama arkamdaki bütün sonsuz yığının ağababası benim. Her biri adını bana borçlu. Ben olmasam, bir güruh olarak kalır, sıralı bir düzen meydana getiremezlerdi.

Matematikçi bu noktada sıkılıp Pi'ye döndü.

"Bu tanıştırmaların geri kalanını yapılmış varsayamaz mıyız acaba?" dedi. Bu sözler duyulunca bağırışlar yükseldi.

11: "Ama ben Yehuda'nın ihanetinin ardından kalan havarilerin sayısıydım." diye bastı feryadı.

12: "Babillilerin zamanında bütün sayıların ağababasıydım ben," diye haykırdı. "Hem de şu sefil 10'dan çok daha iyi bir babaydım. 10, konumunu biyolojik bir kazaya borçlu, aritmetiksel mükemmelliğe değil."

13: "Kötü talihin efendisiyim ben," diye homurdandı. "Bana kabalık edersen, gününü görürsün."

Öyle bir uğultu vardı ki matematikçi kulaklarını elleriyle örtüp yalvaran bakışlarını Pi'ye çevirdi. Pi, teşrifatçı çubuğunu sallayıp gök gürültüsü gibi bir sesle, "Susun!" diye bağırdı. "Yoksa hepiniz ölçülemez hale gelirsiniz." Renkleri solan sayılar itaat ettiler.

Profesör bale sırasında asal sayıların arasındaki bir sayıyı, 137'yi fark etmişti. 137'nin asi ve sıradaki yerini kabullenmeye gönülsüz

bir hali vardı. Durmadan 1'in, 2'nin ve 3'ün önüne geçmeye çalışmış, balenin düzenini bozmaya varan bir yıkıcılık sergilemişti. Profesör Karedüz'ü bu başıbozuk davranışlardan daha fazla hayrete düşürense, 137'nin kulağına "Yürü! Yürü! En başa geç!" diye fısıldayıp duran gölgemsi bir Arthur şövalyesiydi. Hayaletin belli belirsiz görünümü tanımayı zorlaştırıyordu, ama profesör sonunda arkadaşı Sör Arthur'un bulanık figürünü tanıdı. Bunu görünce, başıbozuk asal sayıyı zapt etmek için uğraşıp duran Pi'nin düşmanca davranışlarına karşın, içinde 137'ye karşı bir sempati uyandı.

137 sonunda, "Başlayacağım buradaki bürokrasiye!" diye haykırdı. "Bireysel özgürlük istiyorum ben!" Pi'nin maskesi kaşlarını çattı ama Profesör araya girdi. "Ona sert davranma. Görmedin mi, bir cin ruhu tarafından idare ediliyor. Bu cin ruhunu hayattayken tanırdım, 137'nin bu başkaldıran davranışlarını onun kışkırttığını kesinlikle söyleyebilirim. Kendi adıma, 137'nin söyleyeceklerini duymak isterim."

Pi biraz tereddütle razı geldi. Profesör Karedüz, "Söyle bana 137, isyanının temeli ne?" diye sordu. "Eşitsizliğe karşı itirazdan mı ilham alıyorsun? Sör Arthur'un övgüleriyle egon mu şişti yoksa? Yoksa, tahmin ettiğim gibi, meslektaşlarının Eflatun'dan öğrendiği metafiziği ideolojik olarak derinden red mi ediyorsun? Bana doğruyu söylemekten korkmana gerek yok. Pi'yle aranızı bulacağım. Onun hakkında en az kendisinin bildiği kadar çok şey biliyorum."

Bunu duyan 137, heyecanlı bir patlamayla konuşmaya başladı. "Haklısınız! Metafiziklerine katlanamıyorum. Hâlâ sonsuzmuş gibi yapıyorlar, halbuki davranışları hiç de böyle bir şey düşünmediklerini çok uzun süre önce gösterdi. Hepimiz Eflatun'un cennetini sıkıcı bularak elle tutulur dünyayı yönetmenin daha eğlenceli ola-

cağına karar verdik. Göğün yedi kat üstünden yere indiğimizden beri, sizinkilerden pek farklı olmayan duygular tattık. Her tek sayı, refakatçisi çift sayıyı sever; çiftler de onları pek tuhaf bulmalarına rağmen teklere karşı muhabbet beslerler. İmparatorluğumuz artık bu dünya, dünya infilak ettiğinde biz de infilak edeceğiz."

Profesör Karedüz, 137 ile aynı fikirdeydi, ama Pi de dahil olmak üzere diğerlerinin tamamı 137'yi kâfir olarak görüyordu. Hepsi birden 137 ile profesöre saldırdılar. Dört bir yana göz alabildiğine uzanan sonsuz güruh, öfkeli bir uğultuyla zavallı profesörün üstüne atıldı. Profesör bir an dehşete kapıldı, sonra uyanık zamanlarındaki bilgilerini birdenbire hatırlayıp kendisini topladı, yüksek perdeden haykırdı. "Uzak durun! Sembolik nesnelerden başka bir şey değilsiniz siz!"

Bunun üzerine uçsuz bucaksız sıralar bir pus halinde çözülüp dağıldı. Profesör uyanırken kendi sesini duydu. "Eflatun da buraya kadarmış!"

STALİN'İN KÂBUSU

(Stalin'in ölümünden önce yazılmıştır.)

*Amor Vincit Omnia**

Stalin, art arda yuvarladığı kırmızı biberli votkaların ardından sandalyesinde uyuyakalmıştı. Molotov, Malenkov ve Beria, parmakları dudaklarında, büyük adamın istirahatini bölebilecek şekilde davetsizce girip çıkan hizmetkârları uyarıyorlardı. Onlar Stalin'e muhafızlık ederken, Stalin bir rüya gördü. Rüyası şöyleydi:

Üçüncü Dünya Savaşı savaşılmış ve kaybedilmişti. Stalin, Batılı Müttefiklerin elinde tutsaktı. Ancak Müttefikler, Nuremberg duruşmalarının Nazilere karşı sempati uyandırdığını gözlemlediklerinden, bu defa farklı bir plan uygulamaya karar verdiler. Stalin, sevginin gücüyle onun bile nedamet getirmeye ve dürüst bir vatandaşın yaşamını sürmeye yönlendirilebileceğini savunan Quaker'lardan** oluşan seçkin bir heyete teslim edildi.

Herhangi bir gözü karalığa kalkışmaması için, manevi çalışmalar tamamlanana kadar Stalin'in pencerelerine parmaklık takılması gerektiğine karar verildi; ayrıca tedavisiyle ilgilenenlere bir öfke nöbetiyle saldırmasın diye bıçaklardan da uzak tutulacaktı. Stalin,

---

* Aşk her şeye üstün gelir. –ç.n.

** 17. yüzyılda İngiltere'de kurulmuş Hıristiyanlık mezhebi. Hıristiyan pasifizmini savunan üç tarihi barış kilisesinden biridir. –ç.n.

eski bir kır evinin iki odasına güzelce yerleştirilip rahat ettirildi, ama dört kaslı Quaker eşliğinde her gün yapılan, Stalin'in doğanın güzelliklerini takdir edip tarla kuşunun şarkısının keyfini çıkarmaya teşvik edildiği bir saatlik tempolu yürüyüşler haricinde kapılar kilitliydi. Günün geri kalanında okuyup yazmasına izin veriliyordu, ama kışkırtıcı kabul edilebilecek edebi eserlere izin yoktu. *İncil*, *Çarmıh Yolcusu*, *Tom Amca'nın Kulübesi* verilmişti kendisine. Bazen de ödül olarak Charlotte M. Yonge'nin romanlarını okumasına izin veriliyordu. Tütün, alkol ve kırmızı bibere izin yoktu. Gündüz ya da gece, istediği saatte kakao içebilirdi, çünkü muhafızlarının en seçkinleri bu masum içeceğin tedarikçisiydi. Makul miktarda çayla kahveye izin vardı, ama deliksiz bir gece uykusunu bozacak miktarlarda ya da saatlerde değil.

Stalin'in emanet edildiği ağırbaşlı adamlar, kendisine her sabah ve her akşam birer saat Hıristiyan hayırseverliğinin ilkelerini ve kendi bilgeliklerini benimsemesi halinde sahip olabileceği mutluluğu açıklayıp anlatıyordu. Onu mantığın yoluna çekme görevi ağırlıklı olarak, Stalin'in ışığı görmesini umut edenlerin arasındaki en bilge kişiler olarak kabul edilen üç adamın omuzlarındaydı. Bunlar Bay Tobias Chokiyi, Bay Samuel Thatli ve Bay Wilbraham Apherin idi.

Stalin bu adamları azametinin yerinde olduğu günlerden tanıyordu. Üçüncü Dünya Savaşı'nın patlamasından kısa bir süre önce üçü Moskova'ya gelerek Stalin'den ricacı olmuş, gittiği yolun yanlışlığını ona göstermeye çabalamışlardı. Evrensel hayırseverlikten, Hıristiyan sevgisinden bahsetmiş; alçakgönüllülüğün verdiği hazları ışıl ışıl sözcüklerle anlatıp Stalin'i sevilmenin korku salmaktan daha mutluluk verici olduğuna ikna etmeye çalışmışlardı. Stalin şaşkınlığın verdiği sabırla bir süre dinlemiş, sonra patlamıştı. "Siz

beyefendiler yaşamın zevkleri hakkında ne biliyorsunuz acaba?" diye sormuştu gürleyerek. "Koca bir ulusu dehşetle yönetmenin, hemen hemen hepsinin ölmenizi istediğini ama hiç kimsenin buna kalkışamadığını bilmenin baş döndürücü zevkinden; dünyanın dört bir yanındaki düşmanlarınızın gizli düşüncelerinizi tahmin etmek için beyhude çabalarla uğraştığını, kudretinizin yalnız düşmanlarınız değil dostlarınız da ortadan kalktıktan sonra da devam edeceğini bilmenin zevkinden ne anlarsınız? Hayır beyler, bana önerdiğiniz yaşam biçimi cazip değil. Dindarlık cilasıyla yaldızlanmış önemsiz kâr arayışlarınıza dönün, beni kahramanca yaşam biçimimle baş başa bırakın."

O an için afallayan Quaker'lar, daha uygun bir fırsat beklemek üzere evlerine dönmüştü. Şimdi güçten düşmüş ve idarelerine girmiş olan Stalin'in daha aklı başında davranacağını umuyorlardı. Ancak ne tuhaftır ki, Stalin hâlâ inatçılık ediyordu. Üçlü, başıbozuk yeniyetmelerle uğraşma, sıkıntılarını çözüp hoşgörülü ikna yoluyla onları dürüstlüğün en iyisi olduğuna inandırma konusunda engin tecrübe sahibi adamlardı.

"Bay Stalin," dedi Tobias Chokiyi. "Şu ana dek bağlı kaldığınız hayat tarzının akılsızca olduğunu artık fark ettiğinizi umuyoruz. Dünyayı nasıl bir yıkıma sürüklediğiniz hakkında tek kelime etmeyeceğim, çünkü bunun karşısında kılınızı bile kıpırdatmayacağınızı biliyorum. Ancak kendinizi nasıl bir vaziyete soktuğunuzu bir düşünün. Yüksek mevkinizden çaresiz bir tutsak konumuna düştünüz; elinizde kalan her türlü konforu, gardiyanlarınızın sizin ilkelerinizi benimsememesine borçlusunuz. Kudretli günlerinizde sizi ziyaret ettiğimiz sırada bahsettiğiniz taşkın sevinçleri yaşayamazsınız artık. Ancak gurur engelini yıkabilirseniz, nedamet ge-

tirip başkalarının mutluluğundan mutlu olmayı öğrenebilirseniz, geri kalan günlerinizde sizin için bir amaç ve kabul edilebilir bir mutluluk söz konusu olabilir."

Stalin ayağa fırlayıp haykırdı. "Cehennem yutsun seni, ikiyüzlü sümüklü! Söylediklerinden tek anladığım şu, üstünlük sizde, merhametinize kalmış durumdayım, talihsizliklerimi yaptığım temizlikler sırasında icat ettiğim her şeyden daha yaralayıcı ve aşağılayıcı hale getirmenin bir yolunu bulmuşsunuz."

Bay Thatli, "Ah Bay Stalin," dedi. "Nasıl bu kadar insafsız ve kaba olabiliyorsunuz? Size en yüce niyetlerle yaklaştığımızı göremiyor musunuz? Ruhunuzu kurtarmak istediğimizi, düşmanlarınız arasında olduğu kadar dostlarınız arasında da körüklediğiniz şiddet ve nefretten üzüntü duyduğumuzu görmüyor musunuz? Sizi küçük düşürmeye yönelik hiçbir arzu beslemiyoruz. Dünyevi yüceliği gerçek değeriyle takdir edebilirseniz, size sunduğumuz şeyin küçük düşmekten kurtuluş olduğunu anlayacaksınız."

Stalin, "Bu kadarı da fazla!" diye bağırdı. "Küçükken Gürcistan'daki papaz okulumda bu tür konuşmalara katlanırdım, ama yetişkin bir adam bu lafları sabırla dinleyemez. Keşke cehenneme inansaydım, o zaman mülayimliğinizin yakıcı alevlerle yok olup gittiğini görmeyi dört gözle bekleyebilirdim."

"Aa, ayıp ama sevgili Bay Stalin," dedi Bay Apherin. "Lütfen kendinize hâkim olun, çünkü size göstermeye çalıştığımız şeyin hikmetini görmeyi ancak sükûnet sayesinde öğrenebilirsiniz."

Stalin sert bir cevap veremeden Bay Chokiyi yeniden araya girdi. "Bay Stalin, sizin kadar zeki bir adamın gerçeğe karşı sonsuza dek kör kalamayacağına eminim," dedi. "Ancak şu anda aşırı heyecan-

lısınız. Bir fincan yatıştırıcı kakao size fazla miktarda içtiğiniz kışkırtıcı çaydan daha iyi gelecektir."

Stalin bunu duyunca kendisini daha fazla tutamadı. Çaydanlığı aldığı gibi Bay Chokiyi'nin kafasına fırlattı. Kaynar sıvı adamın yüzünden aşağı aktı, ama Bay Chokiyi, "Hadi ama Bay Stalin, bu şekilde tartışılmaz." demekle yetindi. Stalin bir hiddet nöbetiyle uyandı. Hiddet bir an daha devam edip Molotov, Malenkov ve Beria'ya yöneldi, üçü de titreyip bembeyaz kesildiler. Ancak uyku bulutları dağıldıkça hiddet buhar olup uçtu, Stalin bol miktarda kırmızı biberli votkayla mutluluğu yakaladı.

EISENHOWER'IN KÂBUSU

(1952'de, Stalin hayattayken yazılmıştır.)

McCarthy-Malenkov Paktı

Eisenhower, iki yıllık başkanlığının ardından, uzlaşmanın tek yönlü bir sokak olduğunu kabul etmeye mecbur kaldı. Cumhuriyetçi muhaliflerini memnun etmek için çok çaba harcamış ve başlangıçta bir karşılık alacağını ummuştu, ama kimsenin adım attığı yoktu. Fena halde hevesi kırılmıştı. Kasvetli düşünceler, sıcak bir yaz gecesinin büyük kısmında uyumasına izin vermedi. Eisenhower sonunda huzursuz bir uykuya dalmayı başardığında ezici bir kâbusun pençesine düştü. Kâbusta, gelecekten gelen bir ses, önlerindeki yarım yüzyılın tarihini anlatıyordu:

Bizler, 21. yüzyılın şafağının güvenli sığınağından bakınca, o sıralarda o kadar da aşikâr olmayan şeyleri görebiliyoruz: 1953 senesi, dünyayı değiştiren yeni bir akımın başlangıcına tanık oldu. O zamanlar, öngörülü insanların bilincinde olduğu belli bazı sorunlar vardı. Bunlardan biri, her medeni ülkede sanayinin tarıma yeğlenmesiydi, bunun sonucunda dünyanın gıda arzı azalıyordu. Bir başka sorun, geri kalmış ülkelerdeki hızlı nüfus artışıydı, bu da tıp ve hijyen konusundaki ilerlemelerden kaynaklanıyordu. Üçüncüsü, Avrupa emperyalizminin çökmesiyle ortaya çıkma tehlikesi baş gösteren kargaşaydı. Her halükârda zor olan bu sorunlar, Doğu-

Batı çatışmasıyla tam anlamıyla çözümsüz hale gelmişti. 1945'ten 1953'e kadar geçen sekiz yıl boyunca çatışma, yalnızca siyasi gelişmelerle değil, hidrojen bombası ve biyolojik savaş ihtimalleriyle de sürekli daha tehlikeli bir hale gelerek büyüdü. İki taraf da çatışmaya herhangi bir çözüm önermiyor, kendi tarafını diğer cephenin saldırmaya cesaret edemeyeceği kadar güçlendirmekle yetiniyordu. Geçmiş tecrübeler, bunun savaşı önlemenin pek de başarılı bir yolu olmadığını gösteriyordu.

1953'te yeni bir umut filizlenmeye başladı. Stalin bu yıl içinde önce emekliye ayrıldı, ardından öldü. Yerine, iktidara gelişini sözde yeni bir politikayla vurgulamanın gerekli olacağını düşünen Malenkov geçti, halbuki bu politika aslında kısmen benimsenmişti. İki temel tehlike Malenkov'un huzurunu kaçırıyordu. Bir taraftа, Rusya'daki yaygın hoşnutsuzluk vardı. Diğer taraftan, Çin'in çok geçmeden Rusya kadar güçlü hale gelerek komünist dünyadaki Rus üstünlüğüne meydan okuyabileceğinden korkuluyordu. Bu tehlikelerin ilkiyle başa çıkmak için Rusya'nın tüketim malları üretimini büyük ölçüde artırmak gerekiyordu, bu da ancak silahlanmadan vazgeçme pahasına yapılabilirdi. İkinci tehlikeyi bertaraf etmek için savaş riskini azaltmak gerekiyordu ki silahlanma hızı düşürülecekse güvende olmak için bu zaten gerekliydi. Bu sırada Amerika'daki Cumhuriyetçi yönetimin değişmesi yeni bir odak noktası doğurdu. Hem Amerika'daki, hem de diğer ülkelerdeki pek çok kişi, başkanla kongre arasındaki bir uzlaşmazlıkta, hazinenin anahtarını elinde bulundurması sebebiyle kongrenin galip geleceğine inanıyordu. Bu sonuca, 17. yüzyılda kral ile İngiltere Parlamentosu arasındaki uzlaşmazlığın tarihinden varılmış olabilir. Ne var ki çoğu Amerikalı, geçmişten ya da yabancı ülkelerden herhangi bir şey öğrenilebileceğine inanmıyordu. Eisenhower'a

oy verenlerin pek çoğu, seçilmesi halinde politikalarının galip geleceğini düşünmüştü. Onu seçerek kongrenin denetimini Taft ve McCarthy'ye teslim ettiklerini akıllarına getirmemişlerdi. Eisenhower'ın başkanlığı sırasında Birleşik Devletler siyasetini bu iki adam elinde tutuyordu. McCarthy, ikisinin arasından sıyrılarak yavaş yavaş üstünlük sağladı. Ortalama Amerikalı, iki korku tarafından yönetiliyordu: komünizm korkusu ve gelir vergisi korkusu. Demokratlar iktidarda olduğu sürece bu iki korku aksi yönlerde işliyordu, ancak McCarthy onları nasıl uzlaştıracağını buldu. Gerçek düşman, aramızdaki komünistlerdir ve aramızdaki komünistlerle savaşmak, Rusya'yla savaşmaktan çok daha ucuz, dedi. Amerikalılar vatanlarına sadık kalıp birlik oldukları sürece (McCarthy ulusa böyle söylüyordu) hiçbir şey onları yenemezdi ve yabancı despotlukların entrikalarından korkmak için sebepleri yoktu. Ülkemizi hain unsurlardan arındırırsak güvende oluruz, diyordu. Ancak bu politikanın komünizmle savaşmaya yönelik popüler arzuyu giderebilmesi için sürekli yeni iç düşmanlar keşfedilmesi gerekiyordu. McCarthy, FBI'ın kontrolünü ele geçirmesi ve itaatkâr eski bir komünistler grubunun yardımları sayesinde vatan hainliği korkusunu -Senatör McCarran'ın da aralarında bulunduğu pek minik, erdemli bir kalıntı haricinde- her ileri gelen Demokrat Parti üyesinin hain olarak görüldüğü noktaya kadar yaymayı başardı. Bu politikanın ardına gizlenerek, Truman zamanında yabancı ülkelere yardım etmek için harcanan muazzam miktarlarda parayı tasarruf etmek mümkün hale geldi. Yardımlar sonucunda İtalya ve Fransa'da komünizmin yayılmış olması, böyle güvenilmez müttefiklere para harcamaya değmeyeceğinin kanıtı olarak gösterildi.

Eisenhower bu politikadan hoşlanmıyordu, ama ona karşı savaşacak gücü olmadığını fark etti. NATO'yu güçlendirmeyi, böylece Batı Avrupa'yı bir komünist saldırısına karşı korumayı mümkün kılmayı arzulamıştı, ama Batı Avrupa'yı savunmak pahalıydı. Kıtada bir sürü komünist, neredeyse aynı derecede sakıncalı kabul edilen daha fazla sayıda da sosyalist vardı. Ayrıca Batı Avrupa nankördü, kendi değersizliğinin de yeterince farkında değildi. Amerikan gümrük vergilerinin düşürülmesi için sürekli yaygara koparıyor, Çan Kay Şek'ten de hoşlanmıyordu. Bu koşullar altında Eisenhower Kongre'de daima mağlup oluyordu.

McCarthy'nin politikasının iki sonucu oldu. Bir yandan, dış çekişmelere yol açan sebepleri büyük ölçüde ortadan kaldırdı ve Rusya ile ilişkilerin hassasiyetini azalttı; diğer yandansa McCarthy'ye muhalif hiçbir Amerikalının postu kurtarmayı umut edemeyeceğini açık seçik biçimde ortaya koydu. 1956'daki başkanlık seçimlerinde McCarthy yirmi yıl önce Roosevelt'in seçildiğinden bile daha büyük bir çoğunlukla zafer kazandı.

McCarthy'nin çabalarını McCarthy-Malenkov paktıyla taçlandırmasını sağlayan da bu ezici başarı oldu. Söz konusu paktla dünya iki büyük güç arasında bölüştürülüyordu. Asya'nın tamamı ve Elbe Nehri'nin doğusundan itibaren Avrupa, Rusya sahası olacaktı; Afrika, Avustralya ve Elbe'nin batısındaki Avrupa da Birleşik Devletler sahası. İki grup arasında hiçbir surette ticaret yapılmayacak, mutlaka gerçekleştirilmesi gerekebilecek ender diplomatik toplantılar haricinde hiçbir ilişki kurulmayacaktı. Böyle toplantılar, Spitzbergen'de yapılacaktı. Hammaddeler kontrol altında tutularak ve gerekirse daha sert yaptırımlar uygulanarak SSCB ve ABD dışındaki sanayinin asgari seviyede kalması sağlanacaktı. Batı

Avrupalılar görünüşte bağımsızlıklarını muhafaza edecek, istedikleri takdirde eski dünyaya ait parti hükümeti sistemlerini, ifade ve basın özgürlüğünü koruyabileceklerdi. Ancak modası geçmiş sapkınlıklarını erdemli vatandaşlara bulaştıracakları korkusundan ötürü, Birleşik Devletler'e girişlerine izin verilmeyecekti.

Amerika, Rus sisteminin belli bazı özelliklerini benimsedi. Bundan sonra yalnızca tek partiye, Cumhuriyetçi Parti'ye hoşgörü gösterilecekti. Basın ve edebiyat katı sansür kurallarına tabiydi. Her türlü siyasi eleştiri yıkıcı kabul ediliyor, eleştiri yapanlar cezalandırılıyordu. Beyin yıkama, eğitimin temel amacı haline geldi. Hiç kuşkusuz bu değişikliklere hayıflananlar vardı, ama pakt sayesinde dünya savaşı tehlikesinin ortadan kaldırıldığını ve hem Amerika'da hem de Rusya'da silahlanmayı büyük ölçüde azaltmayı mümkün kıldığını kabul etmek gerekiyordu.

Pakt pazarlıklarında bazı zorluklar ortaya çıkmıştı. Bunlardan biri Japonya'ydı. Amerika, Rusya'ya karşı bir müttefik olması umuduyla Japonya'yı silahlandırmıştı, ama Rusya ile Amerika birlikte dünya hâkimi olacaklarsa, bir başka bağımsız güce izin verilemezdi. Japonya silahsızlanmaya zorlandı. Hokkaido Adası Rus sahasına, Japonya'nın geri kalanı da Birleşik Devletler sahasına verildi.

Elbette propaganda konusunda da hükümler vardı. Rusya'da Amerika karşıtı, Amerika'da da Rusya karşıtı propaganda yapılmayacaktı. Rusya'da hiç kimsenin Deli Petro'nun Amerikalı olduğu tarihi gerçeğini sorgulama hakkı olmayacaktı. Amerika'daki hiç kimse de Kolomb'un Rus olduğu tarihi gerçeğini sorgulayamayacaktı. Rusya'daki hiç kimse güney eyaletlerindeki ten rengi sorununu dile getirmeyecek, Amerika'daki hiç kimse de Rusya'daki zorla çalıştırma meselesinden bahsetmeyecekti. Her ikisi de diğe-

rinin başarılarını övecek, ebedi işbirliklerinin faydalarını gelecekte her daim savunacaklardı.

Pakt Batı Avrupa'da hoş karşılanmamıştı, çünkü o bölgeyi her iki taraf için de yıkıcı olacak savaşların kaçınılmaz kıldığı önemsiz bir varlık seviyesine düşürmüştü. Yüzyıllardır dünyayı hem kültürel hem de siyasi olarak yönettiğinden, Batı Avrupa'nın mevki kaybını kabullenmesi zordu. Pek çok Amerikalı, Amerikan medeniyetini kurmaya yardımcı olduğunu düşündüğü geleneklere hürmetten ötürü, dünyanın mevcut durumu göz önüne alındığında Batı Avrupa'ya zamanla aşırı görünen bir nezaket göstermeye hazırdı. Sonunda Rusya kesinlikle mağlup edilse bile, savaşın Batı Avrupa medeniyetinden geriye kalanları yıkıp geçeceği açıktı ve savaşın pakttan başka herhangi bir çaba ya da fedakârlıkla engellenip engellenemeyeceği de belli değildi. Bu koşullar altında, pakt sonunda hayata geçirildiğinde Batı Avrupalıların duyguları görmezden gelindi.

Elbette her iki tarafta da karşı tarafın pazarlıktan daha kârlı çıktığını düşünenler vardı. Bazı Ruslar, Çin'in yardımıyla Avustralya'yı çoktan ele geçirmiş olabileceklerini belirtiyor, Batı Almanya'yı da barışçıl bir nüfuz etmeyle ele geçirme konusunda hatırı sayılır bir umut besliyorlardı. Ayrıca, Amerika ile Batı Avrupa'nın bütün çabasının Rusya ile savaşarak emilmeye devam edilmesi halinde Afrika'nın, Rusya tarafından ele geçirilmese bile Beyaz adamdan temizlenebileceğini savunuyorlardı. Amerikan tarafında da vahim kaygılar vardı. Malezya bakırıyla kauçuğunu feda etmek zordu, ama sentetik kauçukla Bolivya ve Avustralya bakırı onların yerine ikame edilebilirdi. Orta Doğu petrollerinin kaybı daha ciddiydi. Bunu katlanılır kılmak için sonunda Endonezya'nın Amerikan

sahasına verilmesi üzerinde fikir birliğine varılmıştı. Amerika'da, komünizmin barış yapılmaması gereken bir musibet olduğuna içtenlikle inananlar vardı, ancak bunlar hem sayıca az hem de çoğunlukla demokrattı, o nedenle görüşlerinin pek etkisi yoktu. Ruslar için barışın sağlanması haricindeki en önemli kazanç, endüstriyel gelişmesini engellemek suretiyle Çin'i kendisine bağlı konumda tutmaktı. İki tarafta da beyaz emperyalizm bir kere daha güvence altına alınmıştı.

Paktın, barışın korunması dışında da avantajları vardı. Beyaz milletler arasındaki uyuşmazlıklar, 19. yüzyılda Asya ve Afrika üzerinde elde ettikleri hâkimiyeti sarsmıştı. Pakt sayesinde Beyaz üstünlük kısa sürede yeniden kuruldu. Ruslar, Hindistan'la Pakistan'ı pek zorluk çekmeden fethetti; komünistlerin desteklediği vahşi barbar isyanlarının İngiliz ve Fransız emperyalizminin uygarlaştırma çalışmalarını tehdit ettiği Afrika'daysa bu çalışmalar Amerikalı yatırımcıların koruma kalkanı altında yeniden başlatılarak çabucak başarılı oldu. Sorun nüfus fazlalığıydı. Bunu çözmek için doğum oranlarını düşürmenin ahlaksızca olduğu düşünülüyordu, o nedenle mesele, Zencilere her türlü tıbbi eğitimin ve sağlık koşullarını iyileştirmek üzere Beyazlara özgü her türlü tedbirden faydalanmanın yasaklanmasıyla halledildi. Sonuçta ölüm oranlarının artması, Beyaz adamın bir kez daha rahat bir nefes almasına olanak verdi.

Sağlanan bütün bu faydalara rağmen hâlâ homurdananlar vardı. Kimileri, artık hiçbir Yahudi'nin eserinin hiçbir yerde yayımlanamamasının üzücü olduğunu düşünüyordu. Amerika'da, Milton, Byron ve Shelley gibi özgürlüğü öven şairleri okumak isteyenler vardı. Bu tür şairler Batı Avrupa'da bir süre okunabildi, ama

eserlerinin bu yoz ülkelerde ucuz baskılarla dağıtıldığı bilgisinin Kongre'ye ulaşmasıyla, söz konusu şairlerin çalışmaları yasaklı eserler listesine girene dek ekonomik yaptırımlar uygulanması kararlaştırıldı. Paktın yarattığı yeni dünyada maddi konfor boldu, ama ne sanat vardı ne yeni düşünceler... Yeni bilim de pek azdı. Nükleer fizik elbette kesinlikle yasaktı. Bu konuya ilişkin bütün kitaplar yakılmıştı, nükleer fizikle ilgili en ufak bir bilgisi olanlar çalışma kamplarına gönderiliyordu. Bazı şaşkın romantikler, bireylerin yüceleştiği geçmiş yüzyıllara üzüntüyle bakıyor, ama ihtiyatlıysalar bu üzüntülerini kendilerine saklıyorlardı.

Başlangıçta Pakt'ın gerçekleşip gerçekleşmeyeceği konusunda şüpheler vardı; ama McCarthy ile Malenkov birbirlerini öyle kafa dengi bulmuş, hedeflerinde öyle uzlaşmışlardı ki, samimi bir işbirliği kurmakta hiç zorluk çekmediler. Her biri, aynı amaçları benimseyen birisini halefi olarak tayin etti ve kırk üç yıl, huysuz bir azınlık dışında herkesi paktın faydalı olduğu kadar kalıcı da olduğuna ikna etti. Dünyaya barış getiren iki büyük liderin anısına saygıyla!

DEAN ACHESON'IN KÂBUSU

(Eisenhower'ın adaylığından önce yazılmıştır)

Menelaus S. Bloggs'un Son Eseri

Dean Acheson emekliliği sırasında, Cumhuriyetçi bir gazetede bir makale okuduğunu gördü rüyasında. Makalede, "Aklı başında herkesin bilmekten sevinç duyacağı gibi, Dean Acheson suçunun adil cezasını çekmekte." yazıyordu. "Bir kongre komitesi tarafından altı saat boyunca aralıksız sorguya çekildikten sonra, yedi yıl önce meydana gelmiş belli bir olayın salı günü yaşandığını belirttiğini hepimiz hatırlıyoruz. Olayın aslında çarşamba günü meydana geldiği müspet delillerle ispatlanmış, bu koşullar altında Dean Acheson yalan yere yeminli ifade vermekten suçlu bulunarak mahkûm edilmişti. Kendisi bu mahkûmiyete rağmen pişmanlık bildirmedi ve onu görmesine izin verilen kişilere, kendi politikasının yerine hayata geçirilen politikanın felakete yol açacağı konusunda ısrar etmeyi sürdürdü."

Acheson bu makaleyi okuduktan sonra, rüya biçim değiştirdi ve ona geleceği gözlerden saklayan perde aralanmış gibi geldi. Bedensiz bir ses, yaşanacakları kederli bir tonla Acheson'a anlattı. Ses şunları söyledi:

Bu, Falkland Adaları'nda sefalet içinde ölüp gitmek üzere olan Senatör Menelaus S. Bloggs'un son eseridir.

Anayurdumun payına düşen talihsizlikler için ölümsüz başkanımız Bismarck A. McSaft'ı suçlayanlar var, ancak suçlamaları haksızca. Ölmeden önce, bu yüce ve yiğit beyefendinin adalet uğruna nasıl asil bir kahramanlıkla savaştığını anlatmam gerekiyor. Bu dünyada çok vaktim kalmadı. Milyonlarca başka kişiyle birlikte bu tarafsız kıyılara geldik, çünkü Balıkçılık Dairesi'nin raporları güney enlemlerindeki balık miktarının tüketilmesinin imkânsız olduğunu bildiriyordu. Heyhat, bilimin kaynaklarıyla ilgili pek az şey biliyormuşuz meğer. Fırtınayla harap olmuş bu takımadanın bin beş yüz kilometre açıklarına dek bütün balıklar radyoaktivite yüzünden öldü. Ölümler ilk olarak bildirilmeye başladığında bazı aceleci kişiler balıkların henüz ölmüş olanlarını yemeye cüret etti. Yazık oldu onlara! Midelerindeki plutonyumun ölümcül olduğu ortaya çıktı, hepsi tarifsiz acılar içinde öldü. Balıktan mahrum kalınca, bu yaşanması zor kutup altı kıyıların çayırlarında bulunan birkaç koyunla sığırı çabucak tükettik. Şimdi rengeyikleri gibi yosunla besleniyoruz. Ancak heyhat, yosun miktarı da bitip tükenmez değil. Özgür dünyanın bu son kalıntısındaki hapiste olmayan birkaç kişi de çok geçmeden ölüp gidecek. Ancak görevime gelelim artık. Gelecek nesillere karşı, tabii gelecek nesil diye bir şey olursa, bir ödevim var. O yüce ve iyi insana, onu devirmiş olan düşmanları tarafından kara çalınacak. Kendisi, o rezillerin tarih dediği şeye hak etmediği kötü bir şöhretle geçecek. Ancak radyoaktiviteden etkilenmeyen bir kutucuk buldum. Bu yazıyı, gelecek bir çağın arkeologlarının açığa çıkararak bu sayede artık dünyada olmayan yüce adama hakkını teslim etmeleri umuduyla o kutunun içine koyup gömeceğim.

Bu adalardaki bizler, 1956 yılının Kasım ayında yüce ülkemizin kaderinin Kremlin'in oyuncağı olmaktan öteye geçememiş

Trumanların, Achesonların ve hemen hemen onlar kadar güçsüz Eisenhowerların zayıf ellerinden sökülüp alınarak en azından dört kritik yıl boyunca Bismarck A. McSaft'ın boyun eğmez vatanseverliğine teslim edileceği öğrenildiğinde aklı başında bütün vatandaşların duyduğu sevinci hatırlıyoruz ve yüreklerimiz hâlâ bu hatırayla hızlı hızlı çarpıyor. Kendisi başkan olur olmaz, kamuoyu önünde yaptığı konuşmaların değişmez tutarlılığı uyarınca beklediğimiz üzere doğrudan bir coşkuyla işe girişti. Doğru olana yönelik Amerikan hevesi ve Amerikan enerjisi artık Batı Avrupa'nın korkak ulusları tarafından dizginlenmemeliydi. Hainlerle gizli komünistlerin, Çan Kay Şek'in hatalar yaptığı ve Çin halkının onu sevmediği yönündeki iddialarına artık izin verilmemeliydi. Çan Kay Şek'i Pekin'deki iktidar koltuğuna oturtmak üzere büyük bir ordu sefere çıkarıldı. Çinli komünistler, onlardan beklenen yüreksizliği sergiledi. Meydan muharebesinden kaçındılar. Cesur evlatlarımızı gitgide çorak dağların daha derinlerine çektiler. Bizi, şehirlerin, demiryollarının ve anayolların savunması için geniş alanlarda güçlerimizi bölmeye mecbur ettiler. Doğu Çin'i ele geçirmiştik ve görünüşe göre emniyeti sağlamıştık, ama Batı elimizden kaçmayı sürdürüyordu. Gitgide daha fazla sayıda birliğimiz mücadeleye katıldı. Atom bombalarımız, nüfusun seyrek olduğu ve düşman ordularının göçebe gerilla birlikleri halinde dağıldığı bölgelerde harcandı gitti.

Bu arada Ruslar da bekleneceği üzere, kendilerini korumaya yönelik sefil tutkularının kaçınılmaz hale getirdiği şeyi Batı Avrupa'nın sefil uluslarının başına sardı. Fazla direnişle karşılaşmadan Ruhr'u, Lorraine'i ve Kuzey Fransa'yı işgal ettiler. Nüfusun endüstriyel beceriler taşıyan kısmının bulundukları yerde köle emeğiyle hizmet vermesine müsaade edildi. Böyle bir becerisi

olmayanlarsa Arhangelsk ormanlarında kereste kesmeye ya da Kuzeydoğu Sibirya'da altın çıkarmaya yollandı. Rus denizaltıları, Çin'deki Amerikan kuvvetlerinin iletişimini riskli hale getirdi. Sonunda zorluklar o derece arttı ki, askerlerimizin memlekete dönmesine karar verildi.

Bu arada Latin Amerika, Rio Grande'den Horn Burnu'na dek komünist inancı benimsemişti. Amerikan birliklerinin işgali altındaki bölgeler haricinde bütün Asya Moskova'nın eline geçeli çok oluyordu. Doktor Malan'ın faaliyetleri Afrikalıları komünizme döndürmüştü. Rus birliklerinin Batı Avrupa'yı işgali sırasında Beyaz Burun'dan Umut Burnu'na dek Afrika'daki her Beyaz adamın boğazı kesildi. Ruslar Güney Afrika'yı işgal ettikten sonra dev uçaklar Latin Amerika'ya asker ve mühimmat taşıdı. Muazzam bir propagandayla Peru, Bolivya ve Brezilya'nın dağlık bölge nüfusu, Rusya'nın Beyaz zalime karşı Kızılderililerin koruyucusu olduğuna ikna edildi. Kremlin'in eğitip silahlandırdığı, devasa katliamlarla yüreklenmiş uçsuz bucaksız Kızılderili kalabalıkları, Çin'den getirilen ordunun kalıntılarına karşı Meksika boyunca ilerledi. Mağlubiyetle cesareti kırılmış, sıtmayla güçsüz düşmüş ve her ne kadar utançla itiraf etsem de davasının haklılığına pek de inanmayan bir orduydu bu.

Her şeyin sona erdiğini gördüğümde pek çok başka kişiyle birlikte Potomac'ta bekleyen bir gemiye bindim. Orakla çekicin Kongre Binası'nda göndere çekildiğine şahit oldum, ah ne utanç! Enti püften gemimizin Rus topları tarafından batırılması an meselesiydi, ama merhametli bir tanrı inayeti bizi ani bir sisin içinde gözlerden sakladı, kaçtık.

Aramızda bu trajik olayların yüce başkanımızın politikasının kusurlu olduğunu ispat ettiğini söyleyenler var. Bunu söyleyenler, manevi unsurları anlamıyor. Bedenlerimizi kurtarsa da ruhlarımızı kurtaramayacak değersiz politikaların tuzağına takılıp kalmaktansa, doğruluk uğruna savaşıp kahramanca ölmek çok daha asilce. Birleşik Devletler fiziksel olarak artık mevcut değil; ama manevi açıdan, ölümsüz bayrağına son ve en asil başkanımızın yüce sözlerinin işlendiği ışıklı bir yol gösterici, parlak bir ihtişam olarak sonsuza dek yaşayacak. "Gökler yıkılana dek adalet ve özgürlük için savaşacağız, bunu yapmak nüfusumuzun onda dokuzunu hapse atmayı gerektirse bile." Bu ölümsüz sözler kalbime kazınmış olarak sakince ölüme hazırlanıyorum. Amin.

Dean Acheson bu acayip ve kasvetli anlatıdan öyle etkilenmişti ki, bütün bunların gelecekte yaşanacakların kısa bir özeti olmadığına inanmayı imkânsız buldu. Bu inançla, Senatör Bloggs'un açıklamalarını avukatına aktardı, avukat da delilik sebebiyle cezanın gözden geçirilmesi için yaptığı başvuruyu bu sözlerle destekledi.

Dean Acheson, "İyi de, deli değilim ki ben!" diye feryat etti. Ve bu feryatla uyandı.

DOKTOR SOUTHPORT VULPES'İN KÂBUSU

Zihnin Maddeye Karşı Zaferi

Doktor Southport, Vulpes Mekanik Üretim Bakanlığı'nda uzun, yorucu bir gün geçirmişti. Yetkilileri, her binada bekçilik edecek ve şalteri açıp kapatacak bir kişi haricinde fabrikalarda artık insana ihtiyaç olmadığına ikna etmekte güçlük çekiyordu. Coşkulu biriydi, bürokratların yavaş ve geleneksel kafa yapısı onu şaşkına çeviriyordu. Tasarladığı otomatik fabrikalar için büyük bir sermaye yatırımı gerekeceğini, ortaya çıkan ürünlerin uygun hale gelinceye dek isyan çıkaran işçiler tarafından tahrip edilebileceğini ya da öfkeli sendikaların emriyle üretimin durmak zorunda kalacağını söylemişlerdi. Bu tür korkular doktora saçma ve hayal gücünden yoksun görünüyordu. Kendisini ateşleyen muhteşem hayallerin, bu hayalleri aktarmak için çabaladığı kişilerde benzer umutlar tutuşturmamasına hayret ediyordu. Soğuk mart çisentisinden kurtulup cesareti kırılmış ve yorgunluktan tükenmiş halde eve girince bir sandalyeye çöktü ve kendisini pek hoş karşılayan sıcaklıkta uyuyakaldı. Uykusunda, uyanıkken erişemediği bütün zaferlere kavuştu. Rüya gördü, gördükleri de pek tatlıydı:

Üçüncü Dünya Savaşı, Truva kuşatması gibi onuncu yılındaydı. Askeri açıdan kuşatmanın gidişatı belirsizdi. Bazen bir taraf, bazen de diğeri zafere yakın görünüyordu, ama bu eğilim asla nihai olmuyor, uzun da sürmüyordu. Ancak teknik açıdan bakıldığında,

ki Doktor Vulpes'i tek ilgilendiren buydu zaten, gelişmeler tam istediği gibiydi.

Savaşın ilk iki yılında her iki tarafta da robotlar fabrikalardaki canlı işçilerin yerini almış, bu sayede ordular için muazzam bir insan gücü serbest kalmıştı. Ancak devletlerin başlangıçta sevinçle karşıladığı bu gelişmenin doktorun umduğu kadar tatminkâr olmadığı anlaşılmıştı. Büyük ölçüde biyolojik savaş sonucunda ortaya çıkan kayıplar devasaydı. Uçsuz bucaksız cephelerin bazı bölgelerinde, yıkıcı salgınların ardından hayatta kalanlar isyan çıkarıyor, barış için yaygara koparıyordu. Rakip devletler bir süre için savaşı sürdürme konusunda umutsuzluğa kapıldı, ama Doktor Vulpes ile karşı taraftaki mevkidaşı Phinnichovski Stukinmudovich krizi aşmanın yolunu buldular.

Savaşın üçüncü ve dördüncü yılları boyunca, her iki tarafın piyade birliklerindeki erlerin yerine geçen askeri robotlar ürettiler. Beşinci ve altıncı yıllarda bu süreci general rütbesinin altında kalan bütün subayları kapsayacak kadar genişlettiler. Ayrıca eğitim (ya da artık resmi adıyla beyin yıkama) işinin canlı öğretmenler ve profesörlerdense makineler tarafından çok daha büyük bir kesinlik ve doğrulukla yürütülebileceğini keşfettiler. Canlı eğitmenlerin kendilerine has özelliklerinin ortadan kaldırılmasının son derece zor olduğu anlaşılmıştı; oysa Doktor Vulpes ile Yoldaş Stukinmudovich'in seri üretim eseri öğretmenlerinin hepsi zaferin önemi hakkında tıpkısının aynısı şeyler söylüyor ve birbirinin tamı tamına aynısı konuşmalar yapıyordu. Bunun sonucunda maneviyattaki gelişme dikkate değerdi. Savaşın sekizinci yılında geniş robot ordularını kumanda etmek üzere eğitilmiş gençlerin hiçbiri, çarpışmaların sürüp gittiği, ölümün neredeyse kaçınılmaz

olduğu salgın hastalıklı bölgelere gitmekten kaçınmıyordu. Ancak artmış mekanik hüner, onlar öldükçe hepsini lüzumsuz ilan etmenin yolunu adım adım buluyordu.

Sonunda hemen hemen her şey robotlar tarafından yapılır hale geldi. Bazı insanlar henüz vazgeçilmezdi: Madenci robotları uygun bölgelere yöneltecek jeoloji uzmanları, önemli siyasi konularda karar alacak hükümetler ve elbette yüce beyinlerini yeni deha seviyelerine ulaşmaya adamış Doktor Vulper ile Yoldaş Stukinmudovich.

İki adam da samimi ve coşkuluydu. Politikacıların nefes tükettiği şeylerle hiç ilgilenmeyip yalnızca makinelerini kusursuzlaştırmaya odaklanmış olmalarıyla ikisi de savaşın üzerindeydi. İkisi de savaşı seviyordu, çünkü savaş politikacıların böyle yüce beyinli insanlara faaliyet gösterecekleri yeni alanlar açmasını sağlıyordu. Savaşın bitmesini istemiyorlardı, çünkü bu bitişin hemen ardından insanoğlunun geleneksel yollara döneceğinden çekiniyorlar, robotların yorulmadan, çok daha kesin bir doğrulukla yapacağı şeyleri insan emeği ve zekâsıyla yapmak konusunda ısrar edeceğinden korkuyorlardı. Hedefleri aynı olduğundan yakın arkadaştılar, ama bunun politikacı işverenlerinden gizli tutulması gerekiyordu. Robot ordularının bir kısmını kullanarak Kafkas Dağları'nda büyük bir tünel açtırmışlardı. Tünelin bir ağzı Batı güçlerinin, diğer ağzı Doğu güçlerinin elindeydi. Tünelin iki ağzı olduğunu Doktor Vulpes ile Yoldaş Stukinmudovich'ten başka bilen yoktu, çünkü tünele kendileri dışında yalnızca robotların girmesine izin veriyorlardı. Robotları işe koşup tüneli ısıttırmış, ışıl ışıl aydınlattırmış ve ikisi de sadece zihin dünyasında yaşayıp duyuların zevklerine kayıtsız oldukları için yaşamı ve sağlığı destekleyen ama damak

zevkine hitap etmeyen, bilimsel olarak dikkatle hesaplanmış gıda kapsülleriyle doldurtmuşlardı.

Doktor Vulpes tünele girmek üzereyken, Yoldaş Stukinmudovich'le düzenli toplantılarından birine gitmek üzere geçici olarak terk ettiği günışığı dünyası hakkında profesyonellikten uzak bazı düşüncelere dalmak için kendisine izin verdi. Aşağıdaki denize ve yukarılardaki karlı zirvelere bakarken, eski kafalı annesiyle babasının buyrukları sonucunda gençlik yıllarının bir kısmını gönülsüzce harcadığı klasik eğitiminin muğlak hatıraları zihninde belirdi. "İşte buradaydı," diye düşündü doktor. "Zeus Prometheus'u burada zincire vurmuştu, şu anda şahane bir mükemmelliğe giden şanlı bilimsel gelişmelerin ilk adımını atan Prometheus'u. Gençliğimdeki devletler gibi Zeus da modası geçmiş yöntemleri tercih ediyordu. Ama benimle arkadaşım Stukinmudovich'ten farklı olarak, Prometheus zamanının gericilerini nasıl zekâsıyla saf dışı edeceğini keşfedememişti. Onun acı çektiği noktada zafere ulaşmam pek münasip olur. Atomla ilgili becerilerimiz de Zeus'a ve kıymetsiz yıldırımlarına haddini bildiriyor." Bu düşüncelerle günışığına veda edip arkadaşıyla buluşmak üzere ilerledi.

Savaş boyunca pek çok gizli toplantı düzenlemişlerdi. Kusursuz karşılıklı güvenleriyle, savaşı daha dâhiyane ve daha uzun süreli kılmak için nasıl keşifler yapabileceklerini birbirlerine anlatmışlardı.

Doğu'dan yaklaşan arkadaşı Stukinmudovich, doktoru tünelin ortasında karşıladı. El sıkışıp sıcak duygularla birbirlerinin gözlerinin içine baktılar. Teknik konulara gömülmeden önce, ortak çalışmalarını sevinçle kutlamak için bir an durdular. "Yarattığımız bu dünya ne kadar güzel!" dediler. "İnsanların sağı solu belli değildi,

genellikle deli, genellikle korkak, bazen de devlet karşıtı fikirlerden etkileniyorlardı. Robotlarımız ne kadar da farklı! Propaganda onların üzerinde daima istenen etkiyi uyandırıyor."

İki bilgin birbirlerine, "En gayretkeş ahlakçı bile bizim sağlamadığımız neyi isteyebilir ki?" dediler. "İnsanoğlu günaha yatkındı, robotlar değil. İnsanoğlu genellikle budalaydı, robotlar asla budala değiller. İnsanoğlu cinsel sapkınlıklara eğilimliydi, robotlar değil. Sen ve ben," dediler birbirlerine, "bir insandaki tek önemli unsurun davranışları, yani dışardan gözlenebilen şeyler olduğuna karar vermiştik. Robotlarımızın davranışları, kazara ortaya çıkmış, şimdiye kadar aptalca bir gururla şişinip durmuş biyolojik üründen her açıdan üstün. Mekanizmaları ne kadar dâhice! Stratejileri ne kadar ustalıklı! Taktikleri ne kadar cesurca, savaştaki davranışları ne kadar yiğitçe! Köhnemiş batıl inançların kurbanı olmamış biri başka ne isteyebilir?"

Doktor Vulpes ile Yoldaş Stukinmudovich, robotlarını güzel konuşmalardan etkilenecek hale getirmenin yolunu keşfetmişlerdi. Her iki taraftaki devlet adamlarının en iyi konuşmaları kaydedilmişti, ruhlara işleyen kelimeleri duyunca robotların çarkları vızıldamaya başlıyor ve hepsi, politikacıların canlı kalabalıklardan beklediği davranışları sergilemeye koyuluyorlardı, hem de daha büyük bir doğrulukla. Bir tarafın robotlarının bir tür propagandaya, diğer tarafınkilerin de başka türden bir propagandaya cevap vermesi için yalnızca ufak tefek değişiklikler gerekmişti. Doktor Vulpes'in robotları, Batılı yüce devlet adamımızın sözleriyle harekete geçiyordu. "Muazzam kalabalıkların, Tanrı inancını yok etmek ve bütün gayretlerimizde, bütün tehlike ve zorluklarda bizi destekleyen o lütufkâr Yaratıcı'ya olan inancı kalplerimizden sökmek için

harekete geçtiğini gördüğümüze tereddüt edebilir miyiz? Ruhsuz düşmanlarımızın iddia ettiği gibi usta makinelerden başka bir şey olmadığımızı düşünmeye katlanabilir miyiz? Atalarımızın uğruna savaştığı ve bizlerin de onu savunmak için binlerce kişiye hapishane işkenceleri çektirmeye mecbur kaldığımız ölümsüz özgürlük mirasını feda edebilir miyiz? Böyle bir anda herhangi birimiz tereddüt edebilir mi? Kendimizi sakınabilir miyiz? Aramızdan birisi önemsiz yaşamını, kıymetsiz kişisel varlığını, atalarımızın uğruna çarpışıp kan döktüğü o ideallerin bu dünyada korunması amacının karşısına koyabilir mi? Hayır! Binlerce kere hayır! İleri sevgili vatandaşlar! Haklılığınızla, davamızın nihai zaferinden emin olun!"

Doktor Vulpes'in bütün robotları öyle imal edilmişti ki, bir gramofon bu asil sözleri okuduğunda, nihai amacı dünyanın sadece mekanik aygıtlar tarafından yönetilmediğini ispatlamak olan görevlerini yerine getirmek üzere hiçbir bir tereddüt ya da şüphe göstermeksizin harekete geçiyorlardı.

Yoldaş Stukinmudovich'in robotları da aynı derecede liyakatliydi, onlar da Generalissimo'nun ilham verici sözlerinin gramofondan okunmasına aynı hevesle karşılık veriyordu. "Yoldaşlar, sonsuza dek ruhsuz kapitalist istismarcıların kölesi olmaya hazır mısınız? Diyalektik materyalizmin, alçak sömürücülerin vurduğu zincirlerden kurtulanlar için hazırladığı yüce kaderi yadsımaya hazır mısınız? Wall Street'in rezil felsefesi kadar ruhsuz, merhametsiz, ölü bir şey insanlığı sonsuza dek boyunduruk altında tutabilir mi? Hayır! Binlerce kere hayır! Sizden öncekilerin şimdi koruyucunuz olan Büyük Devlet'i yaratmak için çalıştığı gibi aynı hevesle çalışırsanız, özgürlük sizindir! Zafere doğru ileri! Özgürlüğe doğru ileri! İstikamet yaşam ve sevinç!" Gramofondan yükselen bu söz-

cükler, Stukinmudovich'in robotlarını da aynı şekilde harekete geçiriyordu.

Düşman ordular, milyonluk birlikler halinde karşı karşıya geldi. Robotların idaresindeki düşman uçaklar gökyüzünü kararttı. Tek bir robot bile görevinde asla başarısız olmadı. Hiçbiri savaş alanından kaçmadı. Mekanizmaları bir kez bile düşman propagandasını duyunca vızıldamadı.

Savaşın onuncu yılındaki bu buluşmaya dek, Doktor Vulpes ile Yoldaş Stukinmudovich'in mutluluğunun sınırları vardı. İkisi de hâlâ devletler için çalışan insanlardı ve eski hammadde kaynakları tükendikçe robotları yenilerine yönelteceк jeoloji uzmanları gibi insanlar hâlâ gerekliydi. Devletlerin barış kararı alması tehlikesi vardı. Def edilmesi daha da zor bir başka tehlike de söz konusuydu. Jeoloji uzmanları devre dışı bırakılırsa, madenlerin tükenmesiyle günün birinde robotların faaliyeti sona erebilirdi. Bu tehlikelerin ilki kaçınılmaz değildi. Bilginler bu defaki buluşmalarında, her iki taraftaki devletlerin ortadan kaldırılmasına yönelik planları olduğunu birbirlerine açıkladılar. Ancak jeoloji uzmanlarının gerekliliği onları huzursuz etmeye devam ediyordu. Bu toplantıda zekâlarını birleştirip bu soruna çözüm bulmaya odaklandılar. Bir ay boyunca devam eden gayretkeş düşünme faaliyetlerinin ardından sonunda bir çözüme ulaştılar. Diğerlerini doğru madenlere yönelteceк kılavuz robotlar icat ettiler. Demir bulabilecek robotlar vardı, petrol bulabilecek robotlar, bakır bulabilecek robotlar, uranyum bulabilecek robotlar, bilimsel savaş için gerekli bütün malzemeleri bulmak için robotlar vardı. Bilginlerin mevcut madenler tükendiğinde savaşın sona ermesi gerekeceğine ve bunca dehanın faaliyetinin duracağına dair korkuları nihayet ortadan kalkmıştı.

Bu yol bulucu robotların üretimini sonlandırdıklarında, tünellerinde kalarak insan ırkının geri kalanının yok olmasını sakin sakin beklemeye karar verdiler. Artık genç değillerdi ve üstlerinde işini tamamlamış insanlara özgü felsefi bir sükûnet vardı. İtaatkâr robot yığınlarının hizmet edip beslediği iki bilgin, çok uzun yaşadılar ve aynı anda öldüler. Gezegen var oldukça savaşın süreceğini, artık çarpışmaları sona erdirecek diplomatların, rakip sloganların kutsallığından kuşku duyacak siniklerin, sonu gelmez hevesli çabaların amacını sorgulayacak şüphecilerin var olmayacağını bilerek, mutlu bir biçimde öldüler.

İçi hevesle dolan Doktor Vulpes uyandı. Uyandığı sırada da bağıran kendi sesini duydu. "Artık zafer tehlikesi yok! Sonsuza kadar savaş!" Ne yazık ki sözleri duyuldu ve doktor hapse atıldı.

ZAHATOPOLK

BÖLÜM I

Geçmiş

Endoktrinasyon Fakültesi'nin mümtaz dekanı Profesör Driuzdustades, Cuzco İnka Üniversitesi'nin aslına uygun olarak restore edilmiş salonundaki masasının arkasına sağlam adımları ve uçuşan cüppesiyle geçerek akademik yılın başlangıcındaki hevesli dinleyici topluluğunun karşısında yerini aldı. Bu önemli göreve, en az kendisi kadar mümtaz babası Profesör Driuzdust'ın ölümünün ardından gelmişti. Ders vermek üzere olduğu öğrenciler, memleketin geleceği en parlak yüz öğrencisiydi. Normal çalışmalarını tamamlamış, Endoktrinasyon Fakültesi'nin insanların görüşleri üzerindeki muazzam gücünü garanti altına alan yüksek lisans müfredatlarına başlamaya hazırlanıyorlardı. Az sonra dudaklarından dökülecekine emin oldukları gayet mühim bilgelik sözlerini bekleyen hevesli, genç yüzler dekana bakıyordu. Yüz öğrencinin içinde ikisi özellikle parlak zekâlıydı. Biri, zamanı gelince babasının saygıdeğer görevini devralacağı umut edilen kendi oğlu Thomas; diğeri Diotima isimli bir kızdı. Güzel, dürüst ve içtendi, dolayısıyla Thomas'ın kalbini çalmıştı.

Profesör genzini temizleyip bir yudum su içtikten sonra konuşmasına başladı:

"Bugünkü dersimin konusu, Zahatopolk'tan önceki otuzuncu yüzyıl, ya da o dönemde yaşayanların verdiği isimle M.S. yirminci yüzyıl. Bu mutlu diyarda eğitimi düzenleyen bilgeler, seçilmiş yüz öğrencimiz olan sizlerin şimdiye dek kutsal dinimizi ve yüce kurucumuz Zahatopolk'a borçlu olduğumuz aydınlanmayı gereğince kavrayıp takdir ettiğinizi düşünüyorlar; inancımız ve bilgeliğimizden mahrum kalmış çağlarla ilgili sözleri akli dengenizi yitirmeden dinleyebileceğinizden eminler. Elbette bu çağların karanlık çağlar olduğunu bir an bile unutmayacaksınız. Yine de, ciddi tarih öğrencileri olarak göreviniz, bazen zor ve acı verici bir görev olsa da, zihninizde gerçek ve güzel olduğunu bildiğiniz her şeyi bir tarafa bırakıp o karanlıkta bile çağdaşlarına göre erdemli kabul edilebilecek insanlar bulunduğunu fark etmek. Bütün dünyanın saygı duyduğu insanların bile herkesin gözü önünde hiç utanmadan bezelye yediği düşüncesi karşısında titrememeyi öğreneceksiniz. Affetmeyi belki biraz daha zor bulacağınız şey de, bu insanların, çocuklarının sayısı üçü aştığında fazla çocukları devletin bekası adına yemek yerine, bencilce hayatta tutmuş olmaları. Demem o ki, tarihsel hayal gücünü işlemeyi öğrenmeniz gerekecek. Elbette bunun, sizin gibi kalburüstü seçilmişler için bir erdem olsa da, daha geniş çevrelere yayılmasının yıkıcı ve son derece tehlikeli olacağını anlayacaksınız. Bu sınıfta söylenen şeylerin bilgelere söylendiğini, halka tekrarlanmaması gerektiğini anlayacaksınız. Bu koşulu belirttikten sonra, görevimi yerine getirmeye başlıyorum.

"Z.Ö. otuzuncu yüzyıl, bir kargaşa ve geçiş dönemiydi. Prusya-Slav felsefesinin Grek-Yahudi sentezinin yerine geçtiği zamandı. Sarsıntı ve felaketler zamanıydı; o olmadan hiçbir toplumun istikrarlı olamayacağı dogmanın temellerinin gençlerin ve yaşlıların zihninde bulunmadığı bir zamandı. Şüphenin nostaljik kurbanla-

rının İnanç Çağı olarak bildiği; işkenceyle susturulan ya da infaz edilerek ortadan kaldırılan küçük azınlıklar hariç, Grek-Yahudi sentezinin herkesçe sorgusuz sualsiz kabul edildiği bir dönemdi. Ancak bu çağ, aramızda hiçbir zaman taraftar bulamadığını mutlulukla belirteceğim habis bir öğretiyle nihayete erdirildi. Bu öğretiye hoşgörü öğretisi adı veriliyordu. İnsanlar, vatandaşlarının dini inançları arasındaki temel farklara rağmen devletin istikrarlı olabileceğine gerçekten inanıyordu. Grek-Yahudi sentezinin Prusya-Slav felsefesinin yeni, güçlü dogmatizmine yenik düşmesine de bu çılgın vehim yol açtı. Lütfen beni yanlış anlamayın. Grek-Yahudi sentezinde ya da Prusya-Slav felsefesinde en ufak bir doğruluk kırıntısı bulunduğunu söylüyor değilim, böyle bir şey söylediğimi hiçbirinizin bir an için bile düşünmeyeceğini umuyorum. Yüce Zahatopolk'u ikisi de öngöremedi. İkisi de Kızıl insanın tabiatı gereği üstün olduğunu fark etmedi. Sayelerinde hem toplumsal hayatın hem de özel yaşamların, tıpkı bizde olduğu gibi, mutlulukla inşa edildiği yüce ilkeleri ikisi de kavrayamadı. Bu modası geçmiş, tükenmiş sistemlerle ilgili tek bir şey söylüyorum. Diyorum ki, bu sistemler yaşadıkları, onlara coşkuyla inanıldığı ve bu çoşku tekbiçimlilik için ısrar etmeyi kaçınılmaz kılacak kadar güçlü olduğu sürece, toplumu bir şekilde bir arada tutabildiler. Elbette bu bir aradalık, Zahatopolk aydınlanmasına borçlu olduğumuz pürüzsüz kusursuzluğa sahip değildi. Geçmiş sistemlerin tamamında başarısız olmalarına yol açan kusurlar vardı. Prusya-Slav sistemi altın çağında sapasağlam görünüyordu, onun ardından gelen Çin-Cava sistemi de öyle. Fakat kusurları sonunda çöküşlerini getirdi. Yalnızca Zahatapolk sistemi bütün kusurlardan azadedir; o nedenle Zahatapolk'a ibadet eden insanlar var olduğu sürece, yalnızca Zahatapolk sistemi devam edecek."

Profesör, Grek-Yahudi sentezinin dağılışına dair hemen bütün bilgilerimizin muzafferlerin bakış açısına göre şekillendiğini, kutsal Şeytalin'in zafere yürüyüşünü ve mağlup sisteme sadık kalmış müritlerin dünyanın dört bir yanında nasıl ortadan kaldırıldığını anlattığını açıkladı. Oysa tarihçinin mümkün olduğu sürece her iki tarafın bakış açısını yansıtan kayıtların peşine düşmesi ve bozguna uğramışlara da yazdığı sayfalarda yer vermesi gerektiğini belirtti.

"Neyse ki," diye devam etti sözlerine, "kısa bir süre önce Falkland Adaları'nda bir belge ortaya çıktı. Bu belge, okurlarına büyük bir devrin sonunu belirleyen şaşkınlığa ve çaresizliğe insani bir anlayışla yaklaşma şansı veriyor."[1] Profesör, bu belgeyi okuduktan sonra sözlerine devam etti.

"Prusya-Slav felsefesinin hâkimiyeti boyunca bu tür belgelerden elbette kimsenin haberi olmuyordu. Kuzey ovalarının sakinleri, muzaffer imparatorluklarını yüce Tanrı Dialmet'in bayrağı altında kurup amansız bir dogmacılıkla korudular, akıl dışı efsaneleri başka türlü kabul görmeyecekti. İki havarisi Marksus ile Leninius, her evde bulundurulması zorunlu olan, bulundurmayanın ölümle cezalandırıldığı ikonlar aracılığıyla dünyanın dört bir yanında tanındı. Bu iki kurucu sırasıyla Uzun-Sakal ve Kısa-Sakal diye anılır oldu ve kıllı uzantılarında sihirli erdemler bulunduğu inanışı doğdu. Dogmatik değil de askerî faziletleri olan halefleri Şeytalin'e onlardan daha az saygı duyuluyordu ve daha alt rütbedeki bu şeref, sakalın yerine sadece bir bıyık geçmesiyle simgeleniyordu. Bu çağın kutsal kitaplarının kaleme alındığı Almanca lisanı, Şeytalin'in zamanından kısa bir süre sonra yok olup gitti. Ondan sonra bu ki-

1 Bkz. Menelaus S. Bloggs'un son eseri.

taplar, halkla doğrudan temas kurmalarına izin verilmeyen, ancak yüce siyasi otorite aracılığıyla halkla temas kurabilen birkaç eğitimli adam tarafından okunabilir oldu. Bu temas sınırlandırması gerekliydi, çünkü kutsal kitaplarda kelime anlamıyla yorumlandığında yöneticilere epeyce bir utanç kaynağı olacak, hatta yönetilenler arasında isyankâr duygular uyandırabilecek pasajlar vardı.

"Birkaç yüzyıl her şey yolunda gitti. Fakat sonunda yöneticilerin kendilerini güvende gördükleri ve Çin'in şüpheci âlimlerinin sözlerini dinlemekte bir sakınca görmedikleri bir dönem geldi. Bu şüphecilerin bazılarının hiçbir art niyeti yoktu kuşkusuz; yalnızca önceki çağı yıkıma götürmek için onca şey yapan gem vurulmamış entelektüel merakla hareket ediyorlardı. Ancak diğerlerinin, ki bunlar çoğunluktaydı, daha kurnazca bir amacı vardı. Kutsal kitapların Beyaz adamın tekelinde olması için hiçbir sebep görmüyorlardı. Bu kitaplarla alay etmek için sinsi bir karar aldılar ve yöneticilerin bilmediği kendi dillerinde çok daha kadim, çok daha anlaşılmaz ve çok daha huşu uyandırıcı kutsal kitaplar bulunduğunu öne sürdüler. Yavaş yavaş efendilerini yumuşattılar, şüpheciliği onların arasında moda haline getirdiler. Ancak kendileri şüphecilikten uzak durdular. Ezoterik dogmanın en sıkı bağlarıyla birbirlerine bağlanarak Prusya-Slav devletinin görkemli yapısını baltalamak için sabırlı bir ketumlukla çalıştılar. Kendi iç konseylerinde uzun süre önce saptanmış belirli bir günde ayaklandılar, yöneticilerini Karakatua'nın volkanik bitki örtüsünden damıtılmış gizli bir zehirle yok ettiler. Bizim mutlu çağımızdan hemen önce gelen Çin-Cava Çağı böylece resmi olarak başladı.

"Şimdi yüce, aziz ve değişmez bir şekilde güvenli olan yurdumuz, uzun çağlar boyunca büyük eziyetlere katlandı. Grek-Yahudi

Çağı'nın son dört yüz yılında Kızıl adam katledilmiş, yasal haklarından mahrum bırakılmış ya da köle durumuna düşürülmüştü. İlk İnka İmparatorluğu gelişip büyürken cömert doğanın uzun süre uzak tuttuğu küstah Beyaz adam, yüce kıtamıza hükmediyordu. Bir an için, bu acımasız efendilerin çöküşünün özgürlük getireceği sanıldı. Prusya-Slavlar, Grek-Yahudi işgalcileri devirmek için desteğimizi istediler; canla başla çabalamamız için de bize büyük özgürlük vaatlerinde bulundular. Ancak zafer kazanılınca verdikleri sözler unutuldu ve yardımları onca gerekli olan cesur Kızıl adamlar kendilerini eski durumlarında buldular. Çin-Cava dönemi de bizim için bir düzelme getirmedi. Atalarımızın tanrısının günün birinde dönerek erdemlerimiz ve çektiğimiz acılar sayesinde hak ettiğimiz dünya hâkimiyetini bize vereceği umudu sadece küçük, gizli bir çevrede canlıydı. Bu umudu canlı tutan yegâne şeylerse, uzak geçmişin kutsal İnkalarının kadim gelenekleri ve bu halkın yüceliğinin tahmin edilmesini sağlayan harabelerdi.

"Bizimkinden önceki bütün dönemlerin yöneticileri gibi Çin-Cava yöneticileri de zevk düşkünüydü ve rahat bir yaşamın onları yavaş yavaş baştan çıkarmasına izin vermişlerdi. Kutsal topraklarımızın sarp zirveleriyle neredeyse ulaşılmaz vadileri onlara cazip gelmiyordu. Ovalardaki saraylarda, akla gelebilecek her türlü lüksle çevrilmiş, yumuşak ipeklere bürünmüş, zarifçe tasarlanmış kanepelere uzanıp, söylerken yüzüm kızarıyor ama, bizim ırkımızdan köleler tarafından hizmet edilerek yaşıyorlardı. Bu kölelere lüksten hiçbir pay düşmediği için efendilerinin kadınca davranışlarından da pay düşmüyordu. İşte kutsal Zahatapolk tam bu çağda, tam bin yıl önce ortaya çıktı. Başlangıçta onun sadece bir adam olduğunu düşünenler vardı, ama bunun yanlış olduğunu biliyoruz. Zahatapolk göklerden geldi ve Cotopaxi'nin zirvesine indi. O kut-

sal dağdan, kendisine tapınanların arasına inme lütfunu gösterdi. Tapınanlar, Zahatopolk'un çehresiyle o alçak yıkıcı Pizarro gelene dek hürmetlerini sundukları yüce Tanrıları arasındaki benzerliği hemen fark ettiler. İlahi bir coşku, hepsine mucizevi bir birliktelikle ilham verdi. Gafil avladıkları sefahat düşkünü Çinlileri ortadan kaldırdılar. Bunu takip eden büyük savaşlarda kutsal Zahatapolk, Cotopaxi'nin ölümcül yosunlarının yardımıyla onları zafere taşıdı. Zahatapolk kendisine tapınanlara öğretene kadar kimsenin bu yosunların özelliklerinden haberi yoktu. Otuz yıl boyunca aralarında yaşadı: önce savaşta, sonra da evrensel zaferin kazanılmasının ardından gelen ve daha da zor bir dönem olan barış sanatı döneminde. Çatısı altında yaşadığımız kurumları ona borçluyuz. Takip eden çağlar ne gibi ek maddeler getirmiş olursa olsun, Kutsal Kanun Kitabı politikalarımızın temelini oluşturmaya devam ediyor. O ilahi tezahürden en ufak bir sapma önerecek olanın vay haline!"

BÖLÜM II

Günümüz

Kutsal Zahatopolk'un başlattığı rejimin sağlam bir şekilde yerleşmesi biraz zaman aldı; fakat ilkeleri öyle esaslı, öyle devlet adamlığına yaraşır nitelikteydi ki, ortaya çıkışından beri geçen bin yılda hiçbir radikal değişikliğe ihtiyaç duyulmamıştı. Önceki bütün imparatorluklar (Zahatopolk öyle düşünüyordu) gevşeklik yüzünden sona ermişti; hayat tarzında gevşeklik, duygularda gevşeklik ve düşüncelerde gevşeklik. Yandaşlarının bundan kaçınması gerekiyordu, bundan kaçınmak için de belli başlı katı, kesinlikle esnemez kuralların sorgusuz sualsiz kabul edilip amansızca uygulanması şarttı.

Tanrı'nın inançlılara ilk buyruğu, Kızıl adamın farklı pigment özelliklerine sahip olanlara karşı üstünlüğünü asla akıllarından çıkarmamaları; Kızıl insanların arasında da Perululuların üstün olduğunu unutmamaları gerektiğiydi. Meksikalılar üstünlük sırasında onlardan sonra geliyordu. Henüz Beyaz adamın iğrençliğinin Batı Yarımküresi'ni kirletmeye başlamadığı, antik çağların ihtişam madalyasının İnkalara ayrıldığı günlerdeki kadim Maya'nın bilgeliğini övmeye izin vardı, hatta alkışlanmaya layık bir işti bu. Cotopaxi'nin yamaçlarında, safkan Peru Kızılderililerinin bağışık olduğu, ancak diğer ahaliler arasında bulaşıcı bir ölüm salgını yayan mikroskobik zehirli bir yosun yetişiyordu. Bu salgının yol açabileceği tahribatı bir süre tecrübe ettikten sonra dünyanın geri kalanı İnka hâkimiyetine boyun eğdi. Yüzyıllar geçtikçe de isyan neredeyse düşünülemez bir şey oldu çıktı.

Hâkim ırkın iktidarı pek çok akıllıca düzenlemeyle korunuyordu. Hiçbir fiziksel lükse izin verilmiyordu. Sert yataklarda, tahta yastıklarda uyuyorlardı. Deri giysiler giyiyorlardı; herhangi bir kadın ya da erkek için yetişkinliğinden ölümüne dek tek bir giysi yeterli sayılıyordu. Buz gibi havalarda ve dağlardaki karların arasında bile soğuk banyo kanunen zorunluydu. Yiyecekler besleyici ve yeterli miktardaydı, ama her yıl düzenlenen Tezahür Ziyafeti haricinde daima yavandı. Formda kalmak için her Perulu her gün yeterli fiziksel egzersiz yapmak zorundaydı. Hâkim sınıfa alkol ve tütün yasaktı ama tebaaya serbestti. Kutsal Zahatapolk, daha önce bilinmeyeni açıklamış, bezelye yemenin iğrenç bir kirliliğe yol açan bir rezillik olduğunu söylemişti. Bezelye yiyen Perululular, yiyecek başka bir besin yoksa bile, ölüm cezasına çarptırılıyor; bu nefret edilesi eyleme şahit olanlar da uzun ve acı dolu bir arındırma sürecine tabi tutuluyordu. Bu yasak da sadece Perululular için

geçerliydi, diğer milletlerin zaten kanı bozuk olduğundan hiçbir perhiz onları arındıramazdı.

Sertleştirme süreci çocukken başlıyordu, özellikle de erkek çocuklar söz konusuysa. Okul saatleri dersler, jimnastik ve hoyrat, vahşicesine rekabetçi oyunlar arasında bölüştürülmüştü. Hiçbir erkek çocuğun yorgun, aç ya da üşümüş olduğunu söylemesine izin yoktu; böyle bir şey yapan zayıflığından ötürü hor görülüyor, yetkililerin hoşnutsuzluğunun yanı sıra diğer çocukların hak saydığı kötü davranışlara da katlanmak zorunda kalıyordu. Herhangi bir fiziksel zayıflığı olanlar bu rejimde can veriyordu, ama zaten onları hayatta tutmanın faydasız olacağına inanılıyordu. Zayıflar hor görülerek ve arkalarından üzüntü duyulmadan ölüyordu; anne babaları onlar için yas tutacaksa, oğullarının rezilliğini paylaşma korkusu yüzünden bunu gizlice yapmak zorundaydı.

Kas gelişiminin çocuk doğurmaya herhangi bir faydası olmadığına inanıldığından, kızların eğitimindeki sertlikler başka türlüydü. Kızlara en ufak bir kibir tatmini imkânı tanınmıyor, duyguların sergilenmesine asla hoşgörü gösterilmiyordu. Bunun tek istisnası, İnkalara gösterilen dini coşku ve bağlılıktı. Mutlak itaat zorla, genellikle kasıtlı olarak acı verici yollarla sağlanıyordu. Fakat, dikkat çekici herhangi bir yetenek sergileyen çok az sayıda kız genellikle erkeksi kabul edildiklerinden biraz özgürlük ve inisiyatif izni koparıyordu, ama bunlar yalnızca geleneksel olarak kabul gören biçimlerde olabiliyordu.

Sıradışı ölçüde zeki oldukları erken yaşta tespit edilen birkaçı haricindeki bütün kadınlar ev vazifelerine mahkûmdu. Savaşta erkekler kadar fayda sağlayamadıkları için erkeklerle eşit görülmüyorlardı. Tamam, ilk birkaç yılın ardından savaş falan olmamış-

tı, ama bunun tek sebebi Perululuların yenilmezliklerinin herkesçe bilinmesiydi. İmparatorluklarını yalnızca üstün güç sahibi olarak koruyabileceklerini, sahte güvenlik duygusunun daha önceki bütün hâkim ırklara felaket getirdiğini bir an bile akıllarından çıkarmamalıydılar; Zahatopolk öyle öğretmişti. Bu yüzden kadınlar itaatkâr olmalı, kocalar da dünyada ihtiyaç duyacakları hâkimiyet alışkanlıklarını evde tecrübe etmeliydi.

Katı bir tekeşlilik rejimi sıkı sıkıya takip ediliyordu. Erdem yolundan sapmaya ne erkeklerin izni vardı ne de kadınların. Aşkın sadece gayrimeşru olanı değil, hiçbir türlüsü münasip görülmüyordu. Evlilikleri aileler ayarlıyor, yetimler içinse bu işi rahipler yapıyordu. Taraflardan herhangi birinin itiraz ettiği duyulmuş değildi. Hayatın amacı zevk değil, devlete ve kutsal Zahatopolk'a karşı görevlerdi. Çok nadir rastlanan sadakatsizlik vakalarında suçlu itibarını yitiriyor, Perulu olmayan herhangi bir güruhla birlikte yaşamak üzere yurtdışına sürgün ediliyordu.

Zahatopolk, Perululuların mağrur bir yönetici soylu sınıfı olarak kalması gerektiğini öğretmişti. Nüfusları, çoğunun yoksul düşeceği hızla artmamalıydı; dış dünyayla ilişkilerinde zenginlik değil güç peşinde olmaları gerektiğinden yaşamak için Peru'nun ürettikleriyle yetinmeleri şarttı. Bu nedenle, kutsal yasa koyucular, evli bir çiftin en fazla üç çocuk sahibi olmasını, daha sonra doğacak çocukların doğumu takip eden bir ay içerisinde hürmetkâr biçimde yenmesi gerektiğini kanuna bağladı. Böylece hem anne-baba gıda kıtlığı yaratma gibi bir niyetleri olmadığını göstererek masumiyetlerini kanıtlayacak hem de Bereket Tanrısı olan Zahatopolk'a bağlılıklarını sergileyeceklerdi. Bir ara, doğum kontrolünün çocukları yemeye yeğlenmesi gerektiğini savunan, tabansız bir insancıllı-

ğın yanlış yönlendirdiği, kısa ömürlü münafık bir mezhep vardı. Ancak yönetimdeki ilahi güç doğum kontrolünün Tanrı'nın yaşam hediyesine karşı günah işlemek olduğunu belirtti; oysa çocukları yemek, çocuğun etinin kendisine hayat veren annesiyle babasının yaşamına katılmasını sağlamaktan başka bir şey yapmıyor, böylece çocuk mistik olarak daima anne ve babasıyla bir bütün halinde oluyordu. Bundan ötürü, çocuğunu yemek hayat akışının sonsuz sürekliliğini temsil eden son derece dindarca bir eylemdi. Böylelikle bu davranış evrensel olarak kabul gördü.

Daha aşağı ırklara göre bütün Perululular soylu bir sınıf oluşturuyordu, ama Perululuların arasında da ayrıca bir aristokrasi vardı. Kısmen doğuştan gelen haklarla, kısmen de becerilerle belirlenen bir aristokrasiydi bu. Gerçekten çarpıcı yeteneklere sahip herhangi bir kız ya da erkek çocuk saflara kabul edilebilirdi; ama bu sınıfın çoğu üyesi, büyük bağımsızlık ve fetih savaşlarında Zahatopolk'u zafere taşıyan kuvvetlerin komutanlarının soyundan geliyordu. Son derece güçlü olan ruhban sınıfı aristokratlar arasından seçiliyordu. Aristokratlar bazı açılardan diğer insanlardan daha özgürdü; örneğin ayaktakımının karılarıyla cinsel ilişkiye girmeleri yadırganmazdı. Toplum refahını gözeterek getirilen kıyafet ve beslenmeyle ilgili yasaklardan da kısmen muaftılar.

Din, büyük ölçüde kadim Peru ve Meksika geleneklerini takip ediyordu. Zahatopolk bir anlamda güneşle özdeşleştirilmişti; ekinlerin büyümesini sağlayan şey, onun kutsal ışınlarıydı. Ayı temsil eden bir de Tanrıça vardı, ama ibadette daha az öne çıkıyordu. Ancak onun da Zahatopolk yılında oynayacak önemli bir rolü bulunuyordu. Kış gündönümünden sonra gelen ilk yeniayda, güneş ve ay bazı meziyetlerini birden bire kaybetme tehlikesiyle karşı

karşıyaymış gibi görünürken, ağırbaşlı ve çok eski bir ayinle ikisi de sihirli bir şekilde canlandırılıyordu. Güneş Tanrısı Zahatopolk, iktidardaki İnka'nın bedeninde kısa bir süre yeniden doğuyor, Ay Tanrıçası ise kimliği kutsal emarelerle rahiplere bildirilen bir bakirede vücut buluyordu. Güneşle ay, birbirlerine yeni yaşamlar vermek üzere bir araya getiriliyordu. Rahipler seçilmiş bakireyi büyük bir ağırbaşlılıkla İnka'ya götürüyor, güneş bakireyle birleşmesi sayesinde gücünü yeniden topluyordu. Birleşmenin mümkün olduğunca mükemmel şekilde yerine getirilebilmesi için bekâret esastı. İnka ertesi sabah, bu amaca artık hizmet edemeyecek olan hanımefendiyi hürmetli bir biçimde yiyip tüketiyordu. Kış gündönümünden hemen sonra gerçekleştirilen bu son derece kutsal ayin büyük Tezahür Bayramı için bir gereklilikti ve bu bayramda her zamanki sadelik alışkanlıkları bir an için gözardı ediliyordu.

İnka'nın, Yılın Bakiresi'yle her yıl birleşmesi sadece dinsel amaçlıydı elbette. Kendisinin bir eşi vardı, bu eşten olan en büyük oğlu yerine geçecekti. Ayin devam ettiği sürece Zahatopolk'un Gelini olarak şereflendirilen hanımefendiyle kendisi olarak değil, geçici Zahatopolk olarak cinsel ilişkiye giriyordu. Seçilmiş Kişi olmak bir kadın için şereflerin en büyüğüydü; bu şerefe nail olan aileler mutluluktan yere göğe sığamazdı. Gelin de kendisini bekleyen ölüme rağmen mutlaka sevinçle dolardı. Bilinen en güzel lirik şiir, kutsal midede sindirilme düşüncesi karşısında gelinin duyduğu sevinci öven, eski, ağdalı ayin dilinde yazılmış bir zafer şarkısıydı.

Bir keresinde, rejimin ilk yüzyılında, korkunç bir dini saygısızlık otoriteyi temellerinden sarsmıştı. İnka olarak kabul edilen adam Zahatopolk'un Gelini'ne öyle körkütük âşık olmuştu ki, onu öldürüp yemekten dinsizce kaçınarak hayatta tutmuş, gizlice ziyaret

etmeye başlamıştı. Sonuçlar tahmin edilebileceği gibi oldu. Güneş gücünü toplamayı başaramadı, her sabah kış gündönümündeki kadar geç doğmaya başladı. İnka olduğu varsayılan ve hem saçları, hem de dişleri dökülen adam vaktinden önce ihtiyarladı. Ülkeye, karanlık şüphelerle karışık bir şaşkınlık ve umutsuzluk hâkim oldu. Güneşin doğması gereken zamanda doğamamasına karşın her zamanki gününde düzenlenen bahar gündönümü bayramında, berrak göklerden inen bir yıldırım İnka olduğu varsayılan adamı öldürüverdi. Daha sonra, İnka'nın annesinin kafirce bir davranışla zina yaptığı, dolayısıyla adamın taht üzerinde hiçbir hakkı olmadığı keşfedildi. Bu olaydan önce entelektüellerin arasında biraz şüphecilik yayılmıştı, ama bunun ardından elbette hiç şüphe kalmadı.

Kutsal Peru toprakları, İspanyol egemenliği döneminde Ekvador ve Şili olarak bilinen bölgeyi kapsıyordu. Zahatopolk, özgürleşme tamamlanır tamamlanmaz Kızılderili kanının saflığını güvence altına almak üzere yasal tedbirler aldı. Beyazlar ve Zenciler ortadan kaldırıldı, İspanyol kökenliler de kısırlaştırıldı. Bununla birlikte yabancı kan izinin açık seçik belli olmadığı bazıları kaçmayı başardı, o yüzden zaman zaman Beyaz ya da Zenci özelliklerine sahip olan çocuklar doğuyordu. Devlet doktorları bütün yeni doğanları kontrol ediyordu, böyle bir iz tespit edilirse anneyle baba çocuğu yemek ve kısırlaştırılmaya boyun eğmek mecburiyetindeydi. Rejim henüz yeniyken böyle vahim bir şey hoşnutsuzluk yaratabilirdi; o nedenle bu türden bütün anne babalar şüpheli durumuna düşüyor, gizli polis tarafından dikkatle takip ediliyorlardı. Süreç iki yüz sene kadar devam ettikten sonra yabancı kan izleri tamamen ortadan kalktı, kutsal toprakların dört bir yanında yalnızca saf Kızılderililer bulunur oldu.

Peru dışında resmi politika farklıydı. Meksikalılara neredeyse eşitmişler gibi davranılıyordu. Safkan olmaları halinde, en yüksek mevkiler haricinde orduda ve yabancı ülkelerdeki devlet görevlerinde çalışmalarına izin veriliyordu. Daha yüksek eğitim almalarına da izin vardı, hatta Cuzco Üniversitesi'ne bile kabul ediliyorlardı. Diğer Kızılderililerin ayrıcalıkları daha azdı, sağladıkları faydaların takdir edilmeyi hak edecek düzeyde olması gerekiyordu. Öte yandan Beyazlara, Sarılara, Kahverengi ve Siyahlara aşağı sınıflar muamelesi yapılıyor, bu ırklar kasıtlı olarak itibarsız bir konumda tutuluyordu. Doğru, bir fark vardı. Dünya imparatorluğunun hâkimiyetini hiç ele geçirmemiş olan Siyahlar hakir görülüyor, ama onlardan korkulmuyordu. Dünya imparatorluğunu ellerinde bulundurmuş olan Beyazlar ve Sarılardansa korkuluyordu, onlara karşı horgörünün dikkatli bir şekilde teşvik edilmesi gerekiyordu.

Kızılderili olmayan hiç kimsenin eğitim hakkı yoktu. İstisnasız hepsi, günde on saatlik ağır, bedensel iş yapmaya mahkûm ediliyordu. Peru diyarı kadim, gösterişsiz basitliğini koruyup doğal güzelliğe verilecek her türlü zarardan dikkatle kaçınsa bile dünyanın geri kalanı sanayileşme yolunda en son tekniklerle donatılmış her türlü nesneyle dolup taşıyordu. Fabrikalar, madenler, muazzam atık madde yığınları, is ve kir tabakaları yabancı ülkelerin pisliğine uygun görülüyordu. Perululuların inandığı bir şey vardı, bu da bütün dünyaya öğretilmişti: Perululular güneşin çocuklarıydı, diğer ırklarsa kokuşmuş pislikten yaratılmıştı. Zahatopolk'un zevkin yumuşatıcı etkilerine dair öğrettiği ne varsa Kızılderili olmayan ırkları aşağılamak için kullanılıyordu. On saatlik çalışmaları sona erdiğinde, alkolde ve afyonun aptallaştırıcı etkisinde aşırıya kaçmaları için önlerine her türlü fırsat seriliyordu. Evlilik kabul görmüyor, önüne gelenle yatmak teşvik ediliyordu. Doktorların,

bunun sonucunda ortaya çıkan zührevi hastalık salgınıyla savaşması yasaktı. Aşağı ırktan biriyle cinsel ilişkiye girmekten suçlu bulunan bütün Perululular hemen idam ediliyordu. Yabani nüfusu zapt etmek için gerekli olan Perulu muhafızlar, çevrelerindeki dehşet verici toplulukların getireceği yozlaşmaya karşı büyük bir dikkatle korunuyordu. Bu muhafızlar, yerel insanların bezelye yemelerini seyretmeye teşvik ediliyor, bu mide bulandırıcı manzara içlerindeki vatanseverliği en üst düzeyde tutuyordu. Dünyanın Kızılderili olmayan nüfusu hastalıklarla aşırılıklar sonucunda yavaş yavaş azaldı. Bazı hayalperestler, iyi kötü uzak bir gelecekte Kızılderililer haricinde her türlü ırktan arınmış bir dünya öngörüyor, insanların ancak o zaman mevcut şartlarda müsamaha edilemeyecek biçimde eşit olacağını hayal ediyorlardı. Fakat böyle ütopyacı öngörüler riskli kabul ediliyor, bu tür hayallere gömülen kişilere belli bir şüpheyle yaklaşılıyordu. Yabancı ülkelerin valileri büyük bir dikkatle seçiliyordu, çünkü tecrübelerle anlaşılmıştı ki doğasında herhangi bir istikrarsızlık unsuru barındıran kişiler çeşitli sinir bozukluklarına yatkın oluyorlardı. Bazıları yerli halka gereksiz zulümler uygulamıştı; sinir hastalıkları daha ciddi boyutlarda olan başkalarıysa Yerlilerle arkadaş olmaya kalkmış, onlara bir dereceye kadar eşit muamelesi yapmıştı. İnsanların kardeş olduğuna inanan ve Grek-Yahudi döneminden kalma bu tuhaf öğretiyi anlatan çok eski belgeleri gün yüzüne çıkaran birkaç vali vakası bile görülmüştü. Bu adamlarla son derece ciddi biçimde uğraşılmış, söz konusu tehlikeye karşı Cuzco'daki Endoktrinasyon Fakültesi'nde başlangıç dersleri açılmıştı. Ancak hükümetin uyguladığı politikalar yerlileri gitgide daha sefil duruma düşürüp daha da hayvanileştirdikçe, tehlike zamanla azaldı. Birkaç yüzyılın ardından Perululların üstünlüğü sarsılmaz görünmeye başlamıştı.

BÖLÜM III

Üçlü

Profesör Driuzdustades'in dersleri akademik yıl boyunca sürdü ve Thomas ile Diotima arasında samimi tartışmalara sebep oldu. Diotima'nın arkadaşı Freia da bu tartışmalarda küçük bir rol oynuyordu. Diotima kısmen derslerden, kısmen de tarih okumalarından ötürü onu şaşırtan ve huzursuz eden tereddütler içindeydi. Yamyamlığın gerekli ya da kabul edilebilir bir şey olduğu konusunda kuşkuları vardı. Profesör Driuzdustades, gelinin ayla özdeşleştirilmesinin kelime anlamıyla algılanmaması gerektiğini, bunun yalnızca hoş bir alegori olduğunu açıklamıştı. Diotima'nın aklına bir sabah korkunç bir düşünce geldi. "Madem birleşme yalnızca alegorik, yeme kısmı da öyle olamaz mı? Canlı gelinin yerine zencefilli çörekten bir manken konamaz mı?" Bu düşüncenin kâfirce niteliği Diotima'nın baştan ayağa buz kesmesine yol açtı. Titreyen kızın rengi soldu. Orada bulunan Thomas, endişeyle meselenin ne olduğunu sordu. Ama düşünce uçup gitmişti ve Diotima onu tekrar canlandırmanın akıllıca olmayacağını hissetti. Başka şüpheler de onu rahatsız ediyordu. Üniversite kütüphanesinde çok uzun süredir kimsenin elini sürmediği aşikâr olan eski, tozlu bir cilt buldu. Kitapta, kutsal Zahatopolk'un ortaya çıkışından önceki karanlık çağların en kayda değer görüşleri yer alıyordu. Diotima, bu görüşlerin muazzam antikalığının yol açtığı heyecana karşı koyamadı; bazılarının tarihi Grek-Yahudi sentezinin başlangıcından bile eskiye gidiyordu. Diotima yazıların bazılarında, insanın sevgi ve şefkatinin sadece kendi ırkıyla sınırlı kalmayıp bütün insanlığı kapsaması gerektiği yönünde bir öğreti buldu. Ayrıca, uzun yıllar önce Kızıl olmayan insanların, Diotima'ya en az Zahatopolk ça-

ğında söylenenler kadar bilgece ve derinlikli görünen düşünceler ürettiğini ve sözler söylediğini keşfetti. Beyaz, Sarı ve Kahverengi insanların o günkü yabaniliğinin, kendisine öğretildiği gibi doğuştan gelen bayağılıktan mı kaynaklandığını, yoksa Peru devletinin tesis ettiği kuruluşlar yüzünden mi ortaya çıktığını merak etmeye başladı. Bu şüphelerden pek bahsetmiyordu, ama bazıları kızın ihtiyatlı sözlerinde kendini açığa vurmuyor değildi.

Thomas, Diotima'nın haleti ruhiyesi nedeniyle huzursuzdu. Kıza o kadar hayrandı ki Diotima'nın dudaklarından dökülen her kelimenin Thomas'ın üzerinde ağırlığı vardı. Diotima onu ne kadar telaşlandırırsa telaşlandırsın, kızın belli belirsiz ima ettiği şüphelerini bir tarafa itemiyordu; halbuki başka bir öğrenci arkadaşı olsaydı böyle yapmazdı. Thomas sıkıntılı bir durumdaydı, ama inancı canlıydı; çünkü ona öyle geliyordu ki Zahatopolk muhafazakârlığının katı çerçevesi olmasaydı toplum çözülüp gider, dünyanın her yanında kaos hüküm sürerdi. Kafasında canlandırdığı topyekûn savaşta uygarlığın bütün güzelliklerinin kaybedileceğini görmekten korkuyordu. Bilim ve sanata ne olurdu? Düzenli aile hayatına? Düşman güruhların dünya çapındaki çarpışmalarının yaratacağı muazzam yıkıma ne engel olabilirdi? Ona öyle geliyordu ki bütün bu dehşetleri engelleyen tek şey, geleneksel düzenin görkemli istikrarıydı. Zerre halinde bile olsa, şüphe bir kere içeri sızdı mı bütün sistem dağılırdı. Bütün dünyaya derin bir kültürel karanlık yayılır, dört bir yandaki insanlar şu andaki tebaa halkların en aşağılığı kadar aşağılık hale gelirdi. Diotima bir an için dikkatsiz davranıp belli belirsiz görüşlerini açığa vurduğunda bu tür düşünceler Thomas'ın ürpermesine yol açıyordu.

"Ah Diotima!" diyordu. "Dikkat et! Tehlikeli bir zihinsel yolculuğa çıkıyorsun, adımlarının izini sürmezsen bu yolculuk sonunda seni yutacak olan karanlık ve uçsuz bucaksız bir boşluktan başka bir yere varmayacak. Bu yolda yalnız yürümeni istemiyorum, ama seni ne kadar sevsem de seninle birlikte gelemem."

Bu tartışmalarda bazen yanlarında olan Freia, konuşulanların ciddiyetini kavrayamıyordu. Çocukluktan beri tanıdığı Diotima'ya çok sayıda ortak anının sevgisiyle bağlıydı. Parlak babanın parlak oğlu olarak, kaderinde Zahatopolk kültürünün çok eski gelenekleri devam ettirmek yazılı olan Thomas, o zamana kadar tesis edilmiş her şeyi kutsal gören birinin gözüyle kaçınılmaz olarak saygı talep ediyordu. Öte yandan, vaktinin çoğunu rüyaya benzer mistik bir esrikliğin sersemliği içinde geçiren Freia, olması gerektiği kadar kaygılı değildi. Diotima isyankâr görünen bir şey söylediğinde Freia nazikçe gülümseyip, "Elbette böyle demek istemiyorsun hayatım!" diyordu. Freia'nın inançlarını altüst etmenin ne mümkün, ne de istenecek bir şey olduğunu düşünen Diotima da sadece zihin oyunları oynarmış gibi görünüp karşı çıkmıyordu.

Diotima'nın ailesi Peru'nun en yüksek ve en eski soylu sınıfına mensuptu. Ataları bağımsızlık savaşında Zahatapolk'un en büyük ordusuna komuta etmiş, bunu takip eden asırlarda da kurulu düzeni soylarına layık bir şekilde desteklemişti. Güneş Gelini birkaç defa bu aileden seçilmişti. Bu gelinlerin her dem taze mersin ağacı çelenkleriyle süslü portreleri ailenin yemek salonunun başköşesini işgal ediyordu. Görkemli evleri Cuzco'nun en iyi mahallesinde yer alıyordu; evin güzel de bir bahçesi vardı ve bahçedeki çeşit çeşit çiçeklerin rengi ve kokusu dik yamacı boydan boya kaplıyordu. O kadar saygın olmasa da Freia'nın ailesi de soyluydu. Öte

yandan Thomas bu seçkin çevrelere kabulünü saygıdeğer babasının zekâsına ve kamuya sunduğu hizmetlere borçluydu. Eski ailelerin Thomas gibilere yaklaşımında biraz burnu büyüklük olması belki doğaldı. Ancak rejimin istikrarı için en iyi beyinlerin kesintisiz hizmetinin gerekli olduğu hükümet tarafından kabul gören bir hususta; izlenen politika, toplumsal hiyerarşide hizmetleri sayesinde yükselenlerin toplumda mümkün olduğunca eksiksiz şekilde kabul görmesi gerektiğine işaret ediyordu. O yüzden Diotima iki arkadaşı Freia ile Thomas'tan bahsettiğinde, annesiyle babasının çağlar boyu süren üstünlüğün getirdiği kılı kırk yaran standartlara göre incelemek ve yargılamak için ikisini de davet etmesini istemeleri şaşırtıcı değildi. Diotima, annesiyle babasına gizli düşüncelerinden nadiren bahsetse de, onlar kızda kendilerine derin bir üzüntü veren entelektüel bir pervasızlık hissediyordu. Kızın önce sonuca karar verip savı ona göre hazırlamak yerine sonucu savın belirlemesine izin vermek gibi kötü bir alışkanlığı vardı. Annesiyle babası bunda anarşistçe ve tehlikeli bir şey seziyorlardı. Fakat kızın çılgınca görüşleri konusunda endişelenseler de (aslında Diotima'nın görüşleri annesiyle babasının sandığından çok daha çılgıncaydı) bunların gençlik döneminin coşkunluklarından ibaret olduğunu düşünüyorlardı; gerçek dünyayı biraz tecrübe etmek hepsini yatıştırırdı. Ortak dostlarının pek çoğu Freia'nın örnek alınacak dindarlığına tanıklık etmişti ve kızlarının onun gibi biriyle arkadaşlık etmesinden sevinç duyuyorlardı. Hatta Diotima bu dingin azizeye daha çok benzemediği için bazen hayıflandıkları da oluyordu. Öğretmenlerinin Diotima'nın üstün yeteneklerini ve çalışmalarındaki gayreti anlatması korkularını biraz yatıştırıyordu. Zamanın Diotima'ya zekânın her şey demek olmadığını göstereceğini ve o an için yoksun göründüğü manevi ağırbaşlılığı

kazandıracağını düşünüyorlardı. Babasının büyük şöhretiyle kendi kusursuz sicili güvenilirliğinin teminatı olan Thomas ise, tam da kızları için arzulayacakları bir arkadaştı. Bu konudaki tek tereddütleri, Thomas'ın parlak zekâsıyla ilgili şöhretiydi, çünkü onlara göre kızlarının gelişmesi gereken yönü zekâsı değildi. Ancak öğrenebildikleri kadarıyla, zekânın, tıpkı babası gibi Thomas'ı da hiç yarı yolda bırakmadığı sonucuna varmışlardı ve delikanlının toplumsal düzenin istikrarı için saygıdeğer babası kadar kıymetli biri olacağını ummak için yeterince sebep vardı. Diotima'nın annesini, Thomas ile Freia'yı çay sofrasına davet etmeye yönelten düşünceler bunlardı işte.

Diotima'nın annesi ev sahibesi olarak gayet kibar davranıyor ve misafirlerinin rahat etmeleri için titizleniyordu. Fakat konuklarının başlangıçta biraz ürkütücü bulduğu azametli tavrından sıyrılamamıştı. Dili her zaman doğru, düşünceleri daima kusursuzdu. Gramer ya da kelime dağarcığı konusunda hiçbir gevşeklik gözünden kaçmazdı. Doğrudan çok az bile olsa sapan hiçbir düşünce en azından kalkan bir kaş vasıtasıyla kınanmaktan kurtulamazdı. Diotima annesinin toplumsal tabularına pek saygı göstermiyordu. Lisanı maceracıydı, kelimelerinin bazıları aşırı bilimseldi, diğerleri argodan izler taşıyordu. Zaman zaman hürmetsizliğe varan nüktelere karşı koyamıyor, hatta bazen babasının arkadaşı mümtaz kişilerle bile dalga geçiyordu.

Annesi, "Hayatım," dedi. "Böyle kaba tabirler kullanır ve büyüklerine münasip saygıyı göstermeyi ihmal edersen asla koca bulamazsın." Belli ki, Diotima'nın Thomas hakkında iyi şeyler düşündüğünü anlamıştı ve delikanlının aşırı cüretkâr kızına gem vurmak için çaba göstereceği umuduyla ona dönerek, "Profesör Driuzdustades bunu kesinlikle onaylamaz, değil mi Thomas?" diye sordu.

Thomas bunun üzerine fena halde mahcup oldu. İçten içe ev sahibesiyle aynı fikirdeydi, ama sadakat duygusu Diotima'yı terk etmesine izin vermiyordu. Neyse ki Freia imdada yetişti. Kız, mekânın güzelliği karşısında mest olmuştu.

"Ne kadar mutlusunuzdur kim bilir," dedi. "Uçsuz bucaksız karlara bakan bu zarif bahçede oturup kutsal diyarımızın o yüksek zirveler kadar sonsuz ve yüce olduğunu düşünmek ne mutluluk!"

Diotima'nın annesi de aynı duygular içindeydi, ama bunları ifade etmenin yakışık alıp almayacağından emin olamıyordu; çünkü coşku yerli yerinde olduğu sürece iyi bir şeyse de asla görgü kuralları ve edep çerçevesinin dışına çıkmamalıydı. Kadın Freia'nın coşkusuna uygun bir karşılık bulmak için bir an tereddüt edince Diotima araya giriverdi.

"Hadi ama Freia," dedi. "Zirveler sonsuz değil. Jeolojiden biliyoruz ki yerkabuğundaki bir kırılmayla yükseldiler, günün birinde de başka bir kırılma hepsini yıkacak. Zahatopolk rejimini o ağır kütlelerle karşılaştırmanın bir nebze de olsa kutsal şeylere küfür niteliği taşıdığından endişelenmiyor musun?"

Bu cümle kederli bir sessizliğe yol açtı; sonunda Thomas işi tatlıya bağlamaya çabaladı. "Ah, Diotima yalnızca şaka yapıyor elbette. Bazen mizah duygusu alıp başını gidiyor."

"Ah, ah," dedi anne. "Ona çok sert davranmamalıyız sanırım. Sevgili babası da şimdi tam istediğim gibi ağırbaşlı, fakat geçmiş yıllarda bazen bizden yaşça büyük mümtaz kişilere saygısızlık edip beni nasıl üzdüğünü hatırlıyorum. Diotima da hepimiz gibi öğrenecek."

Grup, bu yatıştırıcı sözlerle dağıldı.

Diotima'nın düşüncelerinde bir kez yer etmiş olan şüphe, çeşitli keşiflerle beslenip büyüyordu. Bulduğu eski ciltli kitap, üniversite kütüphanesinin kimsenin ziyaret etmeyeceği kadar tozlu ve eski bölümlerinde araştırma yapma isteğine kapılmasına yol açtı. Bu bölümlerden birinde, kutsal gelini yeme görevinden imtina eden kötü İnka ile ilgili, o döneme ait bir kayıt buldu. O zamanlar İnka'nın, güneşin gücünü toplamayı başaramamasının yalnızca görünüşte olduğunu savunan çok sayıda yandaşı olduğunu keşfetti. Bu yandaşlar, rahiplerin bütün meydan saatlerini gündüzleri geri kalıp geceleri ileri gidecek şekilde ayarladıklarını, böylece gündüzlerin uzamadığı, gecelerin de kısalmadığı izlenimine yol açtıklarını savunmuştu. Yandaşlar ayrıca İnka'nın dişleriyle saçlarının dökülmesinin ağır ağır etki eden bir zehir yüzünden olduğunu, ölümünün de yıldırımdan değil yüksek voltajlı iki elektrik direğinin arasındaki bir akımdan kaynaklandığını iddia etmişti. Halefi doğal olarak bu gruba karşı çıkmış, grup büyük bir acımasızlıkla ortadan kaldırılmıştı. Diotima gruba karşı herhangi bir görüş geliştirilmediğini, yalnızca zulüm uygulandığını fark etti.

Sarsıntıdaki inancına bir darbeyi de, İnka hanesinde yüksek bir mevkide bulunan amcası farkında olmadan indirmişti. Bu adam bir zamanlar çok hastaydı, sayıklamaları sırasında dinleyenlerin delice zırvalıklar olarak gördüğü bir sürü şey söylemişti. Sık sık ona bakma görevini üstlenen Diotima içinse bu delice sayıklamalarda gerçek payı var gibi görünüyordu.

"Ha, ha," diye gülerdi amcası. "İnsanlar kutsal gelini rahiplerin seçtiğini zannediyor. Sarayın hadımlarının, İnka'nın şehvetine en iyi şekilde hizmet edecek kızı gelin olarak seçtiğini bilselerdi nasıl üzülürlerdi!"

Saray hadımları kamuoyunda tek bir görevle bilinirdi, o da Zahatopolk dininin merkezini oluşturan muhteşem mabette güneşe doğru eski ilahiler söylemekti. Uhrevi ve zarif sesleri, bütün dinleyenlerin içini ilahi ruh olduğuna inandıkları bir duyguyla doldururdu. Dinlerken insanların kalbi cennete yükselir, bütün saygılı dinleyiciler ilahi güçle bir tür mistik birleşmeye ulaştıklarını düşünürlerdi. Bu adamların aldatıcı bir din maskesi takan rezil birine pezevenklik yaptığını düşünmek dehşet vericiydi. Yine de amcasının karmakarışık sayıklamalarının Diotima'nın aklına getirdiği buydu işte.

Biri uzun süre önce olmuş, diğeri o güne dek her yıl tekrarlanmış bu iki dini sahtekârlık Diotima'da yoğun bir tiksinti uyandırmıştı; fakat kız şimdilik bunu pek açığa vurmuyordu. Thomas'ı nazikçe yönlendirmeyi ve yavaş yavaş kendi tarafına çekmeyi umuyor, onunla sohbetlerinde en tehlikeli düşüncelerini kendine saklıyordu. Vaktinden önce bir sarsıntı Thomas'ın uzaklaşmasına yol açardı. Zarif güzelliğine karşın Freia, Thomas'ın ruhunun derinliklerindeki duyguları harekete geçiremeyecek kadar sıkıcıydı ve entelektüel kapasiteden yoksundu. Öte yandan delikanlı Diotima'yı sarhoş edici, neredeyse delicesine tahrik edici, fakat aynı zamanda dehşet verici buluyordu. Diotima'yla birlikteyken bir dağcının tehlikeli, ışıltılı bir buz yamacında hissettiği heyecanlı neşeyi hissediyordu. Uzak duramıyor, boyun eğemiyor fakat bütünüyle de reddedemiyordu.

BÖLÜM IV

Freia

Üçlü, bir gün bir dağ ırmağının kıyısında oturup derin tartışmalara dalmıştı ki Diotima, saray hadımı olduklarını üniformalarından anladığı iki adamın ağaçların arasından onlara baktığını gördü. Biri Freia'yı işaret ediyor, diğeri de ciddiyetle başıyla onaylıyordu. Amcasının ortaya serdiklerinin ışığında anlamı açık olan bu sahneyi arkadaşları görmemişti. Diotima'nın rengi soldu, kız alçak bir sesle, "Hadi şehre dönelim." dedi. Diğerleri, "Sorun ne?" diye sordular. Güvenli bir uzaklığa eriştiklerinde Diotima, Freia'nın bir sonraki Zahatopolk Gelini olacağı bilgisini edindiğini açıkladı. İki arkadaşı da, "İyi de sen bunu nereden bilebilirsin?" diye sordular. Diotima, "Onu şu anda açıklayamam," diye cevapladı. "Ama haklı olduğumu göreceksiniz."

Bundan çok kısa bir süre sonra gelin olarak Freia'nın seçildiği halka duyuruldu. Freia mütevazı bir mutlulukla kendinden geçmişti; Grek-Yahudi sentezi döneminde, doğum müjdesini alan Meryem'e atfedilen bütün duyguları tecrübe ediyordu. Diotima fena halde sarsılmıştı; dini inanç, hayatı boyunca arkadaş olduğu kızın korkunç bir akıbete uğrayacağını düşünmesine engel olamıyordu. Thomas, Diotima'nın duygularının dinin gerektirdiği gibi olmadığının farkındaydı elbette. Onun haklı olduğunu düşünemiyor, ama haksız olduğunu düşünmenin acısına da katlanamıyordu. Freia'nın annesiyle babası, bekleneceği üzere, bu müthiş şerefin ailelerine düşmesinden ötürü son derece mutluydular. Diotima'nın annesi, Freia'yla arkadaşlığından ötürü kızını kutladı ve bütün ahbaplarına kızların dostluğundan bahsedip böbürlendi. Duyurudan birkaç

gün sonra Freia dinle ilgili olmayan her türlü şeyden uzaklaştırılarak tanrı mertebesine yükselmesinin öncesindeki uzun arındırma ve kutsama sürecine sokuldu. Diotima arkadaşının yasını tutuyordu. Thomas Freia'ya bahşedilen şereften sevinç duymak için beceriksizce çabalıyordu. Diotima, hâlâ Thomas'ı tam olarak dönüştürme umutları beslediğinden, anlaşmazlıklarının asla bir patlamaya yol açmaması için gayret gösterdi. Aralarındaki şüphe ve askıya alma hali, Freia'nın hazırlık ayları boyunca sürdü.

Freia, kutsal hadımların yüzyıllar içinde yavaş yavaş mükemmelleştirdiği uygulamanın etkisi altına girmişti, mistik esriklik tarafından gitgide daha fazla ele geçiriliyordu. Onunla ilgilenen hadımlardan ilahi bir varlık muamelesi görüyordu. Süslenmesi için yalnızca Zahatopolk Gelinleri'nin giydiği eski, güzel kaftanlar getiriliyordu. Her sabah tam güneş doğarken, yalnızca Zahatopolk Gelinleri'nin girebildiği, onun haricindekilerin girmesinin yasak olduğu ve girenin ölümle cezalandırıldığı kutsal bir ırmakta yıkanmaya götürülüyordu. Duvarları, Zahatopolk'un dünyadaki yaşamını anlatan mozaiklerle ışıldayan mücevherli bir tapınakta, hadımların dünyaya ait olmayan bir saflıktaki seslerle söylediği kutsal ilahileri dinliyordu. Yalnızca kadın ve erkek olanların beslendiklerinden farklı, özel yiyeceklerle besleniyordu. Ayın güneşin kollarında taşınmasını sevinçle anlatan eski şiirlerle ve kutsal, tutkulu bir kucaklaşma halindeki Zahatopolk'la gelinini gösteren resimlerle dolu kitaplar getiriliyordu önüne. Kadim efsanelerle ayinlerin dünyasında, Freia'nın geçmişteki günlük yaşamına dair anıları bulanıklaştı. Kız rüyada gibi nefes alıp hareket ediyordu. Ona öyle geliyordu ki, Tanrıça'nın ruhu onu günbegün daha fazla ele geçiriyordu.

Sonunda yüce gece geldi. Freia, sayısız yıldızla süslenmiş parlak mavi bir kaftan giymişti; elinde alev alev bir meşaleyle onu bekleyen İnka'ya giden kutsal basamakları yavaş yavaş indi. İnerken, son derece eski ve neredeyse insanı büyüleyecek kadar güzel kadim bir ilahi söylüyordu. Son notayla merdivenin sonuna ulaştı, uzun süredir beklediği İnka'yı karşısında gördü.

Kalın dudaklı, patates burunlu, yağların arasında neredeyse kaybolmuş domuz gözlü bir adam olan İnka, Freia'nın gözüne yine de ilahi bir varlık ve Zahatopolk'un muhterem bir simgesi olarak göründü. Adam kızı kabaca tutarak, "Hadi bakalım, çıkar şu kaftanı," dedi. "Bütün gece bekleyemem." Freia bir Tanrı'nın böyle davranması gerektiğini hissetti ve ona hürmetlerini sunma fırsatını sevinçle karşıladı. Ayin tamamlandığında İnka uykuya dalıp horlamaya başladı; Freia onun uyuyan bedenini saygıyla seyrediyordu. Gecenin bir yarısı rahipler gizli bir kapıyı son derece sessiz bir biçimde açarak Freia'yı çağırdılar. Kız yavaş yavaş, kendinden geçmiş bir halde onların peşinden ölümüne yürüdü.

İnka zamanı gelince uyanıp kahvaltısını yapmaya indi. İlk lokmasını alınca, "Hiç olmazsa," diye mırıldandı, "bu sene kızı iyi pişirmişler."

BÖLÜM V

Diotima

Freia ilahlaştırılmaya ve ölüme götürüldükten sonra Diotima'nın ruh hali değişti. Eskiden neşeyle, nüktelerle dolup taşardı. Zekâ oyunlarını sever, bir tartışmayı sosyal etkilerinden ziyade mantık kaygısıyla takip ederdi. Ancak şimdi, Freia'yı kaybetmenin

etkisiyle, sahte inançların toplumsal sonuçlarının baskısı altında eziliyordu. Artık resmi teolojinin tek bir kelimesini bile kabul edemezdi. Zahatapolk'un yalnızca bir insan, Perululların üstünlüğüne dair öğretisinin de ulusal kibrin cisimleşmiş hali olduğu açıktı. Kış gündönümüyle bağlantılı bütün ayinler gözüne hem saçma, hem de acımasızca görünüyordu. Freia'nın bir Tanrı'ya değil, bir zorbanın şehvetine kurban edildiğini düşünüyordu. Ancak bu derece sağlam kök salmış bir sisteme karşı ayaklanmak hafife alınacak bir şey değildi; Diotima bir süre kendisini iç tartışmalarla sınırladı. İsyan, düşüncelerinde gitgide bütünleştikçe Diotima da bu düşüncelerin dışavurulmasını bastırdıkça bastırdı. Onun isyana kalkışmasından ödü patlayan Thomas, bu düşüncelerin yatıştığını umuyordu. Diotima'nın, henüz erken bir aşamada kendisine ifade ettiği ilk şüphe tohumlarına dair onunla ne zaman tartışsa, kız Thomas'ın savlarını çürütmeye kalkışmıyor, Thomas da onu ikna ettiğini hayal ediyordu. Diotima, Thomas'ın kendisini sevdiğini görüyordu, ürkütücü bir göreve karşı gitgide artan bir sadakat hissi olmasa, o da Thomas'ı sevebilirdi. Bu his kızı uzak tutuyor, sırf insani bir amaç için duyulacak herhangi bir tutkuya kendisini bütün yüreğiyle adamasını engelliyordu. Thomas onun uzak durduğunu seziyor, bu yüzden acı çekiyordu. Sonunda, Diotima'nın her anını dolduran düşünceleri artık Thomas'tan saklayamayacağına karar verdiği bir gün geldi.

Thomas ile Diotima bir sabah erkenden And Vadisi'nin derinliklerinde birlikte yürüyorlardı. Bahar çiçeklerinin bereketinin sıcak güzelliği ayaklarının dibindeydi. Üstlerinde, inanılmaz yüksekliklere uzanan karlı zirveler gökyüzünün derin maviliğine neredeyse küstahça dalıyordu. Vadinin büyük kısmı hâlâ gölgeliydi, ama zaman zaman göz kamaştırıcı güneş ışınları dağların gölgelerini

delip geçiyordu. Diotima'nın kusursuz çehresinin keskiyle yontulmuş sakinliği Thomas'a aşağıdaki sıcak güzellikle yukarıdaki soğuk gökselliğin bir bileşimi gibi göründü. Manzara ve kadın birlikte, içinde insani sevinçten daha üstün bir duygu uyandırıyordu neredeyse. Aşk içinde ateş gibi yanıyordu ama aşktan üstün bir şey tarafından denetim altında tutuluyordu; huşu, hayranlık, saygı ve bir insanın neler olabileceğine dair bir farkındalık. Hiçbir sıradan aşk sözü yeterli görünmüyordu. Thomas bir süre titrek bir sessizlik içinde yürüdü. Sonunda Diotima'ya dönerek, "Şu anda hayatın nasıl yaşanması gerektiğini anlamaya başlıyorum" dedi.

"Evet," dedi Diotima. "Çiçekler gibi hoş ve nazik bir şekilde yaşanmalı, zirveler gibi sarsılmaz ve berrak, gökyüzü gibi uçsuz bucaksız ve görkemli olmalı. Hayatın böyle yaşanması mümkün. Ama toplumumuzda hüküm süren bunca çirkinlik ve dehşetin içinde yapılmaz bu."

Thomas, "Çirkinlik ve dehşet mi!" diye feryat etti. "Ne demek istiyorsun?"

Diotima, "Sadece bir insan olan bir kişinin, sırf Tanrı olduğu zannedildiği için iğrenç şeyler yapmasına göz yumulan yerde çirkinlik vardır." dedi.

Thomas bu sözleri duyunca titreyerek geriledi. "Sadece bir insan mı?" diye sordu. "Kutsal Zahatapolk'u kast etmiyorsun herhalde!"

"Kast ediyorum," dedi Diotima. "Ilahi biri değil. Onu o makama getiren efsane korkuyla yaratılmış. Ölüm korkusu, kaderin indireceği darbelerin korkusu, doğa güçlerinin korkusu, insanın tiranlığının korkusu. Bazen tepemizdeki şu zirvelerden aşağıdaki vadilere ölüm yuvarlanıyor. Zirvelerde hüküm süren güçlerin zalim olduğu

düşünülüyor ve onların korkunç acımasızlığını ancak anlayışlı bir zalimliğin yatıştırabileceği sanılıyor. Ancak bütün korkular rezilce, yarattıkları efsaneler rezilce, bu efsanelerin yücelttiği insanlar da rezil. Zahatopolk Tanrı falan değil, iğrenç, çoğu yönden hayvanlardan aşağı bir insan. Freia'nın kurban edildiği ayinin ilahi bir kökeni yok. Hiçbir şeyin ilahi kökeni yok. Tanrılar, korkularımızın gecenin bulanıklığı üzerindeki gölgeleri. İnsanın, onu mahvedebilecek güçler karşısındaki zilletini simgeliyorlar. Zamansal düzende sıradan bir ânı ilahi bir ân olarak değerlendiremeyecek zamana köleliği simgeliyorlar. Bu mağlubiyete teslim olmayacağım. Yaşadığım sürece dağlar gibi dik duracağım. Yoluma felaket çıkarsa, ki hiç kuşkusuz çıkacaktır, ancak dışarıdan gelen bir felaket olur. Olabilecek olanlara duyduğum inancın kalesi yıkılmayacak."

Diotima konuşurken, müthiş bir çatışma Thomas'ı parçalara ayırır gibi oldu. Bir tarafı, daha bir ân önce Diotima'yı yüce bir birlik içinde görmüş olan tarafı, kızın sözleriyle tutuşmuş, ona katılmaya can atıyordu. Ancak bir o kadar güçlü, hatta belki daha güçlü olan başka bir tarafı Diotima'ya karşı çıkıyordu. Thomas'a bütün öğretilenler, yaşadıkları toplumla ilgili bütün bildikleri, bebekliğinden beri içine akıtılan bütün huşu ve hürmet hisleri karşı çıkarak ayaklanmıştı ve Diotima'nın resmettiği soğuk, tanrısız dünya içini engin bir dehşetle dolduruyordu. Acımasız davranabilen, ama bizim tutkularımıza benzer tutkular deneyimlediği için hiç değilse bize tümden yabancı olmayan bir tanrının daha iyi olduğunu hissediyordu; uçsuz bucaksız, soğuk, cansız, düşünmeden yaratan ve ortadan kaldıran, hiçbir amaç gütmeden yarattığı ve hiç tereddütsüz yok edeceği insanlığı zerre kadar umursamayan bir evrendense öyle bir Tanrı daha iyiydi. Bu engin dehşet o an için aşkından bile daha kuvvetliydi. Rengi solmuş, titreyen Thomas, Diotima'ya

dönerek, "Hayır," dedi. "Dünyanı kabul edemem, düşüncelerinle yaşayamam. Ölçüsüz gaddarlığın böylesine duygusuzca patladığı bir evrende, insan sıcaklığının kıpırdaşan alevini canlı tutamam. Atalarımın inancını yok etmeyi görev edineceksen, yollarımız ayrılmalı."

Yavaş yavaş, sessizlik içinde yürüyerek vadideki eve vardılar. Orada İnka'nın hadımlarını bekler buldular. Hadımlar Diotima'ya, "Seçildin," dedikten sonra kızı alıp götürdü. Thomas, Diotima gözden kaybolana dek arkasından baktı; ama ne bir kelime etti ne de kıpırdadı.

Diotima'nın Yılın Gelini seçildiği annesiyle babasına resmen bildirildi; ayrıca kızın niçin derslere katılmadığını açıklamak üzere profesör Driuzdustades'e de haber verildi. Kadim gelenekleri takip eden anne-baba, kızlarına bahşedilen şerefi kutlamak için büyük bir parti verdi. Cuzco'nun bütün asilzadeleri düğün hediyeleri ve tebrik konuşmalarıyla partiye katıldı. Diotima'nın annesi hediyeleri ve tebrikleri kibar bir alçakgönüllülük havasına bürünerek kabul etti. Babası dik ve heybetli denebilecek bir duruşla, nezaket kuralları gereğince memnuniyetini kısmen gizleyerek askerce tavrını korudu. Parti sosyal olarak muazzam bir başarıya ulaştı, Diotima'nın ailesi de kendilerini eskisinden bile daha asil hisseti.

Profesör de Diotima'nın görkeminin yansımalarından faydalandığını hissediyordu. Diotima'nın yeniden vücud bulmanın aracı olmaya layık hale gelmesinin profesörün etkisiyle olduğunu Ay Tanrıçası fark etmişti mutlaka. Profesör, bu yüce hanımefendiyle arkadaşlığından ötürü oğlunu tebrik etti, ama Thomas'ın durumun gerektirdiği kadar mutlu olmadığını fark edince biraz keyfi kaçtı. Ancak bu his, katı kurallara sıkı sıkıya bağlı duyguları açısından

sarsıcı olsa da, başlangıçta Diotima'nın arkadaşlığını kaybetmenin Thomas gibi genç birinde biraz üzüntü yaratmasının mazur görülebilir bir şey olduğu düşüncesiyle avundu.

Ne var ki birkaç gün içinde etrafta korkunç dedikodular dolaşmaya başladı. Diotima'nın bahşedilen şerefi olması gerektiği gibi kabul etmediği, arındırma törenlerinde üstüne düşenleri yapmayı reddettiği, Ay Tanrıçası'nın vücuduna girdiğine dair farkındalığı inkâr ettiği, İnka'dan saygısızca bahsettiği ve hatta tezahür törenleri yerine getirilmese de güneşle ayın yollarına gayet güzel devam edeceğini (ah bu ne büyük bir küfürdü!) söylediği kulaktan kulağa fısıldanıyordu.

Eyvahlar olsun ki bu dedikodular gayet sağlam kaynaklara dayanıyordu. Rahipler de hadımlar da dehşet içindeydi. Sahte İnka'nın gelini yemeyi reddettiği o çok eskide kalmış günlerden beri böylesi bir duruma uzaktan da olsa benzeyen hiçbir şey olmamıştı. Şaşkınlık içinde, zaman kazanmaya çalışmaya karar verdiler. Diotima'nın dik başlılığını İnka'ya bildirmeyecek, ama kararlılığının kırılması ve duruma ayak uydurmaya razı gelmesi umuduyla kıza her türlü baskıyı uygulayacaklardı. Bu amacı göz önünde bulundurarak Diotima'yı ikna etme şanslarının yüksek olduğunu düşündükleri kişilerle bir dizi görüşme ayarladılar.

Bu görüşmelerin ilki, Diotima'nın annesiyleydi. Annesi mağrur ve biraz buyurgandı, duygularını göstermeye nadiren yanaşırdı, daima kontrollü ve ketumdu. Şimdiyse bütün bunlar değişmişti. Kadın kendisini fena halde küçük düşmüş hissediyordu. Dünyayla yüzleşemiyor, onu kınayacaklarından ya da daha fenası merhamet göstereceklerinden çekindiği için arkadaşlarıyla görüşmeye cesaret edemiyordu. Kızını çıplak bir hücrede, nedamet kılığına

bürünmüş, ekmekle sudan oluşan bir menüyle beslenirken buldu. Hıçkırıklarla sarsılır, gözyaşları yanaklarından aşağı akarken anlaşılmaz üzüntü ve sitem sözcükleri kekeledi.

"Ah, Diotima," dedi. "Annenle babana bu korkunç rezaleti nasıl yaşatabilirsin? Masum çocukluk yıllarından, bakımım altında hem zihninin, hem bedeninin serpildiği ve geleceğin için umutlarımızın her geçen gün arttığı zamanlardan kalan hiç hatıran yok mu? Bu şanlı ülkede tarih bayrağını yüzyıllar boyunca taşıyan gururlu ailene karşı hiçbir şey hissetmiyor musun? Seni en çok sevenleri, bir insanın başına gelebilecek en korkunç akıbete mahkûm edebilir misin? Yani utanması olmayan bir kız evlat yüzünden duyacağımız utanca? Ah Diotima, buna inanamıyorum bir türlü. Bunun kötü bir rüya olduğunu söyle de sevgim eskisi gibi seni sarmalasın." Bu noktada gevelediği sözleri hıçkırıklar boğdu, kadın başka bir şey söyleyemedi.

Diotima annesinin kırık dökük sözlerinden etkilenmemişti. Gururla ve soğuk bir tavırla cevap verdi:

"Anne, bu işin içinde ebeveyn sevgisinden, aile gururundan daha üstün, hatta bin yıldır ayakta duran bu diyardan bile daha üstün bir şey var. Gerçi bu gerçeği fark edemediğini biliyorum, ama bu mağrur diyar yalanlar, zalimlikler ve iğrençlikler üstüne kurulmuş. Bunların parçası olamam. Gözyaşlarından etkilenmemiş görünmemin sebebi soğukluk değil. Hayal edebileceğinden çok daha büyük başka bir ateşle yanıyorum da ondan. Ne anlayabilir ne de onaylayabilirsin. Böyle bir kız evlat yüzünden acı çektiğini unutman için sana yalvarıyorum."

Annesi büsbütün çaresizlik içinde dönüp yavaş yavaş uzaklaştı ve Diotima'yı yalnız bıraktı.

Annesi başarılı olamayınca, ertesi gün Diotima'nın hücresine babası kabul edildi. Onun izlediği yol annesininkinden biraz farklıydı.

"Hadi canım sen de," dedi. "Niye böyle inatçılık ediyorsun acaba genç budala? Biz saray çevresinde yaşayanların uzun süredir bilip kabullendiği şeyleri fazlasıyla erken ve fazlasıyla çabuk öğrenmekten ötürü üzgün olduğunu görüyorum. Aklı başında insanların güneş ve ayla ilgili bütün o palavralara inandığını zannetmiyorsun herhalde? Ya da hepimizin tanıyıp tiksindiği İnka'nın takvime göre yılda bir kere ilahi bir varlık haline geldiğini düşündüğümüzü? Kutsal Gece denen şey sırasında İnka'nın herhangi bir dini dürtüden ilham almadığını gayet iyi biliyoruz, ama bu yüzden senin ortalığı birbirine katacağın konusunda tehditler savurman gibi yaygara koparmıyoruz, çünkü ne kadar temelsiz olurlarsa olsunlar bu inançların devlete faydalı olduğunun farkındayız. Hükümete saygı duyulmasını sağlıyor ve hem yurtta hem de yabancı ülkelerde imparatorluğun düzenini korumamıza imkân veriyorlar. Halk senin gibi düşünmeye başlarsa ne olacağını sanıyorsun? Peru'da karışıklıklar baş gösterir, yurtdışında isyanlar çıkar ve çok geçmeden uygar toplumun kumaşı paramparça oluverir. Düşüncesiz kız! İnka'ya kurban edilmeyi reddediyorsun, ama gerçekte iğrenç bir prense değil kanun, düzen ve istikrar uğruna kurban edileceğini düşünemiyorsun. Hakikatten dem vuruyorsun, ama hakikatler bir imparatorluğun devamını nasıl sağlayabilir? Profesör, bütün imparatorlukların daima faydalı yalanlar üzerine kurulduğunu öğretmeyi başaramadı mı sana? Korkarım sen bir anarşistsin, bu fikirlerinden caymazsan devletin sana merhamet göstermesini bekleyemezsin."

"Baba," diye cevapladı Diotima, "sanırım aile gelenekleriniz açısından bakıldığında Peru devletinin senin için bir Tanrı olması doğal. Bütün ömrünce yaşadığından farklı bir toplum düzenini kafanda canlandırabilmek için hayal gücünü biraz zorlaman gerekiyor babacığım, ama korkarım ki hayal gücün en kuvvetli yönün değil. Düşüncelerimde, ırkımızın yarattığından daha iyi bir dünya görüyorum. Daha fazla adalet, daha fazla şefkat, daha fazla sevgi ve her şeyden önemlisi daha fazla hakikat barındıran bir dünya. Bu daha iyi dünyaya giden yol felaketler ve kargaşalarla dolu olabilir, ama felaket ve kargaşa bile toplumsal ve bireysel iğrençliklerimizin cansız katılığına yeğ tutulmalıdır."

Babası bunu duyunca öfkeden kıpkırmızı kesilerek yüksek sesle, "Terbiyesiz çocuk, ne halin varsa gör!" diye feryat edip uygun adım gün ışığına çıktı.

İnatçı mahkûmun bir sonraki ziyaretçisi profesördü. Diotima'nın hücresine tatlı dilli, sahte bir merhametle giren adam, otoritesini ikna etmeye yönelik niyetinin altına saklayan bir tonla konuştu kızla. "Zavallı evladım," dedi. "Seni burada görmekten büyük üzüntü duyuyor ve suçun birazının da bende olduğunu düşünmeden edemiyorum; endoktrinasyon derslerimi dinlediğin yıl boyunca toplumsal görevleri şu andaki vaziyetinin gösterdiğinden daha iyi anlamanı sağlamam gerekirdi. Söyle bana Diotima, sizlere aktarıp belletme görevini şu âciz varlığımla üstlendiğim öğretilere hangi noktalarda ve hangi sebeplerle muhalefet ediyorsun?"

"Eh," diye cevapladı Diotima, "madem sordunuz, söyleyeyim. Öne sürdüğünüz olgulara inanmıyorum, teorilerinize inanmıyorum. Sosyal fayda algınızın tahammül edilemez derecede dar olduğunu ve dogmanın değişmezliğine olan inancınızın hem zekâyı hem de

duyguları öldürecek kadar katı olduğunu düşünüyorum. Hakikate kayıtsızlığınızı iğrenç, gücün önünde eğilmenizi dalkavukça ve rezilce buluyorum. Şimdi, eteğimizdeki taşları döktüğümüze göre, söyleyeceklerinizi dinleyebilirim."

Profesör bu kaba sözler karşısında kıpkırmızı kesildi. Bir an için salt hakaretlerden oluşan bir cevap vermeye meyletti ama, böyle bir şey mensup olduğu tabakanın geleneklerine ihanet demekti. Diotima lafını sakınmamış, anlam karmaşası ve belirsizlikten kaçınmıştı, profesör buna o kadar da derinden hayıflanmıyordu doğrusu. Bu bölgeler başlangıç seviyesindeki biri için bilgeliğin yüce zirvelerinin ancak etekleri olsa da, yalın gerçeklikler bölgelerinde yaşamaktan memnundu. Profesör hissettiği rahatsızlığa zar zor gem vurarak kızın fazla gergin olduğunu, su ve ekmekten ibaret menünün öfkeye haydi haydi yol açabileceğini söyledi kendi kendine. Hayatı boyunca edindiği ders verme alışkanlıkları yardımına koştu, kızın sert eleştirilerine kendisinin büyüklüğü ve onun gençliği açısından bakıldığında gerçekten hayranlık uyandıracak bir tavırla cevap verdi.

"Diotima," dedi, "bazı şeyleri bilmediğin anlaşılıyor. İş işten geçmiş olsa bile bunları var gücümle önüne sermeliyim. Diğer her şeyin temelinde yatan şeyle başlayacağım. Kutsal Zahatopolk'un Tanrılığını inkâr mı ediyorsun?"

"Evet," diye cevap verdi kız. "Onun mucizevi biçimde cennetten indiği öğretildi bize. Ben kendi adıma, bulutların üstüne saklanmış bir helikopterden indiğine inanıyorum. Ölmediği, dünya üzerindeki işleri sona erince mucizevi biçimde cennete yükseldiği söylendi. Buna da inanmıyorum. Bana kalırsa son hastalığı sırasında generallerinden oluşan bir topluluk etrafını sardı ve dış dünyayla her

türlü temasını engelledi. Cesedini Cotopaxi kraterine attıklarını düşünüyorum. Bu yöndeki efsaneler, ataları bu düzenin tertipçisi olan ailemde gizlice nesilden nesile aktarılır. Herkes gizlilik yemini eder ve düzene yalnızca erkekler kabul edilir. Ama erkeklerin ateşi çıkar, ateş de sayıklamalara yol açar. Sayıklama esnasında en büyük sırlar bile ağızdan kaçırılabilir."

Profesör bu noktada bir hakikat dersinin gerekli olduğunu gördü. "Sevgili kızım, algısal olguların sıradan dünyasında işlerin söylediğin gibi olduğunu kabul ederim; ama ülkemizin geleneksel öğretisinin helikopterler ve askerî çetelere dair efsanelerden çok daha derin bir hakikat mesajı verdiği daha yüksek bir anlam dünyasının var olduğunu göremiyor musun? Helikopterlerin kutsallıkla ne ilgisi var? Helikopter dediğin alt tarafı bir makine, kuşkusuz usta işi, kuşkusuz kullanışlı ama evrenin yaratılışıyla ilgili temel öğretilerde merkeze alınacak değerde değil. Kutsal kurucumuz böyle bir alet kullanmaya tenezzül ettiyse bile hiç şüphesiz bunu bizim sorgulayamayacağımız bilgece bir sebeple yapmıştı. Ayrıca onun cennetten indiğini inkâr ediyorsun ama cennetin nerede olduğundan nasıl bu kadar eminsin? Cennetin, cennete layık düşüncelerin olduğu yerde bulunduğuna dair yüce manevi hakikati öğrenmedin mi? Tabii Zahatopolk her neredeyse cennete layık düşüncelerin orada kendilerine bir yuva bulacağından da kuşkun olmasın. Ölümü için de çok benzer şeyler söylenebilir. Dünyevi kabuğu soğuyup cansız hale geldiyse ne olmuş? Müritleri o kabuğu Zahatopolk'un kendilerini eğitmesini sağlayan o kutsal ateşe dünyadaki en yakın şey olan yeryüzü ateşine saygıyla götürdülerse ne olmuş? Tapınılacak şey dünyevi kabuk değildir, bizim Tanrımıza maneviyatla ve hakikatle tapılması gerekir, maneviyat ve hakikat de ruhta yaşar, vücutta değil. En yüce Tanrı hakkında sarf ettiğin

düşüncesizce sözler, kaba saba bir açıdan bakıldığında maddi gerçeklere ters düşmüyor olabilir. Fakat sana gösterdiğim gibi, bunlar ruhani açıdan baştan aşağı yanlış ve kutsal dinimizin esinlediği bütün güçle hor görülmeleri gerekiyor. Kusursuz biçimde olmasa da ilahi hakikatin bir parçası olan varlıklar olarak bizi ilgilendirmesi gereken de sadece bu ruhani anlam olmalı."

Kız, "Profesör," diye cevap verdi, "söylediklerinizi çok etkileyici elbette ama korkarım sizi beyninizden vurulmuşa döndürecek bir görüşe ulaştım. Gerçekler ve hikâyeler var, bir de hakikat ve yalanlar. Müridi olduğunuzdan şüphelendiğim Altın Oran öğretisini vaaz edenler, insanın hakikatle yalan arasındaki altın orana uyması gerektiğini savunur, tıpkı şimdi dinlediğim konuşmanızda hayranlık verecek biçimde yaptığınız gibi. Ancak benim zihnimde hakikatler sert ve inkâr edilemeyecek şeylerdir. Sadist İnka'nın gaddar bir seks âlemiyle arkadaşım Freia'yı önce zevkine alet ettiğini, sonra da onu yediğini biliyorum. Bu gerçek. Sisler ve efsaneler örtüsü altına ne kadar saklarsanız saklayın, gerçek gerçektir ve gözünüzden uzak tutmaya çalıştığınız sürece onun kötülüğünü paylaşırsınız, bu da sizi lekeler."

Profesör, "Bak şimdi, bak şimdi," dedi. "Ağır sözler bunlar. Hakikatin felsefi teorisini akademik ödevlerinin emrettiği kadar derinden incelediğini sanmıyorum. Bir öğretinin hakikatinin, budalanın tekinin elindeki cetvelle ölçülebilecek sefil, bayağı bir doğrulukta değil, öğretinin toplumsal faydasında ve manevi derinliğinde yattığını bilmiyor musun? Arkadaşın Freia'ya karşı duyguların herhangi bir hakiki standartla ölçüldüğünde ne kadar da kıymetsiz! Freia'nın Tanrılaşma anlarındaki o esrikliği çok daha yoğun, insan ırkının ihtiyaçlarıyla çok daha fazla uyum içindeydi!

Onun neler elde ettiğini bir düşün. Kibrin yüzünden bazı yönlerini iğrenç bulduğun bir ayinde birkaç kısa ân boyunca Ay Tanrıçası'yla bir bütün haline geldi. İçindeki ölümsüz şeyler, bu ölümcül yaşamın üzüntü ve sıkıntılarından azade bir halde, ebedi bir sükûnet ve ebedi bir güzellikle Tanrıça'nın yelkenlerinde göklerde geziyor. İnsanoğlunun, Freia'nın dünyevi hayatının sona erdiği görkemli ayine neler borçlu olduğunu bir düşün! Şiiri, ağır ritimli müziği, muhteşem mozaikleri, incelikli ve kesin hatlarının gözleri olduğu kadar ruhları da cennete doğru çektiği mabedi düşün. Bütün bunların dünyadan silinmesini ister misin? İnsanoğlunun tozlu, defter tutan bir yavanlığa düşmesini? Şiirin, müziğin ve mimarinin yok olup gitmesine razı mısın? İlham aldıkları ilahi efsane olmaksızın, bu tabiri aşağılayıcı bir şey olarak kullanmıyorum, bunların hangisi hayatta kalabilir?

"Sanat ve güzellik sana bir şey ifade etmiyor madem, toplumsal yapıya ne demeli? Kanuna, ahlaka, yönetime ne olacak? Bunların hayatta kalabileceğini mi sanıyorsun? Zahatopolk'un gözünün üstlerinde olduğunu hissetmezlerse insanların cinayetten, hırsızlıktan, hatta Perulu olmayanlarla cinsel ilişkiye girmekten geri duracağını mı zannediyorsun? Madem toplumsal açıdan faydalı olan şeyler hakikat, bu durumda kutsal dinimizin öğretilerinin hakikat olduğunu göremiyor musun? Sana yalvarıyorum, inatçı gururundan vazgeç, çağların bilgeliğine teslim ol ve böylece annenle babana, öğretmenlerine ve arkadaşlarına çektirdiğin işkenceyle utanca bir son ver."

Diotima, "Hayır!" diye feryat etti. "Hayır! Binlerce kere hayır! Bahsettiğiniz bu üstün hakikat bana göre üstün bir şarlatanlıktan ibaret. O kadar övdüğünüz toplumsal fayda, haksız ayrıcalıkların

korunmasından başka bir anlama gelmiyor. Dem vurduğunuz o muhteşem ahlak, insan ırkının büyük çoğunluğunun baskı altında tutulup sefilleştirilmesini haklı çıkarıyor. Gözlerim açıldı, acı verici sözleriniz onları yeniden kapatmaya ikna edemez beni."

Sonunda çileden çıkan profesör, "O zaman inatçı kibrinde boğul, sefil dönek!" diye haykırdı. "Hak ettiğin kaderle baş başa bırakıyorum seni." Bu sözlerin ardından Diotima'nın yanından ayrıldı.

Diotima'nın tövbe etmesini sağlamak için tek bir olasılık kalmıştı. Thomas'ın onu sevdiği biliniyor, kızın da Thomas'ı sevdiği umut ediliyordu. Otoritenin başaramadığı şeyi aşk başarabilirdi belki. Thomas'ın Diotima'yla görüşmesine karar verildi ama o da başarılı olamazsa kızı gittiği yanlış yoldan döndürmek için daha fazla çaba harcanmayacaktı artık.

Thomas çelişkiler, korku ve acıyla dolu çok zor bir dönemden geçiyordu. Âşık bir adam olarak umutlarının ölmesi yüzünden ıstırap çekiyor; o ana dek başarıya giden yolu engelsiz görünen hırslı bir genç olarak bir kâfirin yakın arkadaşı unvanının üstüne yapışacağı şüphesiyle korkuyordu. Kendi hesabına babasının bilgeliğini sorgulama ihtiyacını hiç duymamış bir ilahiyat ve tarih öğrencisi olarak, Diotima'nın inançlarının yayılması halinde ortaya çıkacak tehlikeli sonuçlar yüzünden afallamış haldeydi. Diotima dini inançlarını reddettiğinden beri, Thomas pek çok eski arkadaşının kendisinden kaçındığını fark etmiş, grubundaki lider konumunu yitirmekte olduğunu anlamıştı. Diotima ile görüşmesinden küplere binmiş halde dönen babası, kasvetli bir ciddiyetle konuştu Thomas'la.

"Thomas," dedi. "Diotima ilhamını, şu ana dek ilahiyat derslerimde yeterince üstünde durmadığım şeytanın ruhundan alıyor. Tehlikeli

düşünceler, tıpkı bir kükürt ateşinden yayılan parlak alevler gibi yayılıyor Diotima'dan. Zehrin senin beynine ne kadar işlediğini bilmiyorum. Senin iyiliğin için, umarım fazla işlememiştir. Ancak şimdiye kadar baba yüreğimi sevinçle dolduran genel saygıyı yeniden kazanmak istiyorsan, Diotima'nın kepaze kâfirliğine kesinlikle karşı çıktığın konusunda çok açık davranmalı; bunu herkesin açıkça anlamasını sağlamalısın. İçinde, Diotima'nın haysiyetsizliğinin gerektiği gibi cezalandırılması yönündeki arzunun keskinliğini köreltecek hiçbir sevgi kırıntısı kalmadığını belirtmelisin. Yine de hâlâ ufak bir umut var. Belki annesiyle babasının ve benim başaramadığımı sen başarırsın. Bunu yapabilirsen her şey düzelir. Ancak yapamazsan, coşkunu sergileyerek ruhunun kirlenmediğini kanıtlamayı görev edinmelisin."

Thomas, bu ürkütücü sözler hâlâ kulağında çınlarken kendisini Diotima'nın hücresine kabul edilmiş buldu. Kızın güzelliği ve sükûneti bir an için delikanlıyı kendinden geçirdi. O ilk anda, insani aşk ve Diotima'nın hâlâ kurtarılabileceğine dair tutkulu bir arzu, hem ihtiyatlı tutumunu, hem de geleneklere bağlılığını silip attı. Thomas gözyaşlarına boğularak, "Ah Diotima, nasıl kurtarsam seni?" dedi.

"Zavallı Thomasçığım," diye cevapladı Diotima. "Nasıl böyle budalaca bir umut besleyebilirsin? Ne yaparsam yapayım, hayatım sona erdi. Ya Zahatapolk'un Gelini olarak halkın gözünde şerefle ama içimdeki utançla öleceğim ya da kendi vicdanım haricinde herkesçe bir suçlu olarak lanetlenip horgörülerek."

"Kendi vicdanın!" dedi Thomas. "Bunca bilgeliğe, bunca uzun çağlara karşı tek yetkili makam olarak nasıl kendi vicdanını seçebilirsin? Ah Diotima, nasıl bu kadar emin olabiliyorsun? Hepimizin

yanıldığını nereden biliyorsun? Babama hiç mi saygın yok? Atalarının alnına kara çalmak mı istiyorsun? Seni sevdim. Beni seveceğini umuyordum. Ama görüyorum ki beyhude bir umutmuş bu. Bunu söylemek acı verici, ama en derin duygularımı böyle incitirken seni sevmeyi sürdüremem. Ah Diotima, katlanamıyorum buna!"

Diotima, "Seni bu zalimce açmaza mahkûm ettiğim için gerçekten özür dilerim," dedi. "Şimdiye kadar pürüzsüz, şeref dolu bir kariyerin olacağını ummak için her türlü sebebin vardı. Bundan sonra seçim yapmak zorundasın. Beni lanetlersen, kariyerin yine pürüzsüzce ilerleyebilir. Bunu yaparsan, şeref dolu bir kariyerin olabilir. Ama şu kadarını biliyorum ki, kendinden ne kadar gizlersen gizle, beni lanetlediğin takdirde yüreğinin derinliklerinde mutlu olamazsın. Günün en meşgul saatlerinde, halkın alkışlarını dinlerken şüphelerini susturabilirsin belki; ama geceleri seni daha mutlu bir dünyaya çağırdığım rüyalar görecek ve bana sırt çevirdiğin için elem içinde uyanacaksın, çünkü uğruna cezalandırılmayı göze aldığım bu hayali kısa bir süreliğine de olsa senin de gördüğünü biliyorum. Resmi inancımızın ilham kaynağı, iddia ettiğimiz gibi güneşle ay değil. Gurur ve korku. İmparatorluğumuzla duyduğumuz gurur ve onu kaybedeceğimiz korkusu. İnsan hayatı bu tutkuların üzerine inşa edilmemeli. Hakikat ve sevgi üstüne inşa edilmeli. Korkusuzca, herkesin paylaşabileceği bir mutlulukla yaşanmalı. Başkalarının alçalmasına dayanan bir mutluluk söz konusu olmamalı. Korkusuz serüvenler için ruhunu dünyaya açanların içinden fışkıran neşenin ve yaşam pınarlarının, değersiz bir fiziksel güvenlik uğruna feda edilmesi utanç verici bir amaç kabul edilmeli. Zincirlere vurulmamıza izin verdik. Kendi ülkemiz dışındaki kurbanları zorla zincire vurduk. Bir başkasını tutsak eden herke-

sin kendisinin de bir tutsak haline geldiğini, nefret ve korkunun tutsağı olduğunu anlayamadık. Başkaları için dövdüğümüz zincirler bizi zihinsel bir zindana bağladı. Vadimize sızan güneşi hatırla. Tıpkı onun gibi, ışık dünyanın karanlık yerlerine de vurmalı. Ve şu anda ne kadar az şey bilirsen bil, ben öldükten sonra bu çalışmayı yürütmek senin görevin olacak."

Diotima'nın sözleri Thomas'ın yüreğinde bir an için yankı bulduysa da delikanlı metanetli davrandı, anlık teslimiyeti öfkeye dönüştü. "Nasıl böyle düşünebilirsin! Böyle tumturaklı bir laf kalabalığının beni saygı duyduğum her şeyden vazgeçireceğini nasıl düşünebilirsin? Seninle daha fazla konuşmak gereksiz. Ölmelisin. Bense yaşamalıyım. Senin iyi sandığın kötülükle savaşmak için." Bu sözleri söyledikten sonra Thomas hücreden hızla dışarı çıktı.

Thomas'ın başarısızlığının ardından yetkililer, Diotima'yı fikrini değiştirmeye ikna etme umudundan vazgeçti. Yeni bir gelin seçildi, Diotima da yeni gelin ilahi güçle mistik birleşmenin keyfini sürdüğü anda kamuoyu önünde idama mahkûm edildi.

Cezalandırma günü resmi tatil ilan edildi. Kazık şehrin ana meydanına çakılmıştı. İleri gelenlerin koltukları ön sıralardaydı, arkadaysa bütün şehir halkı açgözlü bir beklentiyle dikiliyordu. Gülüyor, şakalar yapıyor, bağırıp çağırıyorlardı. Fındık fıstıkla portakal yiyorlardı. Kaba saba hareketler yapıyor, tanıklık etmek üzere oldukları işkenceyi bekleyerek keyifleniyorlardı. Ön sıralardaki ileri gelenler vakur, tahtındaki İnka ise görkemli bir sessizlik içindeydi. Thomas, babasının oğlu olarak ileri gelenler arasında oturma ayrıcalığına sahipti. Diotima'nın kâfirliğini paylaştığından şüphelenilmişse de, delikanlı kendisini hararetle temize çıkarmıştı. Hem bir ödül hem de bir sınav olarak Diotima'nın ölümünü tam karşıdan seyredecekti.

Diotima çıplak olarak getirildi. Sakin ve aldırmaz bir tavır içindeydi. Kalabalık, "Rezil kadın!" diye bağırdı. "Şimdi görecek kimmiş Tanrı!" Diotima kazığa bağlandı, alev alev meşaleler ateşi tutuşturdu. Diotima, alevler kendisine ulaşırken Thomas'a baktı; aynı anda hem elem hem merhamet hem de yakarış ifade eden tuhaf, delici bir bakıştı bu. Thomas'ın zayıflığına karşı merhamet ve çalışmalarını devam ettirmesi için yakarış. Elemi Thomas'ın kalbini parçaladı, merhameti erkekliğini yaraladı, yakarışı zihninde Diotima'nın bedenini yutan alevlerden ancak biraz daha az yakıcı olan bir alev tutuşturdu. Thomas aniden hata ettiğini ve yapılan şeyin iğrenç olduğunu anladı, Diotima'nın insan hayatında harika olabilecek şeyleri temsil ettiğini, mevki sahiplerinin ve kalabalık güruhların da hayvani korkuların sefil kurbanları olduğunu anladı. O korkunç anda pişman oldu. Hayır, pişmanlık yaşadıklarını ifade etmek için çok yetersiz bir kelime. Kızı alevler içine atan tutku kadar yoğundu hissettiği şey; kendini Diotima'nın artık yapamayacağı işe adamak için, insanoğlunu korkunun zincirlerinden ve bu zincirlerin yarattığı gaddarlıktan kurtarmak için bir tutkuydu bu. "Diotima, seninim!" diye haykırdığını sandı, ama tam o anda bilincini kaybetti. Haykırışı, yüreğinin içinde kalmış olmalıydı.

BÖLÜM VI

Thomas

Thomas, uzun süre ölümcül derecede hasta ve mantıklı düşünmekten aciz halde hastanede yattı. Zihninde, işkence gören kadınlarla gaddar adamlara, alevlere, ölüme ve hayvani zafer çığlıklarına dair iğrenç, katlanılamaz görüntüler kol geziyordu. Yavaş yavaş zihni çalışmaya başladı. Thomas sağlığına kavuştu, sağlığıy-

la birlikte de karakterini baştan aşağı değiştiren katı bir kararlılık geldi üzerine. Artık babasının izinden giderek onun sayesinde kazanacağı kolay, seviyesi düşük başarılara heves eden, nazik, herkese güvenen genç değildi. Yakıcı tutkusundan doğan sezgilerle Peru sisteminin bütün sahteliklerini görüyor, sistemin ilham kaynağı olan, onu destekleyen ve övgüye değer olmaktan son derece uzak olan dürtüleri kavrıyordu. Muhafazakârlığın koyduğu sınırlar içerisinde mekanik bir kusursuzlukla işlemek üzere eğitilmiş olan zekâsı, amansız titizliğin keskin köşelerini yitirmeksizin o sınırları aştı. Ancak özgürleşen yalnızca zekâsı değildi; yüreği de aynı şekilde, hatta belki daha da fazla özgürleşmişti. Perululara, Tanrı'nın yeryüzündeki elbisesi olarak görülen devlete saygı duymaları ve yalnızca ellerinden gelen en iyi şekilde devlete hizmet edenlere iyi niyet göstermeleri öğretilir. Ancak devlet, Diotima'yı ortadan kaldırmıştı. Thomas bu gaddarlığa isyan ederken, kendisini bütün diğer gaddarlıklara, insanlıktan uzak diğer bütün davranışlara, insanların şefkatini yalnızca kendi ülkesinde değil, insanın olduğu her yerde prangaya vuran bütün diğer kurumlara karşı isyan eder halde buldu. Tutkusunun ateşiyle sevgi, nefret ve zekâ, çelikten yekpâre bir bütün haline gelerek kaynaştı. Önce Diotima'ya duyduğu sevgi diğer kurbanlara duyduğu sevgiye; sonra Diotima'yı mahkûm edenlere duyduğu nefret, bu mahkûmiyeti mümkün kılan sisteme duyduğu nefrete dönüştü. Bunlara, Zahatopolk'un kutsallığının efsaneden ibaret olduğunu, güneşle ayın ilahi varlıklar değil cansız kütleler olduğunu, doğum kontrolünü mahkûm etmenin batıl inanç olduğunu ve insanların çocuklarını yiyerek içlerindeki şefkat ve anlayış kapasitesini öldürdüğünü söyleyen zekâ eklendi. Thomas bütün aklı, yüreği ve iradesiyle karar verdi; bir yolunu bulabilirse kendisine saygı duyması öğretilenden daha

iyi, Diotima'nın hayalleriyle daha uyumlu bir sistem inşa edecekti dünya üzerinde. İçinin ta derinlerini kemiren suçluluk duygusunun, ancak Diotima'nın acı verici hatırasına bu adağı sunabilirse yatışacağını hissediyordu.

Öte yandan, kızın hatırasına sunulacak olan adak, Thomas'ın pişmanlığını hafifletecek olsa da dünyayı değiştirmeli, yalnızca kişisel bir ithaftan ya da beyhude bir şehitlikten ibaret olmamalıydı. İçinde akkor gibi bir kararlılıkla, ama dışarıdan bakıldığında buz gibi soğuk halde işe koyuldu. Önce bir plan yapacak, sonra onu uygulamaya koyacaktı. Kamuoyu önünde ve tam olarak güvenemeyeceği kişilerin yanında kurulu düzeni eleştiren tek bir kelime bile etmiyordu. Hemen hemen diğer herkese olduğu gibi babasına da bir zamanlar hissetmiş olabileceği her türlü şüpheden arınmış gibi gösteriyordu kendisini. Diotima'nın son günlerinde Thomas'a karşı duyulan güvensizlik çok geçmeden silinip gitti, delikanlının resmi kariyeri başarıdan başarıya pürüzsüzce ilerledi. Thomas akranları arasında bir önder konumu edindi. Sözleri, bilgelik dolu ve değerli sözler olarak kabul görüyor ve dediklerine kulak veriliyordu.

En ateşli arkadaşı ve hayranı, Paul adlı bir gençti. Thomas, bir yaz gecesi çok geç bir saatte Paul'e yüreğini açtı. Önce ürkerek ama karşılık gördükçe yavaş yavaş her şeyi ortaya dökerek. Paul, Diotima'nın yakılması hakkında kuşkulara kapılmış, ama son derece akıllıca davranarak bu kuşkuları kendisine saklamıştı. Thomas konuştukça, Paul'ün kuşkuları yeniden güçlendi. Yaz gecesi boyunca, şafak sökene dek konuştular. Mümkün olabilecek olan devrimi gerçekleştirmek üzere yemin etmiş müttefikler olarak ayrıldılar birbirlerinden. Yavaş yavaş çevrelerinde müstak-

bel asilerden oluşan gizli bir cemaat topladılar. Bilim öğrencileri güneşle ayın ilahi varlıklar olduğunu kabul etmenin imkânsız olduğunu söylüyordu; tarih öğrencileri diğer ırkların daha aşağı olduğuna inanamıyor; psikoloji öğrencileri anne baba sevgisinin yamyamlıkla engellenmesinden tiksinti duyuyordu. İnka'nın ulvilikten son derece uzak davranışlarına dair hikâyeler her türlü tedbire rağmen saray çevresinden dışarı sızıyordu. Ama Thomas yine de kendisini tuttu.

Gizlice müritleri arasında en becerikli olanları, hükümetin ölüm cezasıyla yapılmasını yasakladığı türden bir araştırma yapmaya teşvik etti. Peru'nun gücü, Cotopaxi'nin ölüm saçan yosunundan geliyordu, ama parlak, genç bir doktor salgını engelleyici bir ilaç keşfetmişti. Thomas'ın müttefikleri arasından birkaç kişi ücra vilayetlere vali oldu: Bu tür görevler Peru'dan uzaklaşmayı gerektirdiği için hoş bulunmuyor ve bu işlere resmi hiyerarşideki ilk basamaklarını tırmanmaları için genç adamlar gönderiliyordu genellikle. Bu gençler büyük bir dikkat ve gizlilikle işe koyularak Peru'nun dünyanın diğer yerlerinde yaratmayı politika edindiği sefilleştirmeyi tersine çevirmeye başladılar. Thomas'ın sağ kolu olmayı sürdüren Paul, Kilimanjaro vilayeti valisi oldu. Bölgenin dağlık nüfusu, doğanın karşılarına çıkardığı zorluklar nedeniyle güçlü kuvvetli ve çetin ceviz bir halktı. Paul, halk önderlerine sırrını açtı ve yüzyıllardır ilk defa, değersiz birer uyruk olmaktan kurtulma umudu verdi onlara. Komplocuların pek çoğu Peru'da önemli mevkilerde kalmayı sürdürdü, üstleri onlardan hiç şüphelenmiyordu.

Thomas, yirmi yıl süren dikkatli bir hazırlığın ardından sonunda açıktan harekete geçmenin vaktinin geldiğine karar verdi. Bütün

eylem aşamaları dikkatle belirlenmişti. O sırada üniversite rektörü olan Thomas, belirli bir günde heyecan verici bir açıklama yapacağını duyurdu. Özel görevler verilmiş olanlar haricindeki bütün müritlere, Thomas'ın konuşacağı salonda hazır bulunmaları söylendi. Thomas, daha önceki bir tarihte babasının yaptığı gibi kürsüye çıktı, ama söylediği sözler babasınınkilerden çok farklıydı. Bütün inançlarını ve inançsızlıklarını bir bir saydı döktü. En bozguncu düşünceleri, komploya dahil olmayanların ağzını açık bırakacak kadar büyük bir alkış aldı. Ortama şaşkınlık ve panik hâkimdi. Ancak önceden tahmin edildiği üzere yetkililer Thomas'ı yakalamayı başardı, o da Diotima gibi Tezahür Bayramı'nda alevler içinde ölmeye mahkûm edildi.

Bundan sonra olanlar, hükümetin planlarına dahil değildi. Thomas'ın âlim arkadaşlarından biri nasıl yağmur yağdırılacağını keşfetmişti. Gökten inen tufan, Thomas'ı öldürmesi gereken alevlerin tutuşmasını imkânsız hale getirdi. İnfazın yerine getirileceği saati tamı tamına bilen arkadaşı Paul, Kilimanjaro vilayet binasından muazzam büyüklükte bir uçak gönderdi. Cuzco'nun üzerindeki yağmur bulutlarına ulaşana dek sesten hızlı yol alan uçak, aşağıya bir helikopter yolladı; pazar yerine inen helikopter, Thomas'ı kaptığı gibi Kilimanjaro'ya doğru yola çıktı ve geride bir mucizeye tanıklık ettiklerine dair sarsılmaz bir inançla dolmuş bir halk kitlesi bıraktı. Hükümet, pek çok memurunun umulmadık asiliğiyle felç olmuş durumdaydı. Cuzco otoriteleri Kilimanjaro'daki ayaklanmayı haber aldıklarında, yosun salgını aracılığıyla onunla başa çıkabileceklerini düşündüler. Afrika sakinlerinin salgına karşı bağışık olduğunu öğrendiklerinde korkuya kapıldılar. Thomas'ın bilginlerinin yeni kutsal dağın volkanik yamaçlarından radyoaktif ölüm üretmeyi keşfetmiş olduğunu anladıklarında korkuları deh-

şete dönüştü. Yüzyıllardır korkuya kapılmalarını gerektirecek bir şey olmamıştı, öyle ki bu kriz anında yürekleri onları yarı yolda bıraktı. Thomas'ın elçileri, büyük bir uçak filosuyla gelip uçaklara yükledikleri ölüm saçan tozu dökme tehdidiyle tepelerinde daireler çizince; yönetimde yer alan bütün soylular, hayatlarının bağışlanacağı sözüne karşılık teslim oldu. Kilimanjaro hükümet merkezi yapıldı, Thomas dünya başkanı ilan edildi, Paul de yardımcısı olarak atandı. Herkes yeni bir çağın başladığını, Zahatopolk çağının sona erdiğini kabul etti.

Thomas, rejimi güvence altına alınır alınmaz Kızılderili olmayan halkların tabi tutulduğu sefilleştirmeyi tersine çevirmeyi iş edindi. Fiziksel çalışma saatlerini azalttı. Perulular ekonomik sebeplerden ziyade, işçilerin herhangi bir şeye kalkışamayacak kadar yorgun olmasını sağlamak amacıyla günde on saat çalışmayı zorunlu tutuyordu. Thomas, sadık bilginler topluluğu aracılığıyla dünya yiyecek arzını büyük ölçüde artırdı; doğum kontrolü uygulamalarının suç olmadığını ilan etti ve bu artışın sadece daha hızlı üremeyi değil, sağlığı ve mutluluğu desteklemesini sağladı. Yeterli eğitimi olan herkese siyasi iktidardan pay verdi. Eğitimi mümkün olduğunca çabuk bir şekilde dünyanın dört bir tarafına yaydı. O âna kadar baskı altında tutulan ülkelerin pek çoğunda müzik, şiir ve resim popüler oldu. Yüzyıllardır uykuda olan bastırılmış enerjiler, daha önce ancak birkaç büyük çağda ve birkaç ülkede rastlandığı gibi bereketle canlandı. Thomas, Tanrı diye bir şey olmadığını anlattı durdu. Halk, kendisinin idamdan kaçışını bir mucizeye bağlasa da dünyayı mucizelerin imkânsızlığına ikna etmek için elinden geleni yaptı. Eskiden Zahatopolk'un bulunduğu konuma Thomas'ı getirmek isteyenler vardı, ama Thomas Tanrılaştırılmayı şiddetle reddetti ve bütün okullarda bu öğretiye savaş açılmasını sağladı.

Onun idaresi altında ne rahip vardı, ne soylu, ne hâkim ırk, ne de uyruk.

BÖLÜM VII

Gelecek

Yukarıda okuduklarınız, Thomas'ın uzun yıllar süren hükümdarlığının ölümüyle sona ermesinin ardından, arkadaşı Paul'ün anlattığı Büyük Devrim'in hikâyesidir. Thomas'ın hayatı ve öğretilerine dair bu anlatı, Kilimanjaro Çağı'nın kutsal kitabı olarak varlığını sürdürmektedir. Ancak yavaş yavaş ortaya çıkmıştır ki Thomas'ın öğretilerinin bir kısmı yanlış yorumlanmaya açıktır ve Paul'ün kitabının herkesçe okunması da tehlikeli olabilir. Paul söylediklerinin ne zaman kelime anlamıyla kabul edilmesi gerektiğini, ne zaman alegorik bir anlam taşıdığını belirtme konusunda her zaman dikkatli davranmamıştı. Thomas'ın aslında bir Tanrı, Diotima'nın da Tanrıça olduğu artık evrensel olarak kabul ediliyor. İkisinin de bir süreliğine insan olduğunu biliyoruz. Fakat dünyevi ölümleriyle birlikte göksel hayatları başladı ve onlar kurtuluşumuz için birkaç yıllığına bu göksel hayatlarından feragat ettiler. Artık herkesin kabul ettiği üzere, Thomas tanrılığı reddettiğinde, sadece tanrılığın dünyevi tezahürünü reddediyordu. Bütün bunlar, Thomas'ın ölümünden yaklaşık beş yüz yıl sonra ulu yorumcu Gregorius tarafından özenle açıklanmıştır.

Yanında Gregorius'un yorumunun da verilmesi koşuluyla Paul'ün kitabının herkes tarafından okunmasına bir süre izin verildi, ama bunun bile tehlikeler taşıdığı görüldü; artık yorumla birlikte bile olsa ehliyetli rahipler dışında kimsenin kitabı okumasına izin

verilmiyor. Buna rağmen kitap tehlike teşkil etmeyi sürdürüyor. Yeni Zelanda'da, Auckland Üniversitesi'nde bir nüshası bulunuyor. Bu nüsha son zamanlarda son sayfasında tuhaf bir notla kütüphaneye geri getirildi. Notta şöyle yazıyordu:

"Ben, Ruapehu'nun yamaçlarında yaşayan, Ngapuhi kabilesinden Tupia; Gregorius'un açıklamalarının doğruluğuna ikna olmadım. Thomas'ın Gregorius'tan daha akıllı bir adam olduğuna ve zihinleri ilahiyat tarafından şekillendirilen rahiplerin rahatsızlık verici bulduğu her şeyi kelime anlamıyla kast ettiğine inanıyorum. Mümkün olursa, dünyayı kurtarıcısının yaymaya çalıştığı o kadim inançsızlığa döndürmeyi görev edineceğim."

Meşum sözler bunlar, sonuçları ise henüz belirsiz.

İNANÇ VE DAĞLAR

BÖLÜM 1

UNESCO'nun Nepal delegesi şaşkın ve ne yapacağını bilemez haldeydi. Memleketinin dağ buzullarıyla sarp kayalıklarından ilk defa ayrılıp Batı'nın büyüleyici tehlikeleriyle karşılaşıyordu. Bir gece önce geç saatte havayoluyla geldiğinde herhangi bir şeyi fark edemeyecek kadar yorgundu. Derin bir uykuya dalmış, sabahın geç saatlerine dek uyumuştu. Kahvaltısını getiren garsonun verdiği bilgiye göre Piccadilly denen caddeye bakıyordu, ama sinemanın içinde uyandırdığı beklentiyi karşılayacak bir şey görmedi. Sıradan bir trafik söz konusu değildi, yanındaki basit dil rehberinin anlamını tahmin etmeye yetmediği pankartlar taşıyan bir yığın yaya kadın ve erkekten oluşan muazzam bir kalabalık vardı. Pankartlardaki yazılar o kadar sık aralıklarla tekrar ediliyordu ki delege sonunda hepsini çözdü. Varsaymaya mecbur kaldığı üzere pankartların tamamı aynı ilkeyi işaret eden çeşitli şeyler söylüyordu. En sık görüleni, "Yaşasın Sağlıklı Vücutlar İçin Molibden!" diyordu. Çok rastlanan bir diğerinde, "Varolsun Molibdenciler!" yazılıydı. O kadar sık görülmeyen bir üçüncüsü, "En Büyük Molly B. Dean!" diye ilan ediyordu. Tuhaf biçimde saldırgan görünen bir grup, "Rezil Mıknatıslara Ölüm!" yazılı bir pankart taşıyordu. Kafilenin ucu bucağı görünmüyordu, yaklaşık beş yüz metrelik aralıklarla da birer bando ve koro vardı. Koro, yürüyüşçülerin savaş marşı olduğu anlaşılan bir şarkıyı söylüyordu.

Madenlerin en iyisi molibdenum
Ayırmaz zenginle fakiri birbirinden
İyi eder göğüs hastalıklarını
Ve sağlamlaştırır herkesin kaslarını.

İlahi, "Bir Kitap Var Okunacak" melodisiyle söyleniyordu, ama Hıristiyan usullerine göre yetiştirilmenin faydalarından mahrum olan delege bunu bilmiyordu.

Delege kafilenin sonunun gelmeyeceğini düşünmeye başlamıştı ki bir boşluk göründü, onun ardından da bitişik nizam dizilmiş bir taburla atlı polis. Onları başka başka pankartlar taşıyan bir başka kafile takip etti. Bu pankartların bazılarında, "Yaşasın Aurora Bohra!" yazıyordu. Diğerleri "Bütün Güç Kuzey Kutbuna!" diyor, başkalarında "Mıknatıs Muhteşemdir" ifadesi yer alıyordu. Bu ikinci kafiledeki yürüyüşçüler de delege için ilk kafilenin ilahisi kadar anlaşılmaz olan bir ilahi söylüyorlardı:

Gidiyorum azimle
Doğru kuzeye
Jet gibi hızlı arabamın içinde

Kutba iniyorum
İyiliği için ruhumun
Bohra'yı düşünmeyi öğreniyorum, Harriet'i değil.

Delegenin merakı her geçen dakika daha da artıyordu. Sonunda dayanamadı, koşa koşa caddeye çıkıp kafileye katıldı. Yanındaki yürüyüşçüye Doğululara özgü bir nezaketle, "Affedersiniz beyefendi, rica etsem bu müzikal kalabalığın böyle ritmik bir ısrarla batıya doğru yürümesinin sebebini açıklama lütfunda bulunur musunuz acaba?" diye sordu.

Konuştuğu adam, "Tanrı seni korusun!" dedi. "Yani Mıknatıslar'dan haberin yok mu? Nereden geliyorsun peki?"

"Bayım, cehaletimi mazur görün," dedi delege. "Gökyüzünden buraya henüz indim. Şimdiye dek Himalayalar'da, yalnızca Budistlerle komünistlerin bulunduğu bir bölgede yaşıyordum. Sakin, barışçıl insanlardır, böyle müstesna kutsal yolcukları bilmezler."

"Vay canına!" dedi yol arkadaşı. "Öyleyse durumu sana anlatabilmek için nefesimi harcayamayacağım doğrusu!"

Delege bundan sonra sessizlik içinde yürüyüp zamanın durumu aydınlatacağını umdu.

Kafile sonunda muazzam büyüklükteki yuvarlak bir binaya vardı, yol arkadaşı delegeye binaya Albert Hall dendiği bilgisini verdi. Yürüyüşçülerin bazılarının içeri girmesine izin verildi, ama büyük çoğunluk dışarıda beklemek zorunda kaldı. Nepallinin girişi ilk başta reddedildi, ama delege resmi konumunu açıklayıp ülkesinin Garba Özgü Kültürel Fenomenler'e beslediği yoğun ilgiyi dile getirince sonunda platformun tam ortasında, çok arkalarda bir koltuğa oturmasına izin verildi.

Görüp işittikleri, aralarına düştüğü bu tuhaf insanların gelenek ve göreneklerine, inanç ve düşünce alışkanlıklarına büyük ölçüde ışık tuttu, ama anlaşılamayan o kadar çok şey kaldı ki, delege ciddi araştırmalar yaparak Himalayalı bilginlerin aydınlanması için açıklayıcı bir rapor yazmaya adamaya karar verdi kendini.

Çalışmanın çok meşakkatli olduğu ortaya çıktı. Delegenin raporunun, onu göndereceği insanların bilge gözlerine layık olduğuna karar vermesi için aradan on iki ay geçmesi gerekti. Bu on iki ay boyunca onunla yakın dostluk kurma ve bilgeliğinden faydalanma

talihine kavuştum. O büyük tartışmaya, bu tartışmaya yol açan ve onu izleyen olaylara ilişkin bu anlatı, kendisinin raporuna dayanmaktadır. Onun emekleri olmadan anlattıklarım bu kadar teferruatlı ve en küçük ayrıntısına kadar bu denli doğru olmazdı.

BÖLÜM II

Nepal delegesinin kamuoyu önündeki tartışmalarına şahit olduğu iki tarikat, bir belirsizlik döneminin ardından ortaya çıkmış ve son yıllarda öyle hayret verici bir hızla büyümüştü ki, entelektüeller haricinde pek kimse ikisinden birine mensup olmaya fırsat bulamamıştı. Bu iki tarikat, sırasıyla Molibdenler ve Kuzey Mıknatısları, ya da yalın haliyle Mıknatıslar olarak biliniyordu. Her birinin genel merkezi Londra'daydı. Molibdenlerin işlerini Zeruiah Tomkins, Mıknatıslarınkini de Manasseh Merrow yönetiyordu. İki tarikatın da temel doktrini basitti.

Molibdenler, sağlığın ve gücün tam olarak gelişebilmesi için insanın beslenme rejiminde o ana dek alışılmış olandan daha fazla miktarda molibdenuma ihtiyaç duyduğuna inanıyorlardı. En sevdikleri metin, "O yiyen ki, Tanrı adına yemiştir ve yemeyen Tanrı adını inkâr ederek yememiştir" idi. Ancak bu cümlenin ikinci yarısındaki sözlerin sırasını değiştirmiş, "Yemeyen inkâr eder Tanrı'nın adını" haline getirmişlerdi. Yiyen dediklerinin molibdenum yiyen kişiler olduğunu söylüyorlar; görüşlerini, gerçekliğine kefil olamayacağım bir hikâyeyle destekliyorlardı. Avustralya'nın solup gitmiş bir bölgesindeki geniş koyun sürüleri, bereketsiz çayırları Avrupa ve Asya'daki çayırların aksine molibdenumdan tamamen yoksun olduğu için yavaş yavaş yok olup gitmişti. Çeşitli

biyokimyager ve tıp âlimleri (mesleklerinin en seçkinleri arasında değillerdi belki ama) molibdenumun beslenmedeki önemine ilişkin açıklamalarda bulunmuş; müritler, inançlarının destekçisi olarak gördükleri bu açıklamaların üstüne atlamıştı. Pek yaygın bulunmayan bu madenin silahlı kuvvetler teçhizatlarında kullanılması için hatırı sayılır bir talep vardı, ama gerginliğin yavaş yavaş hafiflemesi bu talebi azaltmıştı. Fakat öte yandan, Molibdenler tarikatının büyümesiyle molibdenuma yönelik talep savaş tehdidine bağlı olmaktan çıkmıştı artık. Molibdenler savaşa karşıydı. Kuzey Mıknatısları hariç bütün insanları kardeş olarak görüyorlardı; Kuzey Mıknatısları da alt edilecekse, bu silah zoruyla değil Gerçeğin Saf Işığı ile yapılacaktı.

Kuzey Mıknatısları insan refahının sırrını epeyce farklı bir yönde bulmuştu. "Hepimiz yeryüzünün çocuklarıyız," diyorlardı. "Yeryüzü de bütün öğrencilerin bildiği gibi büyük bir mıknatıstır. Hepimiz Kudretli Anamızın manyetik eğilimlerini az ya da çok paylaşmalıyız. Onun lütufkâr hükümranlığına teslim olmazsak kafamız karışır, ne yapacağımızı bilemeyiz. O nedenle daima kafalarımız Kuzey, ayaklarımız da Güney Kutbu'na dönük olarak uyumalıyız. İstikrarlı bir şekilde böyle uyuyanlar, zamanla yeryüzünün manyetik gücünden bir parça elde edecektir. Sağlıklı, zinde ve bilge olacaklardır." En azından Kuzey Mıknatıslarının sarsılmaz inancı bu yöndeydi.

İki tarikatta da birer beyin takımı, birer de dış halka bulunuyordu. Beyin takımına "Üstatlar" deniyor, dış halkaya ise "müritler" adı veriliyordu. Her iki grubun da tanınmaları için işaretleri vardı. Molibdenler molibdenumdan yapılmış yüzük, Kuzey Mıknatısları ise mıknatıstan madalyonlar takıyordu. Üstatlar kendilerini kıs-

men tarikat kurallarını yerine getirmekten, kısmen de misyonerlik çalışmalarından oluşan kutsal yaşama adamıştı. Her iki Üstat cemaati de sağlıklı, mutlu ve erdemliydi. Alkol ve tütün kullanmaları yasaktı. Erkenden yatağa giderlerdi; Molibdenler tükettikleri molibdenumun kan dolaşımına karışabilmesi için, Kuzey Mıknatıslarıysa yeryüzünün manyetik güçlerinin karanlığın bastığı saatlerde tam anlamıyla faaliyet gösterebilmesi için yaparlardı bunu. Hayatlarını inançlarıyla sürdüren Üstatlar, aynı şekilde yaşamayanların sinirlerini bozan gündelik güçlüklerden pek rahatsız olmazlardı. Doğru, ilk zamanlarda zorluklarla karşılaşmışlardı. Akılsız bağnazlar, iki tarikatın son derece aklı başında doktrinlerini bilgelik sınırlarının ötesinde zorlamıştı. Bir aralar, Molibdenlerin arasında kutsallığın her gün tüketilen molibdenum miktarıyla ölçülebileceğine inanan aşırı uç bir hizip vardı. Bazıları o kadar ileri gitmişti ki ciltleri madeni bir hal almış ve sonunda niyet her ne kadar yüce olsa da, diğer her şey gibi molibdenum tüketiminde de aşırıya kaçılabileceği anlaşılmıştı. Patırtılı bir toplantının ardından tarikat büyükleri bağnazları zapturapt altına almaya mecbur kalmıştı. Fakat bu acı verici olaydan sonra bir daha benzer bir sorun yaşanmadı.

Mıknatısların arasındaysa fanatizme doğru farklı bir sapma vardı. Bazıları, "Erdem, karasal manyetik güç çizgilerine uyumlu olarak yattığımızda elde ediliyorsa, daima o şekilde yatmamız gerektiği açıktır," diyordu. "Yataklarımızdan kalkmak, yeryüzünün ona hakkıyla tapanlara bağışladığı dinçleştirici erdemin yitip gitmesi riskini doğurur." Bu bağnazlar, kendileri kadar coşkulu olmayan akraba ve arkadaşlarına rahatsızlık verecek şekilde günün yirmi dört saatini yatakta geçiriyordu. Bu sapkınlık da Molibdenlerin sapkınlığı gibi büyüklerin otoritesiyle güç bela da olsa bastırıldı

ve hastalık zamanları haricinde hiçbir Kuzey Mıknatısının yirmi dört saatin on ikisinden fazlasını yatağında geçiremeyeceği karara bağlandı.

Ancak bu iki sorun da tarikatların yeni kurulduğu günlerde yaşanmıştı. İlerleyen günlerde, sağlık ve zindelikle birleşen misyonerlik hevesi ve çabuk gelen başarı, yaşamlarını neşeyle doldurdu. Üstatları rahatsız eden tek bir şey vardı. Molibdenler, ilahi takdirin Kuzey Mıknatıslarının gelişip büyümesine nasıl izin verdiğini; Kuzey Mıknatısları ise ilahi takdirin Molibdenlerin gelişip büyümesine nasıl izin verdiğini anlayamıyorlardı. İki tarikat da bir yerlerde bir sır olması gerektiği ve Yaratıcı'nın yüce tasarılarının sırrına vakıf olma yetisinin insanoğlunun sınırlı zekâsına bahşedilmediği düşüncesiyle teselli buluyordu. Hiç kuşkusuz zamanı gelince gerçek üstün gelecek ve bütün bu süre boyunca gerçeği beyan eden tarikat evrensel bir kabul görecekti. O arada Üstatların görevi, örnek bir yaşam sürerek, öğretilerle, bilgece sözlerle ışığı her daim yaymaktı. Her iki taraf da bu yöndeki çabalarında şaşırtıcı derecede başarılıydı.

İlk günlerinde her iki tarikat da inanmayanların alaylarına maruz kalmıştı. Bu alaycılar, "Niye molibdenum?" diye soruyordu. "Neden stronsiyum değil? Neden baryum değil? Bu tek elementin tuhaf görkemi nereden kaynaklanıyor?" İnananlar bunun ancak halihazırda inançlı olanların anlayabileceği bir gizem olduğu yanıtını verdiğinde, cevapları küçümsemeyle karşılanıyordu.

Kuzey Mıknaktısları da benzer güçlüklerle yüzleşmek zorundaydı. Şüpheciler, "Neden Güney Kutbu değil?" diye soruyordu. Bazıları, özellikle de Güney Yarıküre'nin belli bazı sakinleri, ısrarla başları güneye dönük olarak uyuyacak kadar ileri gidiyor

ve Güney Kutbu'nun da Kuzey Kutbu kadar dinçleştirici olduğunu kanıtlamak üzere tertiplenmiş güreş müsabakalarıyla Kuzey Mıknatıslarına meydan okuyordu. Kuzey Mıknatısları buna, tavsiye edilen rejime uyanların fiziksel sağlığa ve güce kavuşacağını ama bundan da öte, yeryüzünün manyetik kudretinin nüfuzu sayesinde iç ahengi yakalayacağını söyleyerek cevap veriyordu. Sırf kas gücü mücadelesinde aralarından bazıları, bazı inançsızlara yenik düşebilirdi. Bedenin ve ruhun kutsal ahengiyle, gerçek inananlar galip gelecekti. Güney Kutbu'nun da Kuzey Kutbu kadar iyi olduğu iddiasına gelince, bu doğru olsaydı, Yaratıcı'nın kuzeyde güneye nazaran daha çok kara yaratması açıklanabilir miydi? Bu sav, Güney Amerika'da, Güney Afrika'da ve Avustralya'da biraz öfke uyandırsa da karşı çıkması çok zor bir sav olarak görülüyordu. Kuzey Mıknatıslarının savlarından yalnızca Molibdenlerin sağlam şevkleri etkilenmiyordu.

Her iki taraf da sahteliğe olan inancın karşısında yalnızca gerçek inancın durabileceğini dürüstlükle savunuyordu. Yoldan çıkmış fanatiklerin yanıltıcı hevesine karşı salt aklın başka bir destek olmadan galip gelmesi imkânsızdı. Her iki tarikat da henüz gençlik evresindeyken, bazı bilim insanlarıyla bazı hiciv ustaları tarikatların iddialarını istatistik ve istihzanın bileşik kuvvetiyle karşılamaya çabalamıştı, ama popüler dalgayı bastırmaya güçleri yetmemişti. Zamanla, halk kitleleriyle duygusal bağını koparıp her iki tarikata da karşı duranlar sadece üstün zekâlılardan (ya da kendilerini öyle görenlerden) ibaret kaldı. Az baskı yapan ve yalnızca entelektüellerin aristokrat sınıfının okuduğu pahalı gazeteler kayıtsız ve tarafsız yayınlarını sürdürdü. İki tarikatın yapıp ettikleri hakkında ellerinden geldiğince az şey söylüyorlardı, bunun sonucunda da üst düzey eğitim almış kişiler etraflarında olup bitenlerden

neredeyse bihaber haldeydi. Daha ucuz gazeteler başlangıçta her iki tarafa da yakın olmaya çalıştı, ama bunun imkânsız olduğu anlaşıldı. Kuzey Mıknatıslarına yönelik en ufak bir övgü sözü, bütün Molibdenleri öfkeyle ayaklandırıyordu. Molibdenlerin adının aşağılanmadan söylenmesi, Kuzey Mıknatıslarına böyle aşağılık bir gazeteyi bir daha asla okumayacaklarına dair yeminler ettiriyordu. Böylece popüler gazeteler taraflarını seçmek zorunda kaldı. *Işık Postası* Kuzey Mıknatıslarından yana olurken, *Gök Gürültüsü Postası* Molibdenlerin tarafını seçti. Her biri, karşı tarafın ahlaki ve entelektüel çöküşüne ilişkin her gün bir önceki günden daha ürkütücü tablolar çizerken, desteklediği tarafın ulaştığı neredeyse inanılmaz saflığı, adanmışlığı ve zindeliği sayıp döküyordu. Bu türden gazetecilik becerilerinin etkisiyle taraftarlık ruhu gitgide yükseldi, ulusal birlik kaybedildi, hatta iç savaş korkusu başgösterdi.

Sorun Britanya ile sınırlı kalmadı. Aslında Birleşik Devletler ile Kanada arasında tırmanan gerilim sorunun en ciddi boyutlarından birini oluşturuyordu. Bu gerilim, henüz belirtmediğimiz sebepler sonucunda ortaya çıkmıştı.

BÖLÜM III

Molibdenlerin kurucusu, Molly B. Dean adında orta yaşlı, dul bir Amerikalıydı. Kocası çok zengin bir adamdı, ama yumuşak huyluydu; İncil öğretisine göre dünyayı miras olarak alacak türden bir yumuşak huyluluktu bu. Kısmen miras yoluyla, kısmen de becerikli yatırımlarla Kolorado bölgesindeki toprakların büyük bölümüne sahip olmuştu. Muazzam servetinin tamamını bıraktığı karısı, belli ki dul olmak için dünyaya gelmiş o hanımlardan biriydi. Böyle hanımlarla evlenenler asla ileri yaşlara ulaşamaz. Bay Dean de haya-

tının altın çağında usule uygun olarak ölmüştü. Öte yandan Bayan Molly B. Dean, bunu kaderinin kaçınılmaz bir parçası olarak kabul etmişe benzemiyor, çünkü molibdenin faziletlerinden bahsederken, "Ah, bu madenin faydalı etkilerini daha önceden bilseydim, sevgili kocam Jehoshaphat hâlâ o büyük perdenin bu tarafında olabilirdi!" deme alışkanlığında.

Dini ve işle ilgili konulardaki feraseti belki de istenilen ölçüde birbirinden yeterince ayrı olmayan Bayan Molly B. Dean, kocasının ölümünün ardından adamın yatırımlarını inceleyince, dünyanın molibdenum cevheri arzının yaklaşık onda dokuzuna sahip olduğunu keşfetmişti. Bu elementin ismiyle kendi ismi arasındaki benzerlik onu şaşırtmıştı. Böyle bir benzerliğin tesadüf eseri olamayacağına yürekten inanıyordu. Kaderin işiydi bu mutlaka. İsmini yeni bir inanca, daha önceki bütün inançlardan daha saf olup onlardan daha az kârlı olmayacak bir inanca vermek, Bayan Molly B. Dean'in yüce misyonu olmalıydı.

Yeni dinin müritlerine molibdenum tüketmeleri öğretilmeli, bu müritler kendisinin adını alarak Molibdenler olarak anılmalıydı. Yaratıcı düşünce ânının ürünü hızla büyüdü ve çok geçmeden dinsel inançla ticaret ferasetinden oluşan iki bacağının üstünde kendi kendine yürümeye başladı. Bayan Molly, bu ikisi birbirinden uzak dursun diye Cıvalı Madenler A.Ş. isimli bir şirket kurdu. Şirketin kontrolü kendisine aitti, ama ismi kayıtlarda görünmüyordu. Ayrıca dini inançlarını Zeruiah Tomkins'in zihnine boca etti. Tomkins, Bayan Molly'den daha genç bir adamdı, Baptist bir vaiz olarak büyük başarı elde etmiş ancak doğru yoldan birazcık sapması dolayısıyla gözden düşmüştü. Bayan Molly'nin güçlü kişiliği Tomkins'i tamamen hükmü altına aldı. Tomkins kadının ağzın-

dan çıkan her kelimeyi ilahi bir aydınlanma olarak kabul ediyor, insanoğlunun yeniden doğumunun Bayan Molly'nin son derece özgün kutsal kitabıyla sağlanacak olması ona muazzam bir coşku veriyordu. Organizasyon becerileri de coşkusu kadar büyüktü; Bayan Molly, Molibdenlerin kutsal kardeşliğinin dünyevi işleri konusunda ona gözü kapalı güveniyordu.

Kendileri bilmese de Kuzey Mıknatısları kökenlerini Sör Magnus Kuzey isimli önemli bir adama borçluydu. Sör Magnus, Kanada doğal yaşamında öne çıkan bir isimdi ve ıssız kuzeybatı topraklarında uçsuz bucaksız arazilerin sahibiydi. Arazilerinde değerli madenler bulunduğuna inanıyordu. Kuzeybatıyı "haritaya koymaya" karar verdi. Kuzey Kutbu'nun yerini o âna dek yapılandan daha doğru bir şekilde tespit edecek seçkin jeofizikçileri işe aldı ve umut ettiği gibi kutup noktasının tam da arazisinin ortasında bulunduğunu keşfetti. Ayrıca kutupta bir yanardağ bulunduğunu ve yanardağ faaliyetlerinden ya da radyoaktiviteden ötürü bölge topraklarının sıcak olduğunu, karın orada tutmadığını ve dağda kışları bile donmayan bir göl olduğunu da keşfetti; daha doğrusu çalıştırdığı kâşifler buldu bunu. Sör Magnus sahip olduğu bu bilgilerle büyük bir kampanya planladı. Eskimolarla Kuzey Kızılderililerinin inançlarını inceleyen bir antropoloji profesörünün yardımıyla daha sonra Kuzey Mıknatısları tarikatı haline gelecek olan inancın temel öğretilerini belirledi. Ancak antropoloğun onu uyardığı ve kendisinin de borsadaki tecrübeleri dolayısıyla bildiği üzere, insanoğlu saf mantığın idaresi altında değildi. Yaymak istediği inancı tasdik eden savların mantıklı bir zihin için karşı konulmaz olduğu ispatlanmıştı, ama Sör Magnus insanların yüreğine giden yolu açacak, aynı anda hem daha yumuşak hem de daha ikna edici bir anahtar aradı ve buldu. Yeni tarikatın misyonerliğini kendisinin

yürütmemesi gerektiğini fark etti. Misyoner hem dinamik hem de gizemli biri olmalıydı; insan yüreğinin en derin tellerine dokunabilecek, kadın ve erkeklerin hislerine mutluluk getiriyormuşa benzeyen ama tembelce bir hareketsizlik de getirmeyen o tuhaf, rahatsız huzuru katabilecek biri.

Böylece kurucu arayışını antropoloğuna bıraktı. Antropolog Los Angeles ve Chicago'daki, ayrıca yeni inançların hevesle arandığı diğer yerlerdeki tarikat liderleriyle mülakatlar yaptı. Sör Magnus'un emirleri uyarınca hareket ederek amacını açıklamadı. Sonunda aday listesini üç kişiye indirerek son kararı vermesi için Sör Magnus'a sundu. Sör Magnus üçünün arasından birinin öne çıktığına kanaat getirdi. Yerlisi olduğu Winnipeg'de, büyük bir aydınlanmanın yaklaştığı vaadiyle heyecan dalgaları uyandıran bir kadındı bu, ancak aydınlanmanın ne olduğu kendisine henüz söylenmemişti. Muazzam ölçülerde bir hanımdı, boyu 1.93'tü, diğer ebatları da buna uygundu. Ona bakanların çoğunun aklına Hürriyet Heykeli geliyordu, ama kadın heykelden daha bile heybetliydi. Kendisinin aleyhine tek bir şey vardı, o da ismi. Amelia Skeggs. Hayal ettiği geleceğe kafa yoran Sör Magnus, dünyanın Skeggenizm ya da Skegganlığa bağlandığını düşünmekte güçlük çekiyordu. Talihsiz Muggleton ismi dışında her şey lehlerine olan Muggletonların kaderini hatırladı. Bu güçlük bir süre tereddüt etmesine yol açtı, ama sonunda mükemmel bir çözüm buldu. Bulduğunda da heybetli Amelia'ya onun için planladığı yüce kaderi açıklamanın zamanının geldiğine karar verdi.

"Bayan Skeggs," dedi. "Yüce kaderinizin farkında olduğunuzu belagatli vaazlarınızdan anlıyorum. Doğa sizi yalnızca muhteşem bedeninizle değil, o bedende ikamet eden ruhunuzun yüceliğiy-

le de insanoğluna hükmetmek üzere donatmış. Bir misyonunuz olacağını biliyorsunuz, ama şu ana dek bu misyon hakkında bir bilginiz yoktu. İlahi gücün mütevazı bir elçisi olarak, kaderinizde yazılı olduğunu bildiğiniz görkemli ruhani mevkiye giden yolu size göstermek benim işim." Daha sonra Kuzey Mıknatıslarının öğretileri haline gelen öğretileri kadına açıkladı.

Sör Magnus konuşurken Amelia'nın içi ruhani bir ateşle doldu. En ufak bir kuşkusu kalmadı. Aradığı kutsal öğreti buydu. Kanada'yı kutsal topraklar olarak ilan edecek, böylece dünyanın bütün inananlarını mütevazı hacılar olarak ülkenin manyetik tapınağına getirecek olan mutlu hakikat buydu.

Sör Magnus'un atacağı tek bir adım kalmıştı. "Bu dinde, dünyada şimdiye kadar sahip olduğunuzdan başka bir isminiz olması gerekiyor," dedi adam. "Özel bir isim, heceleri kutsal görevinizi aksettiren bir isim. Bundan sonra dünyanın bütün ulusları sizi yeni ve muhteşem bir adla tanıyacak. Herkes size bu isimle selam duracak.

"Aurora Bohra!"

Kadın, Sör Magnus'un yanından başı dönerek, mest olmuş, mistik esriklikle ve yüce bir amaçla dolmuş halde ayrıldı. O andan itibaren işbirlikleri kusursuzca ilerledi, fakat Amelia, Sör Magnus'un talimatlarına uyarak adamın rolünü gizli tuttu.

Aurora Bohra'nın geniş çevrelerde tanınıp başarıya ulaşması uzun sürmedi. Mannasseh Merrow'un yardımlarını kazanması da talihin güzel bir cilvesi olmuştu. Merrow, harika organizasyon becerilerine sahip olsa da içinde daima bir şeylerin eksikliğini hissetmiş bir adamdı. Gençken, azize annesinin hatıralarında hayranlık duyduğu ruhani niteliklerin yoksunluğunu çekiyordu. Bu eksiklik,

sadık ve sarsılmaz bir bağlılıkla taptığı Aurora Bohra tarafından telafi ediliyordu. Biri ona Bohra'ya âşık olup olmadığını sormaya kalksa, Merrow bu küfür karşısında büyük bir hiddete kapılırdı. Bohra için hissettikleri aşk değil hayranlıktı. Her türlü icraatla ilgili büyük yeteneklerini Bohra'nın ayaklarının altına serdi ve onu kadınlarla erkekleri kendisine bağlı tutan tatlı, yumuşak esrikliği dile getirmek üzere serbest bıraktı.

BÖLÜM IV

Kuzey Mıknatıslarının başarısını borçlu olduğu ilk girişimlerden biri, Kuzey Kutbu'nu çevreleyen büyük, dairesel sanatoryumun inşasıydı. Bu sanatoryuma Kuzey Evi adı verildi. Muazzam büyüklükteki gösterişli yapıda her yatağın baş tarafı, daire biçimindeki avlunun merkezinde bulunan Kuzey Kutbu'na dönüktü. Her yatağın ayak kısmı da tam olarak Güney Kutbu'nu işaret ediyordu. Sanatoryumun konumu sayesinde, burada karasal manyetizmanın tedavi edici etkileri başka yerlerdekinden çok daha fazlaydı. Müritlerin çoğu olağan rejimi takip ederek zihinsel ve fiziksel sağlıklarını güvence altına alıyordu. Fakat bazıları çömezliklerinin ilk aylarında inançsız günlerinden kalma sinir zayıflığından mustarip oluyordu. Böyle huzursuz ruhlar, yeterli maddi koşullara sahip oldukları takdirde lüks jetlerle her türlü lüksün sağlandığı ve başka yerlerde inançlılara yasak olan tütün ve alkolün tıbbi amaçlarla serbest bırakıldığı kutup sanatoryumuna naklediliyordu.

Sinir zayıflığı dolayısıyla sanatoryumu ilk ziyaret edenlerden biri olan Jedidiah Jelliffe, Harriet Hemlock adlı zarif bir güzelliğe sahip hanıma duyduğu aşk yüzünden deliliğin eşiğine gelmişti. Auroro

Bohra'nın manyetizması Jelliffe'yi tedavi etti. Jelliffe de tedavisine duyduğu minnetle, kurtuluşunu ölümsüz mısralarla kutladı; bu mısralar Kuzey Mıknatıslarının yürüyüş marşı haline geldi ve Nepal delegesinin kulaklarını şaşkına çevirdi.

Yuvarlak avlunun tam ortasındaki kutup noktasının hemen üstünde bir bayrak direği vardı. Bu direkte genellikle üstünde Auroro Bohra'nın kafasının tasviri bulunan Kuzey Mıknatısları bayrağı dalgalanır, bayraktan dört bir yana kuzey ışıkları saçılırdı. Ancak günde bir defa, inançlıların ağır cezaların tehdidi altında bakışlarını başka yere çevirmeye mecbur kaldığı bir sürecin ardından bayrak bir nevi kartal yuvasıyla değiştirilir, uçuşan siyah cüppeler giymiş haşmetli rahibe bu yuvadan ilham verici, bilgece sözlerini vaaz ederdi. Başının üstünde dokuz hoparlör bulunuyordu, sekizi kuzeye, güneye, doğuya, batıya, kuzeydoğuya, güneybatıya, güneydoğuya ve kuzeybatıya bakacak şekilde yatay dizilmişti. Bunlar gümüş megafonlardı. Ancak hepsine ek olarak bir hoparlör daha vardı, rahibenin sözlerinin yeryüzünde olduğu gibi göklerde de duyulması için doğruca yukarıya çevrilmiş, som altından bir megafon.

Rahibe, duvarları yarı saydam camdan, yavaş yavaş dönen yuvarlak bir odada, aşağıdaki inançlıların görmediği bir kaidenin üstünde durur, kolları bir kucaklamanın başlangıcındaymış gibi sallanıp bütün vücudu manyetik bir akışın çizgilerini takip ediyormuş gibi ağır ağır dalgalanır, kocaman gözlerinde delici ama düşünceli bazen ışıl ışıl, bazen bulutlanmış bakışlarla konuşurdu.

"Manyetizma mensubu sevgili kız ve erkek kardeşlerim," derdi. "Bir kez daha size kutsal inancımızdan bahsetme ve yeryüzü anamızın manyetik kuvvetini ve huzurunu gizemli bir şekilde bana bahşe-

dilmiş güçle size tebliğ etme ayrıcalığına sahibim. Damarlarımda onun ateşi akıyor, düşüncelerimde onun tarifi imkânsız sükûneti dolaşıyor. Sevgili dinleyenlerim, biraz daha azalmış olsa da, bu ikisi size de ulaşacak. Hayatınızda huzursuzluklar, sıkıntılar mı var? Karınızın ya da kocanızın bir zamanlar size gösterdiği hararetli muhabbetin azaldığını mı hissediyorsunuz? İşleriniz gelişemiyor mu? Komşularınız size hak ettiğiniz saygıyı göstermiyor mu? Canınızı sıkmayın sevgili dostlar. Yüce yeryüzü anamızın kolları sizi sarmalayacak. Çekmenize bir an için izin verilen acılar, imanınızı sınamak içindir. Sıkıntılarınızı bir yana bırakın, izin verin manyetik sağlık içinize dolsun. Sevgi, güç ve neşe sizin olsun, tıpkı benim olduğu gibi!"

Bunları dinleyenlerin hepsi farklı şekillerde etkileniyordu. Bitkinler dinçleşiyor, meyuslar huzurla doluyor, kederle hırçınlaşmış olanlar dertlerinin ufak tefek şeyler olduğunu düşünmeye başlıyor ve hepsi de Aurora'ya duydukları hayranlıkla ortak bir ahenkte birleşiyordu.

Molibdenler de Kolorado'daki Acme Dağı'nın zirvesine kendilerine ait bir dinlenme sarayı kurmuştu. Söz konusu dağ, yılın sekiz ayı boyunca karlar altında kalan, kantaronlarla diğer yabani çiçeklerin halı gibi kapladığı hoş dağ çayırlarıyla süslü, yaklaşık üç bin metre yüksekliğinde bir dağdı. Zirvesinden, dört bir yana doğru göz alabildiğine yayılan dağlarla vadilerin, ormanlarla akarsuların, uzaklardaki engellerin arasından kıvrıla kıvrıla akan kızıl Kolorado Nehri'nin manzarası görülüyordu. Ancak Molly B. Dean'in burayı seçmesinin sebebi yalnızca manzaranın güzelliği değildi. Kadının gözünde bölgenin bir diğer özelliği manzaradan bile daha değerliydi. Acme Dağı, Molly B. Dean'in idaresini elinde

tuttuğu molibden bölgesinin tam ortasında yer alıyordu. Zirvedeki dinlenme sarayı, dünyanın dört bir yanında Acme Şifa Yurdu olarak biliniyordu. Tepeler çok dik olduğu için saraya yalnızca helikopterle ulaşılabiliyordu. Ziyaretçiler uçakla Denver'a getiriliyor, oradan lüks tesisin müşterileri için daima hazır bulundurulan geniş filodaki usta işi araçlardan birine naklediliyordu.

Onun kadar gösterişli olmasa da Acme Şifa Yurdu rahatlık konusunda Kuzey Evi'nden hiç de aşağı kalmıyordu. Gerçi yeni gelenler alışılmadık menü karşısında bazen biraz telaşa kapılıyordu, orası doğruydu. İlk akşam yemeklerinde kendilerine Molinefis Yahnisi, Moli Kalamar, Molibdenum Yatağında Dana Madalyon ve Moli Kremalı Pasta ya da buna benzer bir çeşitleme sunuluyordu. Çeşitler boldu, çünkü Molly B. Dean her konuda tekdüzelikten kaçınılması gerektiğini pek iyi biliyor, bu nedenle de besinlerin molibdenik niteliği her akşam değişik biçimlere bürünüyordu. Molly B. Dean'in yarattığı ortamla Aurora Bohra'nın yaydığı atmosfer arasında büyük fark vardı. Aurora Bohra yeryüzünün mistik güçlerine inanıyor ve sonradan gelen zindelik faaliyetlerinin kaynağı olarak pasif bir kabullenişi teşvik ediyordu. Molly B. Dean ise aksine, her bireyin kendi gücünü, kendi iradesini, kaderi benliği üzerindeki kontrolünü ortaya koyması gerektiğine inanıyordu. Dışarıdan gelecek yardıma bel bağlamak ona göre değildi! Şifa Yurdu misafirlerinin akşam yemeğinden önce dinlemeye mecbur olduğu önceden kaydedilmiş coşku dolu konuşmalarında her erkeği ve kadını (ve elbette her çocuğu) içlerindeki o azim kaynağına başvurmaya çağırırdı, ki son tahlilde hepimiz o kaynağa bel bağlamak zorundaydık zaten. Molly B. Dean, bu güçlerin geliştirilmesi için bir yöntem bulmuştu.

"Sabahları yatağınızdan kalkmakta güçlük mü çekiyorsunuz?" derdi. "Pes etmeyin! Gününüze azimli bir kararlılıkla başlayın. Mekanik atınıza binin, sağlık veren bu makinede beş dakikalık yorucu çabanın ardından kendinizi yardımcı aletler olmaksızın kas egzersizleri yapmaya verin. Dizlerinizi bükmeden, baston gibi dik tutarak ellerinizle doksan dokuz defa ayak parmaklarınıza dokunun. Bundan sonra soğuk banyonuzu yaparken erimiş kar sularıyla bile yıkansanız hiçbir zorluk çekmeyeceksiniz. Yıkanmayı bitirince toplu kahvaltıya iştahla ve enerji dolmuş olarak, günün getireceklerine hazır halde ineceksiniz. Postadan bir sürü angarya mı çıktı? Ne olmuş? Kahvaltı öncesi idmanınızdan kazandığınız gücün minicik bir parçasıyla hepsini halledersiniz. Yatırımlarınız değer mi kaybetmiş? Endişelenmenize gerek yok, çünkü mekanik atın sağladığı zihinsel berraklık sayesinde keskin bir muhakeme becerisiyle gelecekteki refahınızı garantileyecek yeni yatırımları hiçbir güçlük çekmeden seçebileceksiniz. Aklınıza günah dolu düşünceler gelecek olursa, ki bu düşünceler bu Kutsal Saray'da bile ortaya çıkabilir; yatağınızda biraz daha vakit geçirmeyi ya da banyonuzun biraz daha sıcak olmasını ister, molibdenize olmamış dana madalyonuna hasret duyarsanız, hatta şeytan tarafından ayartılıp şüpheye sevk edilir, stronsiyumun da aynı şekilde işe yarayacağı gibi berbat bir düşünceye kapılırsanız, bu korkunç durumların herhangi birinden basit bir kuralı uygulayarak kurtulabilirsiniz. Önce sarayın avlusunda on tur koşmalı, sonra *Molibdenum, Ürkütücü Sıkıntıların Şifası* kutsal kitabını açmalısınız. Kitapta karşınıza hangi sayfa çıkarsa çıksın, iyileştirici bir metin okuyacaksınız, böylece lekesiz yaşam gücünüzün saf akışının yolunu kesen korkunç düşüncelerden kendi kuvvetinizle kurtulmayı başaracaksınız. Her şeyden önce şunu unutmayın: Kurtuluş düşüncede değil,

faaliyettedir. Çaba gerektiren, sağlık veren, güç üreten faaliyette. Şeytanın oyunlarının sizi tuzağa düşürmesi tehlikesi başgösterdiğinde eziyetli düşüncelere değil, faaliyete dönmelisiniz yüzünüzü. Bu faaliyetin ne olacağını kutsal kitapta bulacaksınız. Hareket! Hareket! Hareket! Kutsal Molibdenum adına Hareket!"

BÖLÜM V

Molly B. Dean ile Aurora Bohra, iki dinlenme sarayının işletmesini yöneticileri Bay Tomkins ile Bay Merrow'a bırakmıştı. Bu adamların ikisi de yönetiminde oldukları tarikatın diğerinin hedefi olduğunun farkındaydı. İkisi de diğer tarikatın rakiplerini mahvetmek için hiçbir şeyden çekinmeyecek ahlaksız rezillerden oluştuğuna inanıyordu. O nedenle her biri yalnızca umumi tuvaletlere değil bütün odalara misafirlerin güya özel olması gereken konuşmalarını kaydedecek ses kayıt cihazları koydurmuştu. Sonunda ikisi de misafirlerin arasında kabul komitesinin bütün dikkatine rağmen içeri sızmayı başarmış mızmızların, hatta şüphecilerin olduğunu keşfetti.

Acme Şifa Yurdu'nda, becerikli gizli servis çalışmaları sayesinde isyanın kaynağının izi sürülüp Bay Wagner'a ulaşıldı. Bay Wagner yönetime, tam da şifa yurdunun yardımcı olmak üzere tasarlandığı türden bir adam gibi görünmüştü. Yönetimin bilgisine göre bu beyefendi eskiden başarılı bir iş adamıydı, ama kararsızlığın pençesine düşmüştü. "Hem şunun, hem de bunun faydalarını inceledim ve iki savın birbirine eşit olduğunu düşünüyorum. Bu koşullarda ne yapmam gerekir?" diyordu. Bu ruh haliyle servetinin dağılıp gitmesi tehlikesi söz konusuydu. Bay Wagner kurtuluşu Molibdenlere sığınmakta aramış ve anlaşılan bulacağını ummuştu.

Ne var ki durumu iyiye gitmesine rağmen tedavisi bir türlü nihayete erememiş, sonunda Şifa Yurdu'nda zaman geçirmesinin gerekli olduğuna karar verilmişti. Bay Wagner yetkililere itaat ederek bunu kabul etti. İşlerinin idaresini şimdilik yardımcılarına bırakarak vızır vızır işleyen Şifa Yurdu'nun iyileştirici atmosferine girdi.

Fakat oradayken söylediği şeylerin onaylanması pek mümkün değildi. Yemekten sonra rastladığı bir tanıdığına, "Molibdenumun Molibdenler için yaptıkları muhteşem!" derdi. "Ama kafamı karıştıran, kutsal kitapta hiçbir cevap bulamadığım bazı şeyler var. Molibdenumun esas kaynağı Kolorado'da olduğuna göre, insan bu eyaletin sakinlerinin büyük ülkemizin diğer bölgelerinde yaşayanlara göre daha fazla molibdenum tüketeceğini varsayıyor. Oysa yaşamsal istatistikleri incelediğimde Kolorado ile diğer eyaletlerin sağlık durumları arasında ölçülebilir herhangi bir fark bulamadım. İtiraf edeyim ki bu yüzden kafam karıştı. Başka bir şey daha şöyle bir durup düşünmeme yol açtı. Tanıdığım bir doktordan, muhterem liderimizin buyurduğu miktarda kutsal maden tüketen sadık bir Molibden müridinin vücuduna giren ve çıkan molibdenum miktarıyla sıradan bir vatandaşınkini karşılaştırmasını rica ettim ve sağlıklı bir Molibden'in vücudunda tutulan molibdenum miktarının normal bir beslenme rejimi uygulayan bir adamınkinden farklı olmadığını şaşırarak öğrendim. Bütün bu karışıklıkların makul bir açıklaması olduğuna eminim, ama keşke bu açıklamayı ben de bilseydim. İşi başından aşkın olan Bay Tomkins'i rahatsız etmek istemiyorum. Sorunlarımı çözebilmem için bir öneriniz var mı?"

Bay Wagner'in Acme Şifa Yurdu'ndaki epey bir kişiyle bu türden konuşmalar yaptığı öğrenildi, ama kendisine karşı somut bir kanıt

bulunamadı; sonunda tedavisinin tamamlandığının açıklanmasına ve Bay Wagner'in evine gönderilmesine karar verildi.

Kısa bir süre sonra Kuzey Evi'nde de benzer bir sorun başgösterdi. Ücra bölgelere yaptığı seferden dönen bir seyyah olan ya da öyle olduğunu iddia eden Bay Thorney adlı biri, bir dizi talihsizlik sonucu bazı zorluklarla karşı karşıya kalmıştı ya da öyle olduğunu iddia ediyordu. Bitkin ve cesareti kırılmış halde, Kuzey Mıknatıslarının sunduğu yaşam tazeleyici güce sığınmıştı. Mürit oldu, inançlıların arasında edindiği dostlar çabucak bir gelişme göstereceğini umdular. Ancak gelişmeler cesaret kırıcı derecede yavaştı; Bay Thorney seyahatlerine çıkmasını sağlayan hevesi yeniden hissetmeyi başaramıyordu. Yetkililer, tedavisinin ancak Kuzey Evi'ne bir ziyaretle tamamlanabileceğine karar verdi. Ancak Kuzey Evi'nde de, tıpkı Acme Şifa Yurdu'nda olduğu gibi, rakiplerinin entrikalarını öngören ihtiyatlı bilgeler odalara kayıt cihazları yerleştirmişti. Sonuçta anlaşıldı ki, Bay Thorney konuşmaları tamamen kâfirce kabul edilerek aforoz edilemezdi, ama yine de sözlerini dinleyenlerin inancının sağlamlığını azaltmaya yönelik üstü kapalı bir eğilim taşıyordu. Kendisinin, inançlıların kartal yuvasına çıktığı zamanlar haricinde hiç görmediği Aurora Bohra'ya duyduğu hürmette bir eksiklik olduğundan şüpheleniliyordu. Bay Thorney bir komşusuna, "Aurora'nın boyunun tam ne kadar olduğunu hiç merak ettiniz mi?" diye sormuş, komşusu hafifçe afallamış bir tonla, "Hayır," diye cevap vermişti. "Bu sorunun pek terbiyelice olmadığından kuşkulanıyorum." "Ah, aman," demişti Bay Thorney, "ne de olsa kendisi kanlı canlı gerçek bir kadın. Seyahatlerimde araştırma çalışmaları yaptığımdan, kendisinin boyunu sekstantımla tahmin etme cüretinde bulundum. Göremediğim ayaklarını da hesaba katarak, boyunun 1.93'le 1.94 arasında olduğu sonucuna vardım.

Kendisini arkasından gördüğümüz camın ışık kırıcı özelliği dolayısıyla daha kesin bir tahminde bulunamıyorum, ama Aurora'nın son derece biçimli bir kadın olduğuna dair hiçbir şüphem yok."

Yönetimi elinde tutan Tanrıça hakkında bu sözleri sarf etmek bir şey değildi, ama acı verici de olsa kabul etmek gerekiyordu ki Bay Thorney'nin davranışlarından etkilenenler Asil Hanım'a doğaüstü güçler atfetmeye daha az eğilimli oluyordu. Bay Thorney tohumları için bereketli toprak buldu mu daha da ileri gidiyordu. "Biliyor musunuz," diyordu. "Benim haricimde pek az Beyaz adamın bildiği bir durum var ki, bu durumu hepimizin kabul ettiği manyetizma ilkeleri temelinde açıklamakta büyük güçlük çekiyorum. Tibet'in çok ücra bir bölgesinde, alışılmadık darlıkta bir vadi bulunuyor, hatta vadi değil de neredeyse bir uçurum diyebiliriz. Araştırmalarımın kesinlikle gösterdiği üzere bu vadi doğruca Kuzey Kutbu'nu işaret ediyor. Onca dar olmasına rağmen kimileri yazı orada geçiriyor, çünkü vadide elmas var. Bu insanlar başları ya kuzeye ya da güneye dönük olarak yatmak zorunda. Kimisi kuzeyi seçiyor, kimisi de güneyi. İnsan, başı kuzeye dönük uyuyanların aksi yönü seçenlerden her açıdan üstün olmasını bekliyor; fakat aralarında hatırı sayılır bir süre kalmama ve geçmişlerine yönelik araştırmalar yapmama rağmen, kutsal inancımızın bizi kabul etmeye mecbur kıldığı bir fark bulmayı başaramadım. Bunun şüpheleri ortadan kaldıracak bir açıklaması olduğuna eminim, ama bu açıklamayı bulamıyorum. Siz ya da bir arkadaşınız şaşkınlığıma çözüm getirebilirseniz, en derin minnetimi kazanacaksınız."

Kayıt cihazları Bay Thorney'nin yuvarlak sarayın diğer ziyaretçilerine böyle sorular sorma alışkanlığını ortaya çıkarınca, yetkililer onun gerçeği samimi olarak arayan biri olmasına rağmen bunu

yapma biçim ve yönteminin teşvik edilecek türden bir biçim ve yöntem olmadığına karar verdi. Bu nedenle Bay Thorney vaktinden önce iyileşmiş ilan edildi ve damdan düşer gibi dile getirdiği meraklı sorular üstüne kafa yorma işini, kafa yorarsa tabii, sessizlik içinde gerçekleştirmesi gerektiğine yönelik bir uyarıyla evine gönderildi.

BÖLÜM VI

Böyle ufak tefek güçlüklere rağmen iki hareket de başarıyla ilerledi. Kuzey Mıknatısları, İskandinavya'daki aydın kesim dışında herkesin desteğini kazandı. İskandinavya'yı İzlanda ve Grönland takip etti ve bu ülkelerdeki bilim insanları zamanla Kuzey Kutbu'nun onların hâkimiyetine geçmesi gerektiğini ispatladı. Birleşik Devletler'de Molibdenler daha başarılı oldu. Hatırı sayılır miktarda molibdenum rezervinin keşfedildiği Utah eyaleti, *Mormon Kitabı*'nı resmen bırakarak *Molibdenum, Ürkütücü Sıkıntıların Şifası* kitabına geçti. Molly B. Dean, gerçek inanca doğru bu yükselişin ödülü olarak Utah'ın Kutsal Topraklar'a dahil edildiğini açıkladı. Batı dünyasının dört bir yanında, hayranlıklarının nesnesi olarak Vatikan'ı ya da Kremlin'i seçmeye can-ı gönülden karar verememiş olan şaşkın gençler, bu iki yeni inanışın birinde olmazsa diğerinde zihinsel ve duygusal huzura kavuştular.

İki hizibin birbirine denk olduğu İngiltere'de ciddi bir çatışma tehdidi diğer yerlerden daha yüksekti. Uluslararası kriket maçları artık ilgi çekmiyordu, emektar futbol takımları unutulmuştu, yalnızca Molibdenlerle Mıknatıslar arasındaki maçlar kalabalık seyirci grupları topluyordu. Molibdenlerle Mıknatıslar sadece futbolda değil, her türlü spor müsabakasında inişli çıkışlı başarı grafiğiyle,

ikisi de nihai üstünlük elde edemeden mücadele ediyordu. Biraz can sıkıntısıyla fark edildi ki toplanan kalabalıklar artık iyi huylu değildi; rakip inançların fevri müritleri arasında kavgalar patlak veriyordu. Sonunda birini sağa, diğerini de sola yerleştirmek suretiyle Molibdenlerle Mıknatısları birbirinden ayrı tutan bir kural getirilmesi şart oldu. Tarafsız olduklarına yemin edenlere horgörüyle bakılıyor ve evlerine gitmeleri söyleniyordu.

Entelektüeller iki tarafla da barış içinde olmayı çok isterdi, ama böyle bir şey mümkün değildi. Bu türden fırsatçılara kesin bir tavırla, "Yanımızda olmayan karşımızdadır." deniyordu. Yine de bazı uzlaştırma çabaları ısrarla devam ediyordu. *Zamane Mektupları* dergisi, iki inançla ilgili derin düşünceler içeren bir makale yayımladı. Makalede, "Şunu kabul etmeli ki," deniyordu, "eleştirel entelektüelin soğuk bakış açısından bakıldığında, bitkin Batı'ya yeni umutlar ve yeni bir yaşam getiren iki dinin de zorlukları var. Ancak büyük gelenekten beslenmiş olanlar, Eflatun'dan Thomas Aquinas'a kadar bütün büyük düşünürlerin öğretilerini sindirmiş olanlar yeni inançları hiç düşünmeksizin reddetmeyecektir. Bu inançlar ne kadar imkânsız görünürse görünsün. Tıpkı Hıristiyanlık inancının Tertillianus'a imkânsız göründüğü gibi. Tertillianus bu imkânsızlıklara rağmen -hayır, aslında tam da onlar sayesinde- mantık sınırlarını aşan yeni öğretileri bütün kalbiyle kabul etmiştir. Aklı başında herkes, Molibdenlerle Mıknatıslar arasında seçim yapmakta ne kadar zorluk çekerse çeksin, bu iki hareketin ortak noktalarına kucak açacaktır. Kabul görmüş âlimlerimizin zihni kısa bir süre öncesine kadar soğuk, mekanik bir felsefenin hâkimiyeti altındaydı. Salt ham olguların gözlemlenmesinden ortaya çıkmayan daha derin bilgelik kaynakları, kendini Yüce Gerçeklik Ruhu'na açan mütevazı yüreklerde yükselir. Molibdenlerle Mıknatıslar da

dinçliği bu kaynaklardan elde ediyorlar. Şarlatanların küstahlığı yok artık; Batı dünyasının temel aldığı ebedi hakikatleri görmezden gelenlerin o sığ kendinden eminliği yok. Molibdenlerle Mıknatıslar arasında, bilgelik âşığı herkesin kucaklaması gereken o kadar çok benzerlik var ki. Aralarındaki ayrılığa ve rekabete üzülmemek elde değil. Birleştirilmelerinin mümkün olduğuna inanıyoruz ve bu inancımızda yalnız değiliz. Ayrıca bu birleşme sağlanırsa, Doğu'nun ateizmiyle can alıcı mücadelemizde Batılı değerlerimize sarsılmaz bir güç katacağına da inanıyoruz."

Bu önemli beyanın arkasında güçlü bir destek vardı. İngiliz Uluslar Topluluğu sevgisiyle Birleşik Devletler'e bağımlılık arasında kalmış olan Britanya hükümeti, Kanada ile Birleşik Devletler'in batı tarafı arasında artan gerilimi büyük bir endişeyle takip ediyordu. Böyle bir gerginlik yumuşatılamazsa yalnızca Birleşmiş Milletler'in değil NATO'nun da çalışmaları boşa çıkabilirdi. İngiltere'de iki tarafın müritleri aşağı yukarı eşit sayıdaydı. İkisi de güçlüydü, ama hiçbiri üstünlüğü ele geçirmeyi ummuyordu. Britanya Hükümeti Bay Tomkins ile Bay Merrow'a konferans teklifleri ve iki tarikat arasında en azından bir *modus vivendi** sağlamaya yönelik samimi öneriler götürdü.

Bay Tomkins ile Bay Merrow, uzak mesafe telefon görüşmeleriyle Yüce Rahibeler Molly B. Dean ve Aurora Bohra'ya danıştı. Aurora Bohra da gizlice Sör Magnus Kuzey'e başvurdu. Bütün bu görüşmelerin sonucunda Albert Hall'da büyük bir toplantı düzenlenmesine karar verildi. Bu toplantıda, kamuoyu önünde tartışmak suretiyle bir çeşit anlaşmaya varılacaktı. En azından hükümet böyle bir sonuç çıkmasını umuyordu. Ancak iki tarafın

* Geçici anlaşma. -ç.n.

umutları başka türlüydü. İkisi de yenilmezliğinden öylesine emindi ki kamuoyu önündeki bir yüzleşmeden zaferle çıkacaklarından en ufak bir şüphe duymuyorlardı; iki tarafın da hükümetin önerilerini kabul etmesi bu kendine güvenden kaynaklanıyordu.

Büyük toplantının Oxbridge Üniversitesi Karşılaştırmalı Dinler profesörünün yönetiminde yapılması kararlaştırıldı. Bu akıllı ve bilge âlim, nesli tükenmiş Tasmanlarla Hotantoların dinlerinden pigmelerin inançlarına kadar her şeyi biliyordu. O nedenle hükümet, profesörün hem Molibdenlere hem de Mıknatıslara hoşgörülü bir anlayışla yaklaşacağını varsaymıştı. Ancak profesör zorlayıcı değil de kibar davrandığı için bunu başaramazsa, her iki tarikata da eğilim göstermesin diye dikkatle gözlenmesi gereken yüzlerce iriyarı memurdan oluşan bir grup tarafından desteklenecekti. Kimin sağda, kimin solda olacağını belirlemek için kura çekildi. Mıknatıslar sağa, Molibdenler de sola düştü. Bu ayrım sahnede, salonun zemininde ve bütün balkonlarda gözetildi. İki taraf arasında geniş bir koridor boş bırakıldı ve ne pahasına olursa olsun huzuru korumak için sıkı talimat almış tarafsız memurlar toplantı boyunca koridorda kol gezdi.

Aurora Bohra ile Molly B. Dean bu mühim olayda sadık taraftarlarına ilham kaynağı olmak için dağlarından inmişlerdi. Her biri sahnenin merkezine yakın bir yerde, birbirinden yalnızca bir koridor genişliğiyle ayrılan tahtlarda oturuyordu. Molly B. Dean bütün insanları seviyordu ama Aurora Bohra'yı sevmiyordu, Aurora Bohra da bütün insanları seviyor, fakat Molly B. Dean'i sevmiyordu. Molly B. Dean keskin, kara, sinirli gözleriyle kalabalığı süzdükten sonra Aurora Bohra'ya zehirli bir bakış attı; bakışı öylesine zehir doluydu ki daha zayıf bir karakterin olduğu yerde büzüşmesine

yol açardı. Aurora Bohra tavana dalgın dalgın baktıktan sonra kocaman gözlerini toplanmış kalabalığa çevirerek, onları belli belirsiz izledi. Bakışları zaman zaman diğer tahta yöneliyor gibi dursa da, anlaşılan o tarafta hiçbir şey görmüyordu. Molly B. Dean'in Medusa bakışları üzerinden kayıp gidiyordu. Aurora Bohra, ancak şahane kubbeyi dalgın dalgın inceledikten sonra kendisini kendisi yapan o yüce duygulara teslim olmuş gibi göründü.

Her biri bir deste kâğıdı hışırdatan Bay Tomkins ile Bay Merrow, diğer tarafı ezip geçmek üzere ince ince hesaplanmış bütün olgular ve savlarla donanmış halde masalarında oturuyordu.

Zeruiah Tomkins'in hemen arkasında oğlu ve varisi Zachary oturuyordu. Babası Zachary'yi tutuculuğunu koruması için azami dikkat sarf ederek yetiştirmişti. Zachary, Molibdenlerin öğretilerinden bir an bile kuşku duymamış, babası yaşadığı sürece ona yardım etmekten, ölüm onu daha da mutlu bir diyara taşıdığında işlerini sürdürmekten başka bir kaderi bir an için bile hayal etmemişti. Ancak molibdenumla uygun biçimde çeşnilendirilmiş bir beslenme rejimi takip etmesine rağmen Zachary biraz çelimsiz bir delikanlıydı, boş zamanlarında da teolojiden ziyade şiirle uğraşıyordu. Molibdenumun sadık müritlerine kaslarının gelişmesinden kaynaklı bir neşe getirmesi gerekiyordu, ama Zachary gizli bir utançla kabul ettiği üzere melankolik bir görüntüden mustaripti. Keats'in *Sonbahara Övgü*'sünün gereksizce neşeli olduğunu düşünüyordu. Kendisi de bir *Sonbahara Övgü* yazmıştı, şöyle başlıyordu:

> Sonbahar gidiyor
> Ve arpalar demetleniyor
> Getiriyor yarının düşüncelerini
> Yanında karla üzüntüyü.

Zachary sık sık çeşitli görevler üstlenir, tarikatının ülküsü olan neşeli hareketliliğe kavuşmayı umardı, fakat bütün çabalarına rağmen Molibden ofisinin hayhuyundan kaçmayı ne zaman başarsa içini melankoli ve ağırkanlılık kaplıyordu.

Manasseh Merrow'un arkasında, Zachary'nin tam karşısında Bay Merrow'un kızı Leah oturuyordu. Leah da Zachary gibi akla gelebilecek en katı tutuculukla eğitilmişti. Zachary gibi onun da babasının yerine geçmesi hedefleniyordu. Ancak, yine Zachary gibi o da bir müritten beklenen halet-i ruhiyeyi korumakta güçlük çekiyordu. Kendisini Aurora'ya hayranlık beslemeye zorlayamadığı korkunç anlar bile oluyordu. Ofiste babasına yardım etmekten artırabildiği zamanı piyano başında geçiriyordu. Gözdesi Mendelssohn'du, ama ara sıra Chopin'e de yöneliyordu. Ancak gerçek tercihi klasik müzik değil, *Neşeli Ozan* ya da *Islington Kâhyası'nın Kızı* gibi eski moda romantik şarkılardı. Tam anlamıyla güzel sayılmazdı, ama ifadesinde belli bir yücelik vardı; gözleri de iri ve hüzünlüydü.

Toplantıda, hem Zachary hem de Leah doğal olduğu üzere karşı tarafa daha fazla ilgi gösteriyordu. Zachary, Aurora Bohra'ya kısaca baktı, ama kadının enginliği karşısında tiksintiyle büzüldü. Molly B. Dean'in delici bakışlarıyla bir an için göz göze gelen Leah öyle bir dehşete kapıldı ki saklanmak istedi. Bu korku anı geçtikten sonra ikisi de koridorun karşı tarafındaki eşdeğer telaş manzarasıyla rahatladı. Gözleri buluştu. O ana dek ikisi de karşı tarafı destekleyen herkesin aşağılık ve kötü olduğunu varsaymıştı. O ürkmüş gözlerle bakışırlarken ikisi de şaşkına döndü. Her biri, "Bu gözlerde kötücül hiçbir şey yok," diye düşündü. "Sevgili babam yanılıyor mu acaba? Tecrübe ettiğim duyguların bir rakibin göğsünde de barınıyor olması mümkün mü? Bu farklılıkları aşabilecek

ortak bir insanlık unsuru olması mümkün mü?" İkisi de bunları düşünürken birbirlerinin gözlerine bakmayı sürdürdüler.

İki genç başlangıçta etraflarında olup bitenlerin hayal meyal farkında olsa da o arada toplantı ilerliyordu.

Profesör, azami dikkatle hazırladığı açılış konuşmasını yapmak üzere ayağa kalktı. Başbakanla ikisi, en ufak bir eleştiri ya da tarafsızlıktan yoksunluk belirtisini ortadan kaldırmak için her kelimeyi kılı kırk yararak incelemişlerdi. Profesör biraz endişeyle gırtlağını temizleyerek söze başladı:

"Saygıdeğer Rahibeler, bayanlar ve baylar, bu önemli toplantıda fikir ayrılıkları olduğunun hepimiz farkındayız [salonun dört bir yanından "Yaşa! Bravo!" sesleri] ancak inanıyor ve güveniyorum ki bir konuda hepimiz hemfikiriz. Hepimiz de gerçeği aramaya ve bulduğumuzda ona sahip çıkmaya istekliyiz."

Bu sözler üzerine salonun iki tarafından muazzam bir haykırış yükseldi. "Hayır, hayır! Karşı tarafa hayır!" haykırışı. Şaşalayan zavallı profesör, birkaç yumuşak tabiri atlayarak devam etti. "Şey, her ne olursa olsun, bilgeliklerine büyük saygı duyduğum insanlar yüce ülkemizin rakip hiziplere bölünmesinin, tıpkı Güller Savaşı günlerinde olduğu gibi, on yedinci yüzyılda kralla parlamento arasındaki esef verici ihtilaf günlerinde olduğu gibi bir tehlikeyi beraberinde getirdiğine karar verdiler. Öyle ki, içerideki kavgalardan başımızı alamadığımız için denizaşırı yerlerden gelecek tehlikeleri gözden kaçırabiliriz. Bu toplantı işte bu tehlike yüzünden, iki tarikatın coşkularını kaybetmeksizin, dinsel inanışlarının yoğunluğunda herhangi bir azalma olmaksızın güç birliği yapabilmesi ve bu birlik sayesinde milli yaşamımızı tehdit eden her türlü düşmanı

savuşturabilecek, karşı konulamaz bir kuvvete erişilebilmesi umuduyla düzenlendi."

Profesörün sözleri burada yeniden kesildi. Her taraftan bağırışlar yükseliyordu. "Orası kolay! Bize katılsınlar!" Profesör hazırlanmış konuşmasının birkaç sayfasını daha atladı, çünkü toplantının gerilimine bakınca lafı çabucak bitirmesinin akıllıca olacağını düşünmüştü. "Varılacak anlaşmayı belirlemek bana düşmez," dedi. "Demokratik bir ülkede yaşadığımıza göre o kararı siz vereceksiniz. Bu toplantının çok önemli olduğunu ve sorumluluğunuzun büyüklüğünü hatırlatmakla yetineceğim. Tanrı düşüncelerinizi kutsasın!"

Toplantının gergin geçeceği açılış konuşması sırasında bile belli olmuştu. Alışılmadık bir yol benimsenmiş, toplantı sürecinin işleyişini açıklamak üzere toplantı başkanı değil, emniyet müdürü seçilmişti. Emniyet müdürü, profesörünkine hiç benzemeyen otoriter bir sesle iki tarafa da üçer konuşmacı için izin verileceğini, her konuşmacının yirmi dakika konuşacağını ve yazı-tura sonucunda ilk konuşma hakkının Molibdenlerde olduğunu açıkladı. Ayrıca yedekte geniş bir polis gücü bulundurduğunu, ilk karışıklık emaresinde salonun boşaltılacağını da belirtti. Her nasılsa ürken seyirciler bir süre için yatıştı, ilk iki konuşmayı durmadan araya girmeksizin dinlediler.

Bu konuşmaları Bay Tomkins ile Bay Merrow yaptı. Her biri kendi hareketinin erdemleriyle başarısını anlattı ve rakiplerinin adını anmaktan özenle kaçındı. Kimileri öksürdü, kimileri esnedi, baskıcı atmosfere yenik düşen azımsanamayacak sayıdaki kişi de uyuyakaldı. Toplantı yavan bir sıkıcılıkla sona erecek gibi görünüyordu, ama havai fişekler heybede saklıydı. Bay Merrow yerine

oturunca, Bay Tomkins konuşma yapması için Bay Thorney'yi davet etti. Bay Thorney konuşmanın başından itibaren uzlaşmaya yönelik en ufak bir çaba harcamadı.

"Bayanlar, baylar ve Kuzey Mıknatısları," diye başladı lafa. "Molibden Gizli Servisi'nin başkanıyım. Bilmediğiniz şeyler biliyorum. Sör Magnus Kuzey'in gelirini biliyorum. Kuzeybatı bölgesindeki arazilerinin büyüklüğünü, her gece sözde kutsal kadın Miss Bohra ile saatler geçirdiğini biliyorum. Artık ahlaka mugayir işler mi karıştırıyorlar, yoksa sadece ticari şeylerle mi uğraşıyorlar, orasını bilemem."

Bu sözler üzerine toplantı salonu bir an için tam anlamıyla buz kesti. Mıknatıslar Bay Thorney'yi dost bilmişlerdi. Molibdenlerse adamın yeni rolüne alışmakta zorlanıyordu. Toplantı salonu hâlâ şaşkın bir sessizlik içindeyken Bay Wagner ayağa fırlayarak haykırdı.

"Söylenen yalanları duydunuz ama ben şimdi size gerçeği söyleyeceğim. Cıvalı Madenler A.Ş. hakkında ne biliyorsunuz? En büyük hisse senedi sahibinin serveti hakkında ne biliyorsunuz? Şirketin yürüttüğü işlerde molibdenumun rolü hakkında? Mıknatısların Gizli Servisi'nin başkanı olarak, şaşırtıcı cevabı verebilirim size. Servet muazzam büyüklükte, molibdenuma dayanıyor, şanslı sahibesi de dul Bayan Dean!"

Bay Wagner yerine oturduğu sırada iki taraf da öfkeden küplere binmiş haldeydi. Bir taraftan, "Sör Magnus'a ölüm! Kepaze metresine ölüm!" bağırışları yükseldi. Diğer taraf, "Para babaları gebersin! Katil Molly darağacına!" diye karşılık verdi. Rakip azizler, güvenlik görevlilerini bertaraf etmek için kısa bir süreliğine güçlerini birleştirdi, o işi aradan çıkarınca da vahşi bir meydan kavgasıyla

birbirine girdiler. Aklını başına toplayan polis biber gazıyla salonu boşalttı. Mutsuz binler, gözlerinden şakır şakır yaşlar akarak ve gök gürültüsü gibi hapşırarak sokağa aktı. Açık havayla canlanınca, düzensiz gruplar halinde kavgaya devam ettiler. Üstler başlar yırtıldı, karşılıklı yumruklar savruldu, hakaretler edildi. Dağınık kargaşa gecenin geç saatlerine kadar sürdü, ta ki kutsal savaşçılar sonunda yorgunluktan tam anlamıyla bitap düşerek soğuk kaldırımlarda uyuyakalana dek.

BÖLÜM VII

Bütün bunlar olurken, polis sahnedeki önemli şahısları gizli çıkışı kullanmaya yöneltmişti. Görevini artık ifa edemeyeceğini hisseden toplantı başkanı oradan ayrılmaya can atıyordu. Felaketin geldiğini hissetmiş olan Nepal delegesi profesörün omzuna hafifçe vurup, "Müsaade ederseniz sizinle ilgileneyim." dedi. İkisi birlikte bir polis arabasına atladılar. Profesör, "Ah, nereye gitsek acaba?" dedi. "Nepal Büyükelçiliği'ne." diye cevap verdi yeni arkadaşı. Profesör, yorgun ve umutsuz bir halde büyükelçiliğe varmasının ardından gösterilen nezaketle yavaş yavaş canlandı; aklını başına toplama fırsatı bulduğunda da bilmediği bir dildeki belgeyi imzalaması şartıyla Nepal Himalaya Üniversitesi'nde kendi konusunda profesörlük yapması teklifiyle karşılaştı. Kabul etti; çok sonradan Everest'in zirvesine ilk olarak Tensing'in ulaştığına dair bir beyanat olduğunu öğrendiği bu belgeyi imzalayarak yeterliliğini ispatlamasının ardından da uçakla yeni akademik faaliyetlerini yürüteceği makama götürüldü. On yıllık sürenin sonunda *Batı'nın Aborijinleri Arasında Din ve Batıl İnanç* adlı muazzam çalışmasını yayımladı, fakat bu çalışma herhangi bir Avrupa dilinde basılmadı.

İki rahibe, polisi çözülmesi zor bir sorunla baş başa bırakmıştı. Gözü hiçbir şeyi görmeyen Molly B. Dean, devasa Aurora'ya çılgınca bir saldırı düzenlemek üzere koridorun karşı tarafına atılmış, tırnaklarıyla daldığı gibi rakibesinin yüzüne uzun, kanlı çizikler atmıştı. Aurora ise açıkta kalan elini uzatıp Molly B. Dean'i itmiş, iki seksen yere yapıştırmıştı. Kadın yattığı yerden, "Şırfıntı!" diye bağırdı; Aurora da müritlerinin alışkın olduğundan çok daha farklı, çok daha tiz bir sesle, "Hırsız yelloz!" diye karşılık verdi. Birkaç polis Bayan Dean'i yerden kaldırdı; coplarını çekmiş on polis de Aurora Bohra'yı yürümeye zorladı. İkisi birlikte Siyah bir polis minibüsüne bindirildi, minibüste polisin aralarına ördüğü etten duvarın üstünden birbirlerine hakaretler yağdırmaya devam ettiler. İkisi de huzuru bozmakla suçlandı ve geceyi insanda güzel düşünceler uyandırmakla uzaktan yakından ilgisi olmayan iki ayrı hücrede geçirdi.

Gizli ajanlarının taşkın müdahalesini hiç beklememiş olan Bay Tomkins ile Bay Merrow, polis koruması altında ofislerine çekildiler. Orada başları ellerinin arasında, son derece keyifsiz bir halde, hayatları boyunca verdikleri emeğin nasıl mahvolduğunu düşündüler. Dinlenme sarayları haricinde tam perhiz iki tarikatta da son derece katı bir kuraldı, ama temizlikçi kadınlar ertesi gün bu iki sadık adamı yanlarında boş birer şişeyle yerde yatar buldu.

Zachary ile Leah'a gelince, birbirlerine öyle dalmışlardı ki uğultu kulakları sağır edecek hale gelene kadar etraflarında olan bitenin farkına bile varmadılar. Biraz arkalarında, tarafsızların arasında, gerekebilecek herhangi bir bürokratik işlem için bilgi toplamak üzere gönderilmiş olan Kültür Bakanlığı yetkilisi Ananias Wagthorne oturuyordu. Bay Wagthorne şefkatli ve uyanık bir

insandı, gençlerin birbirlerine dalıp gittiğini fark etmişti. Son karışıklıkta ikisine birer elini uzatarak, "Müsaade ederseniz sizi güvenliğe kavuşturayım." dedi. Gençler birbirlerinin varlığından biraz utanmalarına rağmen itaat ettiler, çünkü başka bir şey yapmak zor görünüyordu. Bay Wagthorne polisin yardımıyla onları dışarı çıkarıp emniyetlerini sağlayarak kendi dairesine götürdü. İkisini de karısıyla tanıştırdı; kadıncağız bu büyük fiyaskoyu anlayışlı bir ifadeyle dinledi. İyi huylu bir kadındı, içi gençlere karşı şefkatle dolmuştu. Kocasına, "Bana kalırsa bu gençler bu gece evlerine gitmeye kalkışmasın," dedi. "Sokaklar karışık, öfkeli kalabalıkların ne yapacağı belli olmaz. Bay Zachary oturma odasındaki kanepeye razı olursa, Bayan Leah da misafir odasını alabilir, ikisi de geceyi burada geçirir." İkisi de minnetle kabul etti ve tam anlamıyla bitap düşmüş olduklarından ikisi de çok geçmeden uykuya daldı.

Büyük toplantı cumartesi günü düzenlendiğinden ertesi sabah evde olan Bay Wagthorne, kendisini gençleri rahatlatıp kafa karışıklıklarını azaltmaya adadı. İkisi de dinledikleri dehşet verici açıklamaların ne kadarına inanacaklarını bilemiyordu. Molibden inancının finansal sahtekârlık üstüne inşa edilmiş olması mümkün müydü? Zachary'nin zihni böyle korkunç bir olasılığı ürpertiyle bir tarafa itiyordu. Mıknatısların inancı Sör Magnus Kuzey'in servet ve güç elde etmesi için bir basamaktan ibaret olabilir miydi? Bu kâbus gibi fikir Leah'ın hayatının bütün amacının elinden alındığını düşünmesine yol açıyordu. Gençlerin kederini ve kahvaltı etmek için iştahlarının olmadığını gören Bay Wagthorne, şüphelerini öğrenmek istedi. İkisi de, "Bütün bunlar doğru olabilir mi?" diye sordu.

Bay Wagthorne, "Korkarım hepsi de fazlasıyla doğru," diye cevap verdi. "İki tarikatı da incelemek için resmi olarak görevlendirilmiştim. Ticaret Odası'ndan aldığım bilgilerden Bayan Dean'in Cıvalı Madenler A.Ş. ile ilişkisini öğrendim; Kuzeybatı Vilayet İdaresi aracılığıyla da Sör Magnus'un geniş arazilere sahip olduğunu ve bu arazilerde neredeyse sınırsız bir maden zenginliği bulunduğunu keşfettim. Polis, Sör Magnus'un Aurora Bohra ile olan ilişkisini uzun süredir biliyor ve takip ediyor. Kanaatim odur ki sevgili gençler, babalarınız dünkü toplantıda açığa vurulan şeylerden tamamen habersizdi. Aktardıkları doktrinlerin doğru ve faydalı olduklarına bütün kalpleriyle inandıklarından eminim. Düşünmeye vakit bulduğunuzda her biriniz kendi babasının fikrine katılabilir ve bugüne kadar inandıklarına inanmayı sürdürebilir. Ancak bana kalırsa ikinizin de bu acı verici durumda gerçek olduğunu düşündüğüm şeyleri kavramanız ve hayatlarınızı şimdiye kadar olduğundan daha sağlam bir temel üstüne kurmayı öğrenmeniz daha büyük olasılık."

İki genç de feryat etti. "Ama bu kadar büyük, insan zihnini etkileme konusunda bu kadar kudretli herhangi bir hareketin sahtekârlıkla çılgınlıktan başka bir temeli olmaması mümkün mü?" dediler.

"Gayet mümkün," diye cevap verdi Bay Wagthorne. "Böyle hareketlerin tarihçesini incelemek görevimdi. Sayılarının kabarık olduğunu söyleyebilirim. Bazıları kısa bir süre parlayıp söndü, bazıları yüzyıllarca devam etti. Ama bir hareketin canlılığı ve yaşam süresiyle sağduyuyu temel alması arasında hiçbir ilişki yok."

Bunu söyledikten sonra raftan kalın bir cilt aldı. *Tarikatlar, Dinsel Sapkınlıklar, Eklesiyastik Akımlar ve Dini Düşünce Okulları Sözlüğü.*

"Utanmanız gerektiren bir şey yaptığınızı ya da sonradan aptalca görünen şeylere inanma konusunda insanoğlunun geri kalanından farklı olduğunuzu aklınıza bile getirmeyin," dedi. "Bu kitapta, son iki bin yıldaki benzeri çılgınlıklar anlatılıyor. Biraz okuyunca göreceksiniz ki, buradakilerin pek çoğuyla karşılaştırıldığında inançlarınız makul ve mantıklı kalıyor. İki akım da M ile başladığına göre, bakalım bu kitapta o harfte neler var. Makaryus'un öğretilerini incelemenizi tavsiye ederim. Kesinlikle dikkate değer şeyler. Majoryenlerin, Malakenlerin, Marcellistlerin, Markosyenlerin, Mazbotyenlerin, Melçizedeklerin, Metangizmonitlerin, Morelçkilerin ve Muggletonların öğretileri de öyle. Sihirbaz Markos'un izinden giden Markosyenleri ele alalım mesela. 'Sihirle kılık değiştirme konusunda kusursuz hüner sahibi... Anaksilaos'un şaklabanlıklarıyla Mecusilerin kurnazlığını birleştiren.' Bu sanatlarla diyakozların karılarını baştan çıkarıyorlardı. Markos 'öğretisini bütün güçlerin üstüne' taşımış, böylece kendisine sınırsız yetki tanımıştı, her konuda canının istediği gibi davranmakta serbestti. Ya da Morelçki tarikatına mensup olmadığınıza sevinebilirsiniz, bu tarikatın âdeti 'yılın belli bir gününde ıssız bir yerde toplanıp derin bir çukur kazmak, çukuru saman, odun ve diğer yakacak şeylerle doldurmak, o arada da törenle ilgili tuhaf ilahiler söylemekmiş. Sonra yığılmış yakacaklar ateşe verilirmiş ve etraftakilerin muzaffer ilahileriyle kamçılanan müritler güya intiharlarıyla şehitlik mertebesine erişmek için ateşe atlarmış.' Hayır sevgili genç dostlarım, çılgınlık konusunda istisna olduğunuzu düşünmenize gerek yok, çünkü çılgınlık insanın doğasında vardır. Maymunlardan düşüncelerimizle ayrıldığımızı düşünüyoruz. Düşüncenin, bir yaşındaki çocuğun yürüme gücüne benzediği aklımıza gelmiyor. Düşünüyoruz, doğru ama öyle kötü bir şekilde

düşünüyoruz ki sık sık düşünmesek daha iyi olacağını hissediyorum. Ancak şimdi ilgilenmem gereken meseleler var, bir süreliğine sizi baş başa bırakıyorum."

Baş başa kalan gençler önce utangaç sessizliklerini korudular. Sonra Zachary tereddütle, "Dün işittiklerimizden ve nazik dostumuzun söylediklerinden ne anlam çıkarmam gerektiğini henüz kestiremiyorum ama emin olduğum tek bir şey var, onu söyleyeyim: Koridorun karşısına bakıp da gözlerinizde parlayan kristal saflığını ve şefkatli iyiliği gördüğümde, bütün Kuzey Mıknatıslarının aşağılık yaratıklar olduğuna inanmaya devam edemedim."

Leah, "Ah, Bay Tomkins," diye cevap verdi. "Bunu söylediğinize pek memnun oldum. Ben... Şey... Ben de Molibdenler hakkında aynı şeyi hissettim."

"Ah Bayan Merrow," diye cevapladı delikanlı. "Bunca yıkıntının ortasında bir şeyler kurtarılmış olabilir mi, mümkün mü? Eski yoldaşlarımdan ve eski umutlarımdan şüpheyle ve umutsuzlukla ayrı düşmüş, tek başıma sürüklenirken, görünüşe göre yalnızlık dolu bu gecede birbirimizi bulduğumuzu düşünebilir miyim?"

Leah, "Bence düşünebilirsiniz Bay Tomkins." dedi.

Bu sözlerin ardından birbirlerinin kollarına atıldılar.

Müşterek mutlulukları içinde bir süre üzüntülerini unuttular, ama sonunda Leah içini çekip, "Ama Zachary, ne yapacağız?" dedi. "Babalarımızın kalbini kırabilir miyiz? Ah, nasıl başka türlü davranabiliriz ki? Hem evlenip hem de eski öğretilerimize devam etmemiz imkânsız."

"Doğru," dedi Zachary. "İmkânsız. Onlar için ne kadar acı verici

olursa olsun babalarımıza inancımızı kaybettiğimizi söylemeliyiz. Bundan sonra seninle ben, sevgili Leah, düşüncelerimizde, sözlerimizde ve davranışlarımızda bir olmalıyız, farklı zümrelere bağlıymış gibi yaparsak bu mümkün olmaz."

Yüreklerinde bir ağırlıkla babalarıyla yüzleşmeye karar verdiler, ama aşkın taze aleviyle güçlendiklerinden bu zorlu görev karşısında ikisi de sarsılmadı.

BÖLÜM VIII

Zachary ile Leah biraz daha konuştuktan sonra babalarıyla yüzleşmeyi ertesi güne bırakmaya karar verdiler, hele de Wagthornelar büyük bir kibarlıkla onları bir gece daha kalmaya davet etmişken. Öğle yemeğinden sonra Kensington Bahçeleri'nde yürüyüşe çıktılar; o güne dek hafta içi ofislerden, pazar günleri de büyük toplantı salonlarından başka bir şey görmediklerinden, vahşi doğanın güzelliğiyle şaşkına dönerek başkalarının ancak Alplere ya da Victoria Şelaleleri'ne gittiğinde tadabileceği duyguları tattılar.

Zachary, rengârenk bir lale yatağında gözlerine bayram ettirirken, "Bana öyle gelmeye başladı ki, belki de bugüne dek çok fazla endişeyle yaşamışızdır." dedi. "Bu lalelerin molibdenuma herhangi bir şey borçlu olmadığına eminim."

Leah, "Bu akıllıca sözlerin ne kadar da ferahlatıcı," diye cevap verdi. "Manyetizmanın da bu yabani güzelliğin yaratılmasıyla hiçbir ilgisi olmadığına inanıyorum."

Dogmaların bağlarından kaçtıklarından beri geçen her dakikada zihinlerinin ve yüreklerinin genişlediğini hissettikleri konusunda

hemfikir oldular. İkisinin de mükemmel olmadığı bir şeye, kas gücüne tapacak şekilde yetiştirilmişlerdi. Narin ve incelikli, kırılgan ve uçucu her şeyi hor görmeleri öğretilmişti onlara. Zachary gizli bir utançla şiir antolojilerinin tadını çıkarmıştı, ama bunu gizli bir müptelanın kaçamak dozlar çekerken hissettiğine benzer duygular hissederek yapmıştı. Leah, piyano başında geçirdiği çalıntı saatlerde babasının orada olmadığı zamanları tercih etmişti. Neyse ki adamın müzik kulağı yoktu da kızını aletin başında bulduğu zaman Leah onu Manyetik ilahiler kitabına çalıştığını söyleyerek kandırmıştı. Nihayet zevklerinden utanmalarına gerek yoktu.

Ancak korkularından hâlâ kurtulamamışlardı, hem kendilerine hem de dünyaya ilişkin korkularından. Leah biraz tereddütle, "Sence inanç desteği olmadan iyi olmak mümkün mü?" diye sordu. "Bugüne dek günahsız bir hayat yaşadım. Tek bir kötü söz söylemedim. Alkolü ağzıma bile sürmedim. Tütünün ciğerlerimi kirletmesinin acısını çekmedim. Başım Kuzey Kutbu'ndan başka bir tarafa dönük olarak hiç uyumadım. Hiç çok geç yatmadım, bir kere bile tavsiye edilen saatten sonra kalkmadım. Arkadaşlarım da aynı şekilde görevlerine bağlıydı. Ama her hareketimin, her nefesimin yeryüzüne, yüce mıknatısa bir bağlılık, bir saygı göstergesi olduğuna artık inanmıyorken bu biçimde yaşamaya devam etmek mümkün olacak mı?"

"Heyhat, aynı tereddütler beni de rahatsız ediyor," dedi Zachary. "Sabahları ayak parmaklarıma doksan dokuz kereden az dokunsam, hatta ılık bir banyo yapsam da mutlu olabileceğimden korkuyorum. Alkol ve tütünün insanı cehenneme götürdüğünden de o kadar emin değilim artık. Bu şüphelerle halimiz ne olacak? Zevk ve sefa dolu bir yaşam yolu takip edip ahlaki çöküntüye ve fiziksel

mahvoluşa doğru mu gideceğiz? Ayyaşlığa, sefahate ve felakete doğru yavaş yavaş sürüklenmekten bizi ne koruyacak, eskiden dindaşlarımız olanları ne koruyacak? Babalarımızın karşısına çıktığımızda, bize ister doğru olsun ister yanlış, onlarınki gibi inançların insanoğlunun korunması için gerekli olduğunu söylediklerinde, ki bunu söyleyecekler, ne diyeceğiz? Açık seçik bir cevap bulamıyorum buna. Zamanı geldiğinde ebeveyn gazabının bize ilham vereceğini umalım bari."

"Umarım öyle olur," dedi Leah. "Ama itiraf edeyim ki korkularım var, çünkü dogmalardan kuvvet aldığımız zaman bile ikimiz de günahtan tamamen kaçınmayı başaramadık. Sen şiirlerinle, ben de piyanomla hilekârlık yapmaktan ötürü suçluyuz. Geçmişte bile günah işlediysek, şimdi ne olacak halimiz?"

Bu kasvetli düşünceyle canları sıkılmış halde kederle ve sessizce Wagthorneların çay sofrasına döndüler.

Pazartesi sabahı olduğunda ikisi de gereken bütün açıklamaları yapmaya ve mümkün olduğunca gönül almaya kararlı bir vaziyette babalarını bulmaya gitti. Zachary babasını ofiste çılgınca bir karışıklığın ortasında buldu. Adamın masasında istifa mektupları dağ gibi yığılmıştı. O güne dek dost olan gazetelerdeki iğneleyici makaleler felaket habercisiydi. Şu ya da bu tarikatın müridi olarak birbiriyle kapışmış olan insanların çoğu, kafalarını toplamaya ayırdıkları pazar gününün ardından iki tarikatın da reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştı. Cumartesi gecesi kalabalığın yarısı Bay Tomkins'ten, yarısı Bay Merrow'dan yana çıkmıştı. Şimdiyse günün çılgın kalabalığın toplanacağı bir saati olmamasına karşın iki ofisin birinin önünden geçen birkaç kişi iki tarafa da eşit derecede düşmanlık sergiliyor, kalan inançlıları aldatıldığını hisseden-

lerin müşterek gazabından ancak güçlü bir polis birliği koruyabiliyordu. Bay Tomkins, inancını korumasına karşın ilahi gücün bu olanlara izin verirken ne tasarladığını anlamayı başaramamıştı. Zachary'yi gördüğünde çehresinde bir an için geri dönen umudun ışıltısı pırıldadı.

"Ah sevgili oğlum," dedi. "İyiler ne mihnetlere katlanıyor. Ama sen, seni bebekliğinden beri gerçek inançla eğittim. Günahsız yaşantın ve sarsılmaz inancın meşakkatli varoluşumun en büyük sevinçlerinden biri. Bu zor saatte beni terk etmeyeceğinden eminim. Artık genç değilim. Nihai zafere o kadar yaklaşmış olan büyük kiliseyi temellerinden başlayarak yeniden inşa etmek bu son yıllarımda gücümün yetmeyeceği bir iş olabilir. Oysa sen, gençliğin taze canlılığıyla, şüphe ya da belirsizlikle hiç savaşmamış birinin coşkulu gayretiyle sen, mahvolmuş yapıyı cumartesi gününün zalimliğinin yıkıntılar halinde yere devirdiğinden daha saf, daha muhteşem, daha parlak olarak inşa edeceksin, bunu hissediyorum."

Zachary çok etkilenmişti. Gözleri yaşlarla doldu. Babasının duymak istediği cevabı ona verebilmeyi bütün kalbiyle isterdi, ama bunu yapamazdı. Molibdenumun fizyolojik faydalarına yönelik entelektüel kuşkulardan daha da güçlü bir şey boyun eğmesini engelliyordu. Leah'ı düşünmek, babasına itaat etmeyi imkânsız hale getiriyordu. Babası, bir Kuzey Mıknatısı ile evliliğe asla isteyerek onay vermezdi. Zachary, sonuçta babasının acısı ne kadar büyük olursa olsun konuşmak zorunda olduğunu anladı.

"Baba," dedi, "üzüntünü yüreğimde hissetmeme rağmen, istediğin şeyi yapamam. İnancımı yitirdim. Molibdenumun göğüs hastalıklarını tedavi ettiği konusunda temin edilmiştik, ama ciğerlerimde verem hastalığından mustarip olduğumu biliyor olmalısın, en

azından bundan şüphelenmişsindir. Molibdenumun kaslarımızı güçlendirdiği söylendi, ama kenar mahalleden gelme herhangi bir imansız serseri güreşte sırtımı yere getirir. Bütün bunlar için bir açıklama bulunabilirdi belki ama daha zor olan şu ki, Leah Merrow'a âşığım..."

"Leah Merrow ha!" dedi babası soluk soluğa.

"Evet, Leah Merrow. Kendisi eşim olmayı kabul etti. O da benim gibi artık yetiştirildiği dine inanmıyor. O da benim gibi aziz inanç dünyasını yıkacak bile olsa acı verici gerçekleri kabul etmeye kararlı. Bundan sonra yaşamlarımıza senin ya da Bay Merrow'un çalışmaları ilham vermeyecek. Dogmalardan kurtulmuş olarak, gerçeklerin gösterdiği şeyleri özgürce kabul etmek, zihinlerimiz sıcak ve rahat bir sistemin kuş tüyü yorganlarına sarılmış olarak değil göklerin rüzgârlarına açık halde yaşamak istiyoruz!"

Babası, "Ah Zachary, kalbimi kırıyorsun!" diye cevap verdi. "Hançeri acı verici yaranın içinde döndürüyorsun! Dünyanın aleyhime dönmüş olması yetmez mi? Oğlumun da düşmanlarıma katılması şart mı? Ah ne kara gün! Üstelik bu kalpsiz düşüncesizliğinle sadece beni değil, bütün dünyayı mahvedeceksin. İnsan doğasını ne bilirsin sen? 'Özgür cennet rüzgârlarının' serbest bırakacağı vahşi anarşik güçleri nasıl tahmin edebilirsin? İnsanoğlunu cinayetten, kundakçılıktan, yağmacılıktan ve dolandırıcılıktan ne alıkoyuyor sanıyorsun? Mantığın çelimsiz gücü bu derece büyük bir şeyi etkileyebilir mi zannediyorsun? Heyhat, korunaklı hayatında insan doğasının karanlık tarafını öğrenmedin. Nezaket ve iyiliğin insan yüreğinde doğal olarak geliştiğine inanıyorsun. Bunların doğal olmayan inançların doğal olmayan sonuçları olduğunu fark etmemişsin. İşte bu tür inançları telkin etmeye uğraşıyordum. Bu

karanlık saatte kabul edeceğim ki Kuzey Mıknatısları da bu görevle uğraşıyordu. Bizim inancımızın onlarınkinden üstün olduğuna inanıyorum hâlâ, tıpkı gündüz ışığının alacakaranlığın son ışıltısından üstün olması gibi. Ancak senin önerdiğin şey alacakaranlık değil, kapkara, zifiri karanlık bir gece. Geceleri nasıl da karanlık işler yapılabilir, düşün! Hayatın böyle olacaksa, seninle benim aramda beni Kuzey Mıknatıslarından ayıran düşmanlıktan daha da amansız bir düşmanlık olmalı."

Zachary, kendisinden beklentilerinin aksine bu konuşmaya babasının niyet ettiğinden çok daha değişik bir şekilde tepki gösterdi. "Hayır!" dedi. "Hayır! İnsanoğlu düzenli olarak örgütlenmiş bir sahtelikle kurtulmaz. Erdem inşa ettiğini zannederken aslında ne inşa ediyordun? Molly B. Dean'in servetini. Onun kutsal bir kadın olduğunu sandın. Aurora Bohra'nın yüzünü tırmaladığında ilhamını kutsallıktan mı aldı? Mali çıkarlarını Cıvalı Madenler A.Ş.'nin gerçekliği olmayan isminin ardına saklamasının sebebi kutsallık mıydı? Bize gelirsek, hayatımı kendi saflığına kurban etmekte olduğunun farkında mısın? Tarikatının talimatları o yönde değil diye vücudumun talep ettiği tedaviyi benden esirgediğinin farkında mısın? Oluşturduğum örneğin, insanların gerçeğin yerine dogmayı koyduklarında katlanmaları gereken kötülükleri temsil ettiğini göremiyor musun? İnsan doğasının söylediğin kadar kötü olduğuna inanmıyorum. Ama bunda haklıysan bile, kötülüklerin üstesinden hiçbir dayatılmış disiplin sistemi gelemez, çünkü disiplini dayatanlar kendi kötücül tutkularından ilham alacak ve kötülükleri yüzünden arzuladıkları her türlü işkenceyi uygulamanın dolaylı bir yolunu bulacaklardır. Hayır, bunun tek sonucu kötülüğü sistematikleştirmek olur. Bir sisteme dayandırılmış kötülükse, terbiye edilmemiş herhangi bir anarşik tutkunun yaratabileceği

her şeyden daha dehşetlidir. Hoşça kal, baba! Sevgim ve anlayışım seninle ama bundan sonra senin için çalışmayacağım!"

Zachary bu sözlerle babasının yanından ayrıldı.

Leah'nın babasıyla görüşmesi de benzer sularda seyredip benzer bir sona ulaştı. Bay Tomkins ve Bay Merrow, eski uğraşlarına devam etmeye çalıştılar, ama modanın vefasız rüzgârı onları terk etmiş, yalnızca bir elin parmakları kadar inançlı kalmıştı, onlar da ücra yerlerdeki banliyölerde yaşıyordu. Bayan Dean ile Sör Magnus'un artık masraflarını karşılamaya değer bulmadığı görkemli ofislerini boşaltmaya mecbur oldular. Geriye kalan inançlıların bağışlarıyla yaşamak zorunda kalınca, ikisi de yoksulluğun pençesine düştü.

Büyük kayıplara uğramalarına rağmen Sör Magnus'la Molly B. Dean zengin kalmayı sürdürdü; yatırımlarını birleştirerek zararlarını büyük ölçüde karşıladılar. Bunun sonucu olarak Birleşik Devletler ile Kanada arasındaki sürtüşme ortadan kalktı, hükümetler iki zenginin ortak şirketine gülümsedi. Başarısının Sör Magnus'un parasına bağlı olduğuna inanamayan Aurora Bohra sanatoryumda kaldı ve hâlâ oraya gelmeyi sürdüren birkaç misafiri eskiden olduğu gibi ağırladı. Fakat tesis yavaş yavaş harabeye döndü, geriye kalan birkaç inançlı Aurora'nın güçlerinde bir düşüş gözlemledi. Kalan müritler arasında daha ateşli olanlar bu düşüşü molibdenumun kötücül etkisine bağlayıp Aurora'nın dinden döndüğüne dair karanlık şüphelere kapıldılar, ama gelin görün ki daha basit bir açıklamanın kanıtları yavaş yavaş açığa çıktı. Aurora önce alkolde aşırıya kaçmaya başladı, sonra uğursuz afyon alışkanlığının derinliklerine yuvarlandı. Sonunda onu kuduz gibi haykırırken ve delirmiş bir vaziyette oradan çıkarıp ömrünü tamamlasın diye bir tımarhaneye kapatmak gerekti.

Hayatlarında yokluk nedir bilmemiş, rahat ve yüksek ücretli görevlerinde babalarının yerine geçeceklerini sorgusuz sualsiz kabullenmiş Zachary ile Leah, acilen geçimlerini sağlayacak bir yol bulmak zorundaydılar. Yepyeni bir bakış açısını benimseme becerisiyle Bay Wagthorne'u etkilemiş ve gizli kapaklı okuduklarından hatırı sayılır derecede bilgi edinmiş olan Zachary, Bay Wagthorne'un tavsiyesiyle Kültür Bakanlığı'nda önemsiz bir göreve layık bulundu. Bayan Wagthorne'un yardımlarıyla minicik bir daireye yerleşen Zachary ile Leah evlendiler.

Ev işlerine ve Zachary'ye duyduğu aşka kapılıp gitmiş olan Leah ne şikâyet etmeye vakit bulabiliyordu ne de eski güvencelerin hasretini çekmeye. Ancak Zachary uyum sağlamakta daha fazla zorluk çekiyordu. Eskiden karar vermek kolaydı, şimdiyse zor. Şunu mu yapmalıydı, yoksa bunu mu? Dört yanını tereddütlerle sarılmış halde buluyordu, yolunu tayin etmesine yarayacak bir pusulası da yoktu. Pazar günlerini uzun, yalnız yürüyüşlerle geçirmeyi âdet edindi.

Bir kış akşamında, ince yağmurla sisin arasında yorgun argın eve dönerken, geriye kalan birkaç Molibdenin hâlâ ibadet ettiği sacdan bir mabedin önünde buldu kendini. Molibdenler küçük bir org eşliğinde o çok bilinen şarkıyı söylüyordu:

> Madenlerin en iyisi molibdenum
> Ayırmaz zenginle fakiri birbirinden
> İyi eder göğüs hastalıklarını
> Ve sağlamlaştırır herkesin kaslarını.

Zachary içini çekti ve kendi kendine söylendi. "Eski yüceliklere dönebilsem keşke! Ah, akıl dünyası ne zor, ne zor!"

Bertrand Russell, felsefe, mantık ve siyaset felsefesine yaptığı katkıların yanı sıra edebi ürünler de vermiştir. "Mümtaz Şahsiyetlerin Kâbusları", Russell'ın öykülerinin bir derlemesidir.

Bu fantastik öykülerden bazıları, psikanalist, metafizikçi, varoluşçu ve matematikçi gibi entelektüel şahsiyetlerin gördüğü "kâbusları" anlatıyor. Bazılarıysa, Stalin, Eisenhower ve Dean Acheson gibi politik şahsiyetlerin "kâbusları" üzerine. "Zahatopolk" ve "İnanç ve Dağlar" adlı öyküler ise dogmatik inançlara, totaliterliğe ve fanatizme olan yatkınlığımızı gözler önüne seriyor.

"Buradaki 'kâbuslar', akıl sağlığına giden yolu gösteren tabelalar olarak adlandırılmalıdır."

Bertrand Russell

THG 0914443 FVS

ISBN: 978-975-6165-72-0